

COLLEGIUM MEDICUM PRACTICUM,

Ad Casus Medicinales

TIMÆI von Guldensee.

LIBER I.

De Affectibus Capitis.

CASUS I.

De Cephalalgia biliosa.

Torquatus de Comitibus, Dux Guadagnuoli, Exercitus Imperatorii Campimarschallus Generalis, constitutionis colida & sicca, etatis consistentis, variis corporis exercitiis deditus, cibisque dulcibus, aromaticis & vino generoso gaudens, mense Junio Anni M. DC. XXX. de dolore capitis mordaci & pungente, absque notabili gravitatis sensu querebatur. Facies & oculi ad flavedinem quandam sive colorem citrinum tendebant, somnus erat brevior & interruptus, lingua sicca & amaritudine infecta, pulsus frequens & velox, Urina interdum tenuis & aquea, mox iterum tincta & citrina.

RESOLUTIO.

Optima methodus est, si in explicatione alicujus affectus primò proponamus apparentias & phænomena ejus, cognitio enim illis facillè causam cognoscere possumus; cognita verò & inventa causa alicujus morbi non erit adeo difficile simul contra illum invenire remedia. Quoniam verò Medicus ad ægrotum accersitus non semper phænomena ex ægrotò

vel adstantibus, qui sufficere putant si unum saltem indicent, explicari potest, occasionem quærat interrogandi & inquirendi donec præsentium omnium *φαινομένων*, non advertentibus aliis, exactam consecutus sit notitiam.

Methodum hanc observavit A. N. etiam in præsentis casu primo de Cephalalgia biliosa, in illo enim omnia phænomena recenset, quibus positus non potuit aliter

aliter esse, quin Italus ille laboraverit cephalalgia biliosa; antequam vero resolutionem & *Φαινόμενον* explanationem hujus affectus aggrediamur, pauca ex œconomia animali præmittenda. Notum quod sanguis ex sinistro cordis ventriculo pro nutritione & conservatione distribuitur per totum corpus, & quidem per duos ramos ascendentem & descendentem: per ascendentem vehitur sanguis ad partes superiores, per descendentem ad inferiores; de Transportatione sanguinis per ramum ascendentem præprimis hic aliquid dicendum; quia verò non quilibet sanguis ita commode per venire potest ad partes superiores, ejus constitutio diligentius rimanda. Secundum Aristot. autem sanguis humor est non homogœneus i. e. constans particulis diversæ figuræ, magnitudinis diversæ soliditatis & c. Verum si secundum Recentiorum opinionem loqui velimus, æque dicere possemus esse humorem homogœneum non ex ea ratione, quatenus sanguis constet particulis æqualibus; sed quatenus diversæ hæ particule in unum conspirant motum, ac non obstante tali diversitate, ordinariam illam circulationem seu sanguinis fluxum & refluxum citra confusionem peragunt partesque ita uniunt; Cum vero juxta naturæ leges subtile præcrasso faciliè ad superiora ascendat, hinc etiã subtilior pars sanguinis, seu particule sanguinis subtiliores & summè agiles per ramum ascendentem facilius ascendunt, dum crassiores partes seu crassior sanguis naturaliter potius inferiora petit, subtilis ille sanguis in ramo ascendente infunditur arteriis carotidibus & cervicalibus, utraq; in minutissimos distribu-

untur furculos (plexus choroides dictos,) qui dum propagantur & explicantur per totum cerebrum etiã membranulis cerebri cingentibus inseruntur, per quarum poros sanguis ille adductus quasi filtratur, relictis crassioribus particulis, quæ vel in cerebri & circumjacentium partium nutrimentum abeunt, vel tanquam à nutritione superflua immediatè ex tubulis in vasa rejiciuntur, vel mediatè anastomoses nempe venas intrant, quo modo ad cor redeunt. Quamdiu igitur sanguis legitime constitutus est & dicto modo versus superiora movetur, tamdiu etiã nemo laborat cephalalgia; quamprimum vero in sanguine particule prædominantur crassiores, pituitosæ, biliosæ i. e. oleosæ & acres, ac cum sanguine versus caput rapiuntur, illæ tanquam peregrinæ inveniuntur minutissimos angustos & improportionatos poros ac tubulos, dum illos ingredi non possunt, vi irruere conantes, molestiam circa fibras vellunt: & in hoc consistit vera ratio solutionis continui, unde dolor seu cephalalgia biliosa à sanguine nempe bilioso hoc est, constante ex partibus partim acris partim oleosis, & tali cephalalgia Italum laborasse ex ante dictis constat, & ulterius per phænomena in proposita nostra historia claret.

Uti igitur medicè procedamus, rectè præmittitur explicatio *Φαινόμενον* inter quæ est (1)

Dolor capitis. Quær. an dolor ille sit symptoma an ipse morbus? R. quia immediatè sequitur continui solutionem, est symptomata; & cum Medici plerique symptomata dividant i. in Actionis læsar,

2. excretorum & retentorum, 3. qualitatibus mutatæ, merito dolor hic ad symptomata actionis læsæ refertur, læditur enim actio, nempe sensatio, id est motus quidam peregrinus & impropportionatus infertur partibus sensu donatis; Dolor est triplex. Pungens seu mordax, distensivus & gravativus: distensivus oritur à flatibus, quia distendunt membranas: Gravativus est ab humore crasso viscido & glutinoso, qui pondere suo quasi premit & dolorem excitat talem; Sin verò particulae sint valde acres, rigidiores, inhaerent potius, pungunt & vellicant, unde dolor mordax & pungens, & quia noster Italus talem dolorem sensit, clarum est eum laborasse cephalalgia biliosa, i. e. in ipsius sanguine prædominium obtinuisse particulas acres.

(2.) Absque notabili gravitatis sensu fuit dolor; ut fiat dolor gravativus requiritur humoris pondus & soliditas, (id est, humor viscidus glutinosus;) quia vero ægroti sanguis fuit repletus partibus tenuibus acris & valde mobilibus, non potuit non inde oriri dolor pungitivus & mordax, minimè vero gravativus, particulae enim illæ acres ulterius semper pergunt neque diu in aliqua parte hærent, ut gravitatem talem inducere possint, hinc rectè, A. N. dicit, abest gravitas ob tenuitatem bilis, constat autem bilis partibus quibusdam salinis & quibusdam oleosis, i. e. continet particulas quasdam, teneres & molliores quales reperiantur in oleo, quia autem oleosa simul volatilia sunt, & facile effert vescentiam excitant, ideo illis adjunctæ sunt partes quædam duriores & rigidiores, & hæc facile talem

dolorem pungitivum excitare possent, & istiusmodi particulis constat ignis, hinc si adjicimus sal, potentius urit.

3) *Facies & oculi ad flavedinem quamdam seu colorem citrinum tendebant;* qualis sub cute humor, talis color ipsius cutis, sanguis quamdiu retinet legitimam suam dispositionem & mixtionem tamdiu rubicundus manet, quando verò aliæ ibi admiscuntur particulae ita ut in eo prædominentur, alia fit textura, sicque alius color, hinc Hippocr. dicit, in homine amarum & dulce & alia sexcenta molestiâ non afficiunt, nempe quamdiu legitime inmanent mixta in M, S, aut ubi horum secretum quidpiam fuerit & conspicuum sit, tunc hominem molestia afficit, si igitur color est flavus, E. sanguis biliosus i. e. continet particulas biliosas, h. e. oleosas & acres volatiles.

Quæ hic, Quare oculi & facies præ aliis partibus colore tali citrino inficiantur? R. 1) Quia faciem & has partes præ aliis intuemus. 2) Quia facies est pars vicina cerebro & est pars capitis, caput autem est pars affecta: E. quam facile particulae acres propter vicinitatem isti parti communicari possunt. 3) Quia oculi constant tunicis valde tenuibus: E. facile color humoris subjacentis transparere potest.

4) *Somnus brevior & interruptus.* Somnus est subsidencia pororum cerebri, vigilia verò eorumdem apertio, in somno enim spiritus aliquo modo sunt ligati, s. v. cum sanguine ascendente partes tales acres ad cerebrum transportantur, subsidentes cerebri poros conantur aperire, apertosque

que

que servare, quod etiam propter duritiem & rigiditatem suam ac cerebri molli-
tiam facile producere possunt; si enim
illa particulae essent pituitosae minime
possent. *A vaporibus acerbis & calidis
somnus brevior est & interruptus*, dicit
A. N. ita Veteres saepe ad explicandam
alicujus morbi causam morbificam con-
fugiunt ad vapores & exhalationes, sic-
que putant caput corpori esse instar alem-
bici, ad quem vapores e corpore ascen-
dant ac per ejus poros eliminantur, quasi
extra vasa ejusmodi exhalationes fieri &
per cranium tanquam durum & constri-
ctum os penetrare possent.

*Credimus igitur quod illud quod de-
fertur ad cerebrum, per arterias debeat de-
ferri*, hinc quando istae particulae acres
per arterias apportantur ad cerebrum,
non possunt ibidem intrare poros im-
proportionatos, sicque vi intrantes
talem punccionem & dolorem causan-
tur.

5) *Lingua sicca & amaritudine infe-
cta*, omnes cibi qui assumuntur praese-
ferre amaritudinem non vitio cibi, sed lin-
guae, haec quia spongiosa, rara & multis
arteriis praedita, facile imbibit particulas
illas biliosas per arteriolas cum sanguine
illinc allatas, hinc in omnibus morbis in-
spicienda lingua, quia saepissime ex lingua
sanguinis diathesis cognoscere possu-
mus: his particulis biliosis poris linguae
sen masculi (est enim musculus) intulis,
si particulae ciborum in ore dissolutae ad-
mischentur, in illarum biliosarum poris
quasi includantur, ita ut nullum in fibril-
lis excitare possit motum, unde motus
qui excitat gustum fit solus a particulis
biliosis, unde omnes cibi manentur

saporem amarum, accedente etiam vi-
tio ipsius salivae, ex bilioso enim & de-
pravato sanguine non potest non fieri sa-
liva biliosa & depravata, hinc depravatur
etiam gustus.

6) *Pulsus frequens & velox*. Quo
sanguis celerius agitatur eo celerior pul-
sus, hinc si sanguini oleosae particulae
acres admischentur, tunc vis augetur, se-
mel autem motae particulae rigidae non fa-
cile ab aliis obviam sientibus obrui, &
in motu suo sisti possunt, & cum sanguis
constans particulis talibus rigidis &
acerbis celerissime cordis perfliant tha-
lamos, pulsus non potest non esse ce-
lerior.

7) *Urina modò tenuis & aquea modo
tincta & citrina*. Urinae color & calorem
non esse causam ex eo cognoscimus, quod
interdum in morbis calidissimis pallida
Urina fit? oritur autem color Urinae cum
sero incoquantur particulae ☉ na & Sul-
phureae. Urinae verò separatio fit in reni-
bus & quidem per praecipitationem me-
diante fermento, illud fermentum, si
sanguis est corruptus, etiam facile cor-
rumpitur, & quia in aegrotis nostro
sanguis est corruptus, hinc, dum acro-
res & mobiliiores partes sanguinis raptae
sunt ad cerebrum, reliquae crassiores
propter debile fermentum in renib. non
potuerunt segregari, idè cumulate
sunt in tubulis ejus quos obstruxerunt,
unde Urina fuit aquea & tenuis, dum
fermentum istud iterum factum validum,
ejecit simul partes salvas & Sulphureas,
sicq; iterum reddita fuit Urina tincta &
citrina, alia ratio diversi coloris Urinae haec
Ecc 2 esse

esse potest, sanguis per arterias emulgentes ad renes adductus minutissimos ejus ingreditur anfractus seu tubulos, hinc quando sanguis pluribus constat partibus oleosis, facile tubulorum renum aliqualis obstructio produci potest, quoniam particulae oleosae valde sunt iramosae inaequales, & propter hanc irregularem figuram facile in renum cumulantur tubulis, iis inhaerent eosque obstruunt ac ulterius pergere non possunt, & propter hanc obstructionem Urina redditur tenuis & aquea, dum vero particulae aquosae quae sunt flexiles ac omnibus poris se accommodare possunt, continuo tubulos illos permeant, transeundo semper quasdam ramosas & tubulis instar sepi impactas secum ad vesicam ducunt, hinc brevi obstructio illa tollitur, unde Urina non diu manet pallida, sed iterum fit citrina.

Si recensita phaenomena apparent, Medicus certus esse potest, quod dolor sit ex mordacitate bilis; cujuslibet autem morbi Medico cognita esse debent, ut semper aegroti dari possit ansa, hinc Medicus aegrorum dolore capitis laborantem antecedens, statim ex eo quaerere debet, num dolor iste sit mordax seu gravativus, inspicere debet linguam & oculos, saepe enim causam morbi manifestare possunt, pulsus explorare, num placide dormiat vel inquietus sit, Urinam etiam examinare debet, & his apparentibus certus esse potest adesse cephalalgiam biliosam. Explicatis apparentiarum causis jam ad causam ipsam.

Causa autem duplex immediata seu proxima & mediata (seu remota, procatartica & occasionalis.)

Causa immediata est inter quam & morbum nihil intercedit, E. dolor est morbus, & solutio continui est causa immediata, quia inter dolorem & solutionem continui nihil intercedit, ubi enim dolor, ibi solutio continui, non vero est talis solutio aliqua qualis fit ab ente aliquo ut in vulnere, sed talis quae consistit saltem in improporcionado motu filamentorum nerveorum meningum a particulis acris & improporcionatis porulos minutissimos vi intrantibus. Willisius etiam doloris capitis proponit causam tract. de anima brutor, pag. 146. eamque dicit esse distractionem spirituum animalium, per quam distractionem & reliquae convellantur partes ut ita fiat sentatio molesta. Willis. sequitur Anton. le Grand. de causa vera doloris capitis, dum agit; Verum ad illam spirituum fugam esse potius productam a causa morbifica, dum enim fit talium partium vellicatio Spiritus ad talem explosionem invitatur; sic in epilepsia est talis spirituum explosio illorumque distractio, & tamen illam distractionem non sequitur dolor, dd. in intemperie frigida, ubi Spiritus non adeo sunt volatiles, sed quasi sepulti jacent, magnus dolor sentitur, ut in sequenti casu. Unde vero ille dolor? nemo dicit quod a spirituum tali distractione & explosione, cum propter intemperiem pituitosam non sint apti ad illam instituendam, deberent enim esse volatiles.

Causae mediae referuntur vel ad naturales, non naturales & praeternaturales;

ad

ad naturales causas in hâc historia refer-
tur.

[1] Temperamentum; fuit enim con-
stitutionis calidæ & siccæ, ut Itali omnes
esse solent propter regionem calidam:
ibi enim terra calidissima est, hinc etiam
multi serpentes reperiuntur, qui amant
calida & fervida, & quia Sol copiose ag-
git in corpora humidum consumitur, un-
de habeat naturam siccam, & pori pro-
pter exsiccationem fiunt valde angusti,
hinc in temperamento calido & sicco
quamfacilè prædominantur particulæ o-
leosæ & acres.

[2] Regio; fuit Italus, E. magis pro-
clivis ad intemperiem sanguinis biliosam
acrem & fervidam.

[3] Ætas; fuit ætatis consistentis, quæ
incipit 20. 37. & ad 48. secundum alios ad
50. extenditur, in hac ætate constitutis
quoad nutritionem nihil recedere nihil-
que accedere putat, hinc dicitur ætas
consistens, in qua sanguis facilè contra-
hit intemperiem calidam seu biliosam,
cum è contra in senectute facilem, frigi-
dam, & pituitosam contrahamus intem-
periem.

Causæ non naturales sunt 6, aër, cibus
& potus &c. Aër, corripitur tali dolore
mense Jun. E. aër fuit calidissimus, qui
relaxavit poros sicque sanguinis motum
agitavit, hinc æstate febres ardentes sunt
satis frequentes, & quia in aëre calido co-
piosa fit insensibilis transpiratio, massa e-
nim valdè agitur è materiâ subtili, hinc
sanguis fit acris, id est, partes volatiles
dissipantur, actiores verò manent in
m. f.

[2] Quoad cibum & potum; fuit u-

sus cibus dulcibus aromaticis, quali au-
tem vescimur cibo talem sanguinem ha-
bemus, si sumimus cibum calidum, san-
guis fit calidus, si salum, sanguis fit sal-
sus & serosus, aromatici auferunt bilem,
quia constant sale volatili oleoso,
dulcia facilè fermentant, acidum & acre
continent, hinc facilè bilefcunt & ita a-
cre in sanguine cumulant, [3] Quoad
motum & quietem; variis corporis ex-
ercitiis fuit deditus; in confectioe salis
obseruandum, ut 1. diu coquatur aqua
Θ. sa. 2. ut agitetur frequentius, quia per
agitationem volatiles abeunt in auram,
reliquæ acres cohærent, & sic fit sal, eò
modò sanguis noster per varia corporis
exercitia multum agitur, ita & multæ
partes volatiles dissipantur, unde reman-
ent rigidæ & actiores, sicque fit san-
guis acris; accedit vinum generosum, in
quo est sal quoddam volatile o. o. sum
seu copiosum sulphur. quod bilem auge-
re potest.

Antequam ad signa prognostica tran-
situm faciamus, pauca adhuc de œcono-
miâ animali ad meliorem explicationem,
præmittenda. Debemus semper probe
distinguere inter circulationem ipsius
sanguinis per arterias & venas, & inter
humores circulantes, si illorum humor
circulationem qui nutriunt, cum non in
omnibus locis obseruentur anastomoses
& venæ semper tendant ab angusto ad
angustum, hinc non omnis sanguis
qui per arterias ad omnes partes vehitur
à venis potest recipi per anastomoses
propter copiam & celeriore motum,
sicque, plus sanguis advehitur quam re-
vehitur. Dicendum E. est, quod dum
arteriæ à sanguine extenduntur & por
Eee 3 ape

aperiuntur, internæ particulæ plurimæ fluxiles egrediantur ex poris arteriarum in interstitia fibrarum seu tubulos partium solidarum, quales innumeri in solidis reperiuntur, & quales inveniunt poros tales adhærent radicibus filamentorum, quia vero non omnes adhæretere possunt, superflua ex tubulis in vasa lymphatica recipiuntur non amplius sub forma sanguinis sed lymphæ (in nutritione enim sanguis varie mutatur; vasa autem lymphatica in itinere iterum conjunguntur cum venis, sicque fit humoris circulantis circulatio; quod autem ex tubulis sub forma lymphæ in vasa lymphatica excipitur probatur inde, dum observamus lymphæ motum esse à circumferentia ad centrum, nunquam verò à centro ad circumferentiam, ut ex ligatura tumoris pedum probatur.

Prognost. Rectè dicit A. N. hunc affectum carere periculo, quia respondet ætati, temperamento & regioni, est enim Italus & consistentis ætatis, in quâ ætate & temperamento facilè partes acres prædominantur.

Curatio; (1) Humor ille acris qui est causa solutionis continui, & consequentis doloris evacuandus. (2) Intemperies sanguinis acris alteranda; nam totus sanguis tali laborat intemperie acris, & sic totus esset evacuandus, E. saltem alterandus & temperandus.

Quod attinet primam indicationem; notum varia esse purgantia, quædam enim dicata sunt humori melanchol. quædam bili: quædam pituitæ &c. At diversitas hæc non querenda in qualitate aliqua occulta, sed in ipsa humorum di-

versa constitutione. E. g. bilis quia est valde volatilis, facile sequitur motum cujuslibet purgantis, pituita vero cum non ita mobilis requirit fortius purgantem &c. pro purgante in hoc casu ante omnia convenit Rhabarbarum; notandum etiam hic error eorum, qui putant in omnibus capitis affectibus omnia remedia esse adhibenda in formâ pilulari seu sicca, nulla vero in liquidâ, nam mere est superstitio; liquida enim citius & facilius deduci possunt ad partem affectam longe distantem, quia facilè dissolvuntur, cum è contra sicca diuturnam & longam requirant moram ad sui dissolutionem.

Humor itaque ille acris feliciter ejicitur per infusionem Rhabarbari (ut A. N. innuit) ita videlicet si per noctem infunditur in aqua aliqua destillata, manè saltem parum coquitur, ne partes subules per coctionem abeant in auram, pro majori stimulo & reclusionione additur sal aliquod, ut vel sal tartari vel crem. tartari, est enim instar clavis quod medicamenta referet; idem est si sumitur sal abynth. be tonic. vel aliud alkalitatum, habent enim eandem qualitatem, ex additione salis, quod Rhabarb. melius referetur, ex inde probatur, quia aqua illa cui infunditur, accipit calorem tubicundum, (quod non fit si Rhabarb. solum in aqua destillata infunditur absque sale;) quod signum est Rhabarb. radicaliter esse reclusum.

Infusionem talem Rhabarbari invenies apud Mynsicht, sub formâ Decocti sennæ cum Rhabarb. quod valde tutum.

Fer-

Fervor & acrimonia sanguinis temperatur per aquosa, quod copiosior aqua est minor acrimonia salis, & est contra quo minor copia est major acrimonia; Ita etiam si sanguis lalsedine laborat & abundat ac aquosa adhibentur, tum temperantur salia ut acrimonia non ita possit percipi, rectè igitur A. N. in Julapio suo adhibuit aqu. endiv. lactuc. cichor. quæ sunt ∇ sa & partium acrium motum retardant, addidit acida quædam ut aqu. acet. syr. granat. berber. illa enim præcipitando salia acrimonia M. S. intemperiam biliosam alterant ac temperant.

Somnus, qui ab exuviis M. S. pungentibus interruptitur, inducitur per medicamenta somnum conciliantia, talia sunt quæ partim oleositate suâ temperant acrimoniam, partim etiam frigida sunt, quæ sistunt motum celeriorum partium sanguinis, quod præstant emulsiones ex seminibus E, g. α . Semin. 4. frigid. maj. aa. ζ j. præscribuntur autem semina vel cum corticibus seu sine eis, si diuresis simul requiratur cum corticibus præscribenda; illæ Emulsiones autem habent quandam \circ° firmitatem (semina enim omnia sunt oleosa) qua corrigunt acrimoniam M. S. sunt etiam frigida quia lentè incidunt, hinc imbibent motum partium volatiliū in M. S.

Externa applicantur præsertim si causa

hæret extra cranium, dictum fuit caput quidem esse partem affectam, verum non quoad omnes partes sed illas quæ gaudent sensu exquisito, ut meninges &c. hinc Q. an cerebrum & cerebellum etiam sint partes sensibiles? α . Neg. constant enim filamentis valde mollibus, in quæ nullus sensus (seu dolor cadit, etiam ab ipsis nullus motus ad glandulam pinealem deferri potest; ulterius partes capitis sunt duplices internæ & externæ, seu intra & extra cranium; sensiles intra cranium sunt duæ meninges, pericranium, nervorum tunica &c.

Extra cranium etiam sunt variæ; si igitur partes capitis externæ afficiuntur, tunc adhibentur externa Medicamenta ut in A. N. Verum peccavit A. N. dum in hoc casu adhibuit externa cephalica liquida, illa enim facile in poros & per suturas in caput intrare cerebroque noxam inferre possunt, unde raro perveniendum ad liquida præsertim in tali cephalalgia pituitosa & biliosa, stuporem enim ipsis spiritibus an. inducere possunt. Conveniunt tamen si in forma sicca applicentur ut Ung. alabastrinum, quod etiam ab ipso A. N. valde deprecatur, vel herba sicca applicari possunt, &c.

Dietam accurate describit A. N. vitandum vinum, quia facile fermentat & bilem auget,

CASUS

CASUS II.

De Cephalalgia pituitosa,

HISTORIA.

*Regina Poleien / Uxor Viri Nobilissimi Domini COSMI à SIMMERN, Au-
lici Casarei, atate sexagenaria, temperamenti humidi & frigidi, tem-
pore hyberno capitis dolorem contraxerat, cum sensu gravitatis & ten-
sione. Aderat & mentis quidam stupor, omniumque sensuum tarditas
& perpetua in somnum propensio, oculi intumescbant, per os, pala-
tum & nares multum saliva & pituita subinde excernebatur: Urina
cruda, crassa & albicans: Pulsus parvus, tardus, mollis & rarus. A
tertiâ horâ noctis usque ad nonam invalescebat dolor.*

RESOLUTIO.

PHænomena, quibus apparentibus
dicimus aliquem laborare cepha-
lalgia pituitosa, sunt

(1) Capitis dolor in specie sensus gra-
vitas & tensio quædam; hic dolor est
contrarius illi in cephalalg. biliosa. Qr.
igitur, unde & quomodo oriatur? R.
Sanguis, constans partibus crassis visci-
dis & ad motum ineptis, ad cerebrum
ascendens, dum intumescunt arteriæ,
infunditur in poros partium imò in ipsos
minutissimos meningum poros, & cum
ibidem propter novum semper insequen-
tem sanguinem partes illæ viscidæ cu-
mulentur & profundius in poros impel-
lantur, fibras aliquomodo quoad situm
mutant, membranas extendunt, unde
dolor talis gravativus; inhærent autem
exuvie sanguinis poris partium intra &
extra cranium; cum vero materia mor-
bifica non sit acris, dolor gravativus
(non acutus) oritur, quasi pondus in-
cumberet capiti.

Tensio indicat copiam materiæ mor-
bificæ, ita enim augentur partes pituito-
sæ ut valde extendant membranas cir-
tratamen corrosionem, hinc tensio illa
non habet conjunctum exquisitum do-
lorem.

(2) Adest mentis quidem stupor; ob
sanguinem valde crassum & ad motum
minimè aptum, & quia ex sanguine cras-
so & viscido crassi degenerantur Spiritus
animales, & in minori copia, hinc men-
tis stupor, quia quamvis anima imperet
excursiones ad partes, propter viscidita-
tem non sunt dispositi ut illas perficere
possint.

(3) *Sensuum tarditas*; quia ad sensus
externos & internos requiritur ætivism
spirituum ut nervos impleant, quo mo-
tus impressi ad cerebrum deferri possint,
cum verò in intemperie M.S. viscida Spi-
ritus sint pauci & flaccidi, omnes motus
sunt tardiores; Ex sanguine etiam de-
bent fieri fermenta v. g. ventriculi, ex
fan-

sanguine verò viscido & crasso non potest non generari fermentum vitiosum ventriculi, & sic etiam actio ventriculi læditur, à fermento tali viscido & ad solvendum inepto dependent cruditates suæ sanguini communicatæ augment intemperiem ejus viscidam; Et sic fermentum vitiosum potest esse causa auctæ intemperiei viscidæ sanguinis, & vicissim intemperies sanguinis viscida potest esse causa fermenti viscidi & corrupti, unde causa potest esse effectus, & effectus potest esse causa. Spiritus quando sunt crassi læditur etiam motus cordis & fit segnior in hoc casu cum adfuerit spirituum paucitas, E. sensuum tarditas, partes enim sufficientes inflari non possunt, quæ motum impressum ad cerebrum deferre debent.

(4) Perpetua in somnum propensio, partim quia pori implentur ab humore pituitoso viscido, partim quia Spiritus non sunt sufficientes, ut poros cerebri apertos servare, eosque inflare possent, quo motus ad cerebrum adferri possint.

(5) Oculi intumescunt, propter impeditam circulationem humorum circulantium, obstruunt enim tubulos, ut non possint excipi à valis lymphaticis & ad cor reduci, unde intumescunt.

(6) Per os, nares, palatum multum pituitæ effluit, quia tanta est copia humoris pituitosi ut etiam ad glandulas salivales copiosè transportetur, unde interdum si humor sit valde vitiosus & glutinosus, oritur totalis obstructio narium quod eò pejus est, si vero adhuc fluxilis aliquantulum est, in palatum rejicitur.

(7) Urina cruda, crassa, alba &c. quia tanta est sanguinis intemperies viscida & crassa, ut non solum exuvie illæ pituitosæ ad partes superiores sed & ad renes copiosæ amendantur, ac cum aliis partibus urinam constituentibus excernantur, quia verò in sanguine dominium obtinere exuvie variæ crudæ, crassæ, pituitosæ &c. hinc urina excreta modò fuit cruda, modò alba, modò crassa, &c.

Obj. Non semper in intemperie sanguinis viscidæ redditur urina cruda alba seu crassa, sed sæpe tenuis valde. R. Tunc tubuli renum obstruuntur à materia glutinosa, unde partes remanent in corpore crassiores, tenuiores vero seu serum tenue profluit & ejicitur, unde urina tenuis.

(8) Pulsus parvus mollis & tardus, *Parvus* est (1) quia Spiritus an. in sufficienti copia non influunt in cor seu musculum, pauci enim ex crasso sanguine generantur, hinc etiam in tantum cor non movetur & dilatatur. (2) Ipse sanguis non adeo opus est ad fermentandum hinc manet crassus & tardius movetur in arteriis.

Mollis est quia prædominantur in sanguine partes molliores, pituitosæ, fluxiles.

Tardus quia sanguis ille crassus in arteriis non sufficienter movetur.

Rarus quia partes in sanguine valde inæqualiter accenduntur.

(9) Ab hora tertiâ noctis ad 9, ingravescit dolor; A. N. addit rationem, sed minimè ratio est, experientia enim hoc docuit, desideramus autem rationem quare tum temporis pituita moveatur?

Fff

Rei

Recentiores quia observârunt diversitatem motus humorum in corpore circa meridiem, noctem, diem, &c. dicunt has diversitates dependere ab aliâ materiâ subtili tum temporis influente, partim etiam à dispositione humoris quod uno tempore citius fermentant quàm altero. Observamus autem pro diversitate influxus astralis diversas etiam tum in hominibus tum etiam brutis fieri alterationes. Gallus post meridiem noctis ad clamores irritatur, ratio quia Sol appropinquans noctis frigus propellit, sicque aura illa subtilis novam in Gallo alterationem efficit.

Causam immediata est continui solutio seu tensio, dolor enim est vehemens, sed tensio saltem adest. Mediata proximior est humor pituitosus viscidus.

Mediatae causae sunt vel nat. vel nonnat. & præter nat. Naturales sunt temperamentum humidum & frigidum.

Nonnat, aër hybernus frigidus, is enim faciliè sanguinis motum sistit, insensibilem transpirationem impedit, unde crassae partes in sanguine cumulantur & ipse in crassatur.

Progn. Affectus curatu difficilis est, partim propter constitutionem ipsius subjecti (quia in ætate senili) E nullae exuviae fuerunt in sanguine collectae. 2. Propter constitutionem ambientis aëris, est enim in hyeme, hyeme etiam morbi frigidii difficulter curantur; hoc tempore dicit Hipp. aphor. 40. sect. 2. raucedines & gravedines in valde senibus non coquuntur; coctio vero illa consistit in sanguinis fluxibilitate, in senibus vero quia coctio illa vel deficit vel imbecillis est pro-

pter imbecilitatem fermentorum nempe ventriculi & cordis, E. humor crassus & viscidus faciliè in illis augetur.

Curatio consistit in hoc, 1. obstructio tubulorum cerebri & meningum referenda est. 2. Materia evacuanda, illa vero cum valde crassa & glutinosa sit, non potest commode evacuari nisi reddatur fluxilis, & quia partes crassae coherent, debent divelli ut tandem iterum cum sanguine misceri ac per alvum è corpore eliminari possint.

Obstructio illa tollitur per medicamenta interna & externa; Interna quia longum iter expedire debent usque dum ad partem affectam cerebrum perveniant, debent ita esse constituta, ut non faciliè in motu impedi, sed integris viribus ad cerebrum pertingere possint, talia sunt quae partes habent valde rigidas duras & mobiles, ut sunt communia illa ligna Juajac, lassafra, rad. Chinæ, sarsaparil. cortic. tamarisci fraxini Juajaci &c. hæc enim partes rigidas in se continent, quae non faciliè in suo motu ab aliis occurrentibus inflectuntur; tales rigidae & duræ partes cum sanguine ascendente ad cerebrum adductæ ac in tubulos membranarum cerebri infusæ, rigiditate & duritie suâ humores in crassatos coherentes incidunt, attenuant, dissolciant ac fluxiles reddunt, unde faciliè in venas restuere & è corpore eliminari possunt; hinc decoctum lignorum in omnibus affectibus frigidis viscidis ac pituitosis à Medicis valde recommendatur.

Ligna cum non debeant in fundi in aqua aliqua destillata, (sufficiens enim non est;) substitui debet vinum & addi

sal

sal aliquod alkalinum; addi possunt pro-
hibita medicamenta alia amara, quæ et-
iam constant partibus talibus, quæ abra-
dere possunt humores crassos, ut Card.
benedict. betonic. majoran. &c.

Adhibito decocto alterante purgans
quoddam detur, quod pituita viscida jam
diluta sanguini iterum infundi & elimi-
nari possit.

Externè conveniunt quæ etiam vim
habeat attenuandi, incidendi ac deob-
struendi; adhibentur vel in forma sicca
vel liquida: sicca, ut in cucupha, qua-
lia sunt aromatica, quæ in pulverem cras-
sum scil. rediguntur, & inter linea dupli-
cata constituuntur, illa aromatica con-
stant sale quodam volatili, unde per po-
ros caput intrare ac in tubulis obstru-

ctionem tollere, & quia valde pene-
trantes sunt ac partes acres habeant, humo-
rem in tubulis crassum resolvere & excu-
tere possunt.

A. N. commendat destillatum ex li-
gno sassafras, loco hujus substitui pos-
sunt o. succini, lavendulæ, anthos &
cephalica alia, habent enim vim pene-
trantem hæc o. propter volatilitatem,
hinc etiam facilè sese poris insinuare &
humorem resolvere valent.

Tandem harum viscidarum exuviarum
seu sanguinis pituitosi regeneratio est im-
pedianda, optimè hoc fieri potest, si ha-
beamus rationem fermentorum præpri-
mis in ventriculo, intestino duodeno,
etiam in corde &c.

C A S U S III.

De Cephalæa scorbutica.

Vitiosa illæ effervescentiæ quæ in
scorbuticis deprehenduntur, oriun-
tur ex conflictu salium vitiosorum in M.
S. ex conflictu illo tandem in coagulum
mutantur, in quas partes istud coagulum
defertur, in illis ci uciantes dolores oriun-
tur, qui vocantur dolores scorbutici, hinc
etiam si cum sanguine coagulum istud
seu salia coagulata deferuntur ad cere-
brum, & membranarum seu menin-
gum poros angustissimos ingrediuntur,
ita iis insiguntur, ut etiam vix ab aliquo
medicamento expelli possint, unde vehe-
mentissimus & incurabilis fere oritur

dolor capitis scorbuticus, ut ex sequenti
Historia apparet.

HISTORIA.

Honestissima Fœmina, Ursula Kun-
denreichia, Dn. Melchioris Waa-
pen, Civis & Mercatoris Colbergenfis, p.
m. vidua, constitutionis quidem calidæ &
sicca, multistamen defluxionibus obno-
xia, anno ætatis septuagesimo tertio, sub
initium autumnii in vehementissimum
Capitis dolorè incidit cum vigilis contu-
macissimis, difficili respiratione & cordis
angustiâ ac palpitatione. Facies pallida

Fff 2

cras

erat vel potius livida: Pulsus parvus, debilis & inaequalis; Urina varia, interdum alba & crassa, interdum rubra, turbida, cum sedimento farina laterum non abstergibili: Super venit tumor post aurem sinistram qui cum discendi non posset, convenientibus remediis emollitus & apertus est. Profluit materia tenuis, serosa ex flavo nigricans, qualis ichor ab atrâ bile esse solet, sed nullo cum levamine; Servientibus namque in miserram absque ulla remissione doloribus atrocissimis, tandem è vitâ decessit.

Quæ. An illi qui sunt constitutiones calidæ & siccæ etiam obnoxii esse possint defluxionibus; videtur enim contra naturam esse, cum in defluxionibus magna præsupponatur humiditas? R. Observamus illos homines qui sunt ratoris texturæ & calidioris naturæ etiam obnoxios fieri defluxionibus; illa siccitas vero non est à defectu feri, sed à sanguine acri, & quia laborant tali intemperie acri etiam corpus nutriri non potest; ideo dicimus quod in calidis & siccis naturis non fiat defluxio talis, qualis ab humore pituitoso, sed quoniam sanguis acris seu salia coagulata modò in hanc, modò in aliam ruunt partem & dolorem inferunt, vocamus defluxiones; hinc etiam probè distinguendum inter dolores qui fiunt ab humore pituitoso, & dolores scorbuticos: illi non ita sunt vehementes & controdentes, sed gravativi, interdum nulli, hi vero scorbutici ut ardor, dolor & calor sunt vehementissimi, sicque hi hoc modo obnoxii sunt defluxionibus, qui nempe laborant intemperie acri, talis enim sanguis facilè effervesceat, ebullit & nunc in hanc nunc

in aliam partem ruit. Author hunc capitis dolorem vel scorbuticum propter peculiaria symptomata quæ in hoc dolore, non vero etiam in aliis capitis doloribus observantur, hic enim dolor à salibus scorbuticis valde acerbis ortum habet.

Ad sunt enim (1) Vigilæ contumaciffimæ, salia enim non permittunt ut potri cerebri subsideant, sed semper vellitant, unde spiritus semper turbantur & accurrunt.

(2) Difficilis respiratio; quod symptoma in scorbuticis communissimum est ad respirationem requiritur legitima dispositio musculorum abdominis, quando vero muscoli abdominis referti sunt istiusmodi salibus scorbuticis, (ut in scorbuto) cum difficultate attollunt & sic difficultas oritur respirandi; altera causa, quando ipsi pulmones obstructi sunt: quo ad cellulas vel nervulos à materiâ quadam viscida & crassa, ac ingrediens propter obstructionem non potest sufficiente potos intrare & cellulas omnes instare ac permeare, unde etiam oritur difficilis respiratio in scorbuto; tertia causa, quia sanguis in scorbuticis à motu saltem levissimo facilè effervesceat, hinc si celerime à corde in pulmones effunditur, pulmonesque non sint rectè dispositi, sed obstructi, sanguis restagnat, quia ipsi obexponitur, quod ita pessime experiantur illi qui scalam ascendunt.

(3) Cordis angustia & palpitatio; Cordis angustia oritur à restagnatione sanguis circa pulmones, & propter sanguinem acrem fibra & nervuli cordis irritantur.

ritantur, & quia spiritus ad irritationem talem accurrunt, læditur motus cordis, sicque oritur palpitatio cordis.

(4) Facies pallida & livida propter insufficientem sanguinis & humorum circulantium motum, unde sanguis ubique fere restagnans redditur impurus.

(5) *Pulsus parvus*; ex intemperie sanguinis, ille enim si præter acrimoniam accipit visciditatem ut in scorbuto fit, tunc in corde æqualiter non potest accendi, unde pulsus parvus & inæqualis; cum vero ex illo sanguine pauci generentur *Spiritus, oritur pulsus debilitas*.

(6) *Urina modo alba crassa, modo rubra, &c.*

Quer. Undecrementa illa quæ in urina conspiciuntur? &c. à vitio effervescentiæ in intestino duodeno, illius effectio est segregare humorem alibilem ab excrementitio, quod etiam fit si duo humores bilis & succus pancreaticus intè manent dispositi, quando vero labem contraxerunt tunc feces manent immixtæ, quæ tuac cum sero partim ad vesicam transportantur, hinc pro diversitate admixtorum urina modo alba, modo rubra &c.

Quia vero sanguis laborat intemperie acri, facile hi humores seu fermenta labem contrahere possunt, quia ex tali sanguine acriori & corrupto generantur

(7) *Alvus sicca & obstructa*, quia illa effervescentia in intestino duodeno non rectè fit propter nimiam visciditatem & aciditatem succi pancreatici, acida enim coagulant, unde scorbutici & melancholici

lici ferè semper habent alvum tardiolem, exsiccantur enim & indurescunt fæces propter visciditatem & aciditatem succi pancreatici.

(8) *Maculæ apparent, videmus quod guttula alicujus humoris acris si incidat in laminam, corrosionem & maculam producat*; eodem modo sanguinis exuvia acies in scorbuticis corrodunt vasa capillaria, hinc ex vasis à sanguine secretæ ac in cutem suffusæ tales maculæ producunt, & pro varietate corrupti sanguinis variant etiam macularum colores, hinc aliæ sunt lividæ aliæ rubræ &c. sæpius à tergo sequentes exuvia secum ducunt exuvias illas cuti inhærentes, unde interdum evanescent, dum vero de novo aliæ extra vasa instillantur, iterum apparent.

(9) *Superveit tumor ad aurem, is dum apparuit spem fecit reconvalescentiæ, sed frustra, non enim fuit criticus sed symptomaticus, ac indicavit insignem copiam humoris morbifici, prodiit enim nullo cum levamine, dolor etiam aperto tumore non remisit.*

(10) *Humor qui effluxit fuit ichor volat. & sic conclusum, quod partes activæ & subtiliores sanguinis ejectæ fuerint relicti crassioribus & vapidis, unde facile potuit sphaelus accidere, omnes enim scorbutici moriuntur sphaelo, sanguis enim fit quasi mortuus & vapidus propter defectum partium activarum, quæ fermentationem illam ordinariam blandam debebant continuare, quæ cessat. Et hæc sunt causæ apparentiarum, quibus præsentibus certò concludere possumus, adesse cephalæam capitis scorbuticam.*

Fif 3 *Progno-*

Prognosis. Curatu difficilis est propter sequarationes: 1. propter ætatem, in senibus enim curarationes semper difficiliter instituuntur, (1) afficitur pars nobilis & quidem sine remissione doloris, (2) propter symptomatum congeriem, quo enim plura gravia symptomata adfunt, eò difficilior curatio; facultas vitalis & animalis læditur. Animalis: adfunt vigiliæ per quas spiritus valde consumuntur, dolor [refertur enim ad sensum E. facult. anim.] vehemens; Vitalis: adest difficilis respiratio, pulsus parvus, debilis &c. Urina modo alba modo rubra &c. alvus obstructa, quæ tamen ad naturalem facult. alias referuntur. E. tum liquor animalis tum vitalis afflicti fuerunt.

Causa procatarrctica fuit dispositio calida & sicca, accidit tempus autumnale, autumno autem potissimum scorbutus exacerbatur, cataracti, raucedines, notante Hippocrate valde communes sunt.

Curatio. Methodicè A. N. aggressus est curarationem. Evacuatio duplex est, universalis & particularis, semper universalis præcedat particulari, quod A. N. observavit, dum in curaratione præmisit Enema, præprimis quia alvus etiam fuit obstructa, quo diutius enim durat alvi obstructio, eò magis caput læditur.

Post Enema adhibendum esset purgans; verum cum humor scorbuticus, præsertim cum abundat aciditate, nulli cedat medicamento

purganti, & sanguis melancholicorum & scorbuticorum ita dispositus sit, ut à levissimo purgante fermentet & ebulliat, & patientes gravissima incurant symptomata, unde Medicus accusatur, cum tamen culpa non sit in Medico, sed humore scorbutico plus iusto acido; E. A. N. rectè præmisit aliquod præparans, ut nimirum visciditas & aciditas humorum infringatur, partesque oleosæ & astringæ, quo cucullatio fieri possit, reddantur & restituuntur. Præparans tale fuit lenex decocto laxativo, & quidem rectè, abstinendum enim à scamoneatis, diagrid, resinis, helleboro, subtili vero debent apozemata seu decocta ex levioribus purgantibus & humidioribus præparata.

Præmissis his ad symptomata urgentissimum respiciendum, nempe vigiliæ, quod etiam A. N. facit? N. B. licet dolores non cedant adhibitis, tamen non ita facile ad opium confugiendum est, quia enim per vigiliæ spiritus consumpti sunt, opium reliquos, qui tamen pauci, plane extinguere potest. E. nunquam opium adhibendum, nisi vires adhuc sint fortes. Denique quia etiam cerebri capitis & cordis fuit habenda ratio, rectè A. N. adhibuit cephalicæ & corroborantia. Sicque fecit suum officium, nihilque eorum omisit, quæ in naturæ & artis potestate sita sunt, quia vero ægrota sanguis valde fuit corruptus, extincta est.

CASUS IV. De Hemicrania.

Est vehemens dolor qui dimidiam capitis partem affligit. Quid quomodo hoc possit fieri, quod interdum una pars præ alia laboret? quomodo interdum in capite sinistra pars præ dextra dolore afficiatur, interdum vero dextra relictæ sinistra, ut in hac historia, quasi limites positi essent ipsi dolori? Resp. Si cum sanguine ascendente humores alii vitiosi per arteriolas carotides & cervicales ad cerebrum ducuntur, per has vel illas arteriolas seu ramos tendunt ad hanc vel illam partem, arteriæ vero tum carotides, tum cervicales, in quibus humor vitiosus advehitur, in internos distributæ sunt ramulos, in quibus jam

præsens vitiosus humor faciliorem abitum & convenientiores poros invenit, facilius etiam illos ingreditur, seu jam tendant ad partem sinistram seu dextram; tales pori vero successivè fiunt & facti sunt.

Observamus enim quod hemicrania non una vice inducatur sed successivè, præcedit enim dolor totius capitis vagabundus per intervalla affligens, donec ita sensim pori arteriolarum ad certam partem tendentium adaptantur, in quos subinde humor morbificus ad hanc vel illam partem ruere possit & h. m. hemicrania dextra in ægra nostra fuit inducta.

HISTO-

HISTORIA.

Margaretha Bondin, Illustrissimi Baronis Nicolai Raggens Gubernatoris Halmstadensis in Sueciâ Coniux, calidioris temperamenti & in flore ætatis constituta, per circuitus vehementi capitis dolore afficiebatur in dextrâ potissimum parte: durabant sæpè immensissimi cruciatus per integrum diem, à cerebro ad oculi dextræ radicem pertingentes, tantâ cum savitiâ, ut nec lucem tolerare, nec somnum capere posset, quin & levi tactu exasperabatur malum, ut nec manum ferret, nec pectinem.

EXPLICATIO PHÆNOM.

Adest (1) dolor acutus, quia partes membranose afficiuntur. (2) Dolor tendit ad oculi dextræ radicem, quia habent eandem substantiam, membrana enim quam habet globus oculi, originem habet à meningibus crassâ & tenui; Cum verò humor tendat ad dextram partem, etiam dolor ad dextræ oculi radicem percipitur.

(3) A. N. à contactu exacerbatur, propter mobilitatem salium.

(4) Lucem non fert Ægra propter motum, qui facile exagitat humores vitiosos, à lumine enim agitati Spiritus simul salia illa volatilia peccantia exagitant.

(5) Somnus nullus; propter continuam illam à salibus acris volatilibus vellicationem, quæ poros cerebri non permittit subsidere.

Causa hemicraniæ est humor quidam acris fluxilis simul, qui faciliè in partem capitis infundi potest, hinc etiam Curatio respicit sanguinem fervidiorem.

Qr. An. V. S. recta instituta sit Ægræ? R. Affirm. & quidem summo cum commodo, quia fuit in flore ætatis constituta. V. S. enim fervorem & calorem M. S. refrigerat & temperat, humorumque raptum ad caput impedit, &c.

Rectè A. N. post lene purgans adhibuit sudoriferum aliquod, quia salia sunt valde volatilia, ut etiâ à levissimo motu sudoriferi alicujus possint expelli, & illud eò magis, quod ipsa jam tendat ad circumferentiâ. Reliqua quæ A. N. præscripsit, potius respiciunt ipsum fervorem & intemperiem M. S. calidam & acrem. Et quia dolor in hoc casu fuit urgentissimû symptomâ, rectè A. N. anodyna adhibuit, inter alia etiâ Emplastrû ex verbena: Fortè tantâ huic herbæ in capitis dolorib⁹ adscribit vim, ut etiâ sub pulvinari posita capitis dolorè atterere dicat. Optime A. N. adhibuit fermentû, in illo enim aciditas quædam est, mediante qua salia volatilia acris in M. S. præcipitat, eamque ita refrigerat & temperat.

CASUS V.

De dolore Capitis ab ebrietate.

HISTORIA.

Magister quidam Equitum, cuius nomini honoris gratia parco, homo

intemperans, garges atque belluo, fruges consumere natus, cum solenni bibulorum festo, quod bacchanalis vulgus vocat, vino generoso largius se invitasset, in capitis

capitis dolorem incidit, adeo vehementem, ut Cyclopes in cerebrum migrasse putaret, diesque noctesque insomnes duceret, non sine magna mentis anxietate & perturbatione.

RESOLUTIO.

Hic dolor oritur à sanguinis motu perturbato qui præcessit, in vino enim acidum quoddam volatile lateret, quod communicatum sanguini facillè effervescentiam instituit, per illam autem effervescentiam crassiores quædam partes ad cerebrum raptæ cum sint acidæ, facile cum Spiritibus animalibus qui alkalinae naturæ sunt similem effervescentiam in cerebro incipiunt, (omne enim alkali cum acido fermentat) unde lætitia, hilaritas in ebriis; cum etiam hæc fermentatio seu pugna inter acidum & alkali in cerebro non ita diu subsistere possit, spiritus tandem coagulatur ab acido, ita ut non amplius hilaritas sed subsequenter profundus sopor in ebrio deprehendatur, imò sæpe mors, uti & variis Autoribus varia notantur exempla.

Hinc etiam curatio consistit in acidi mitigatione, & spirituum animalium restitutione, quod fit si acidum in cerebro tollatur, fermenta viscerum restituantur, hinc stomachica valde conveniunt accedente aliquo remedio, quod simul fervorem M. S. alteret & temperet.

Quod vero ebrietas ab acido aliquo volatili inducatur, probatur à juvantibus; omnia enim illa quæ destruunt acidum volatile vim habent ebrietatem arcendi & retardandi, unde laudantur amygdalæ amaræ (1) quia $\circ\circ$ tate quæ gaudet acidum illud volatile destruunt & quasi li-

gant. (2) Quia sunt diuretica, hinc humorem ingurgitatum ad vesicam ducunt & cum urina educunt, & hoc si non fiat facillè iste humor ad cerebrum rapitur; ob hanc rationem illa vina quæ aliqualem vim diureticam habent non tam facillè ebrietatem inducere possunt. Quod autem vino acidum volatile insit probatur à spiritu vini, qui nil aliud est quam acidum vini à phlegmate solutum, & ideo Spirit. vin. facillè ebrietatem causatur: Spir. vin. si miscetur cum alkali aliquo tunc facillè coagulatur: si Spir. vin. affunditur Tart. vel alii fixo alkalino & abstrahatur simul, tum manet quidem Spiritus volatilis, sed deperdidit acidum volatile, quod ita probatur, quia sal tartari gravius est factum, ex qua ponderositate concludere possumus aliquid de Spir. vin. recessisse, salique tart. accessisse.

Inter alia Medicamenta quæ arcere ebrietatem etiam sal volatile C. C. est. Spiritus \circ \times ci præprimis potentissimam vim habet acidum volatile infringendi & obtundendi, hinc inter bibendum inditur vino ad gutt. x. xv. ad xx. ubi egregiam habet vim ebrietatem retardandi, ita ut etiam à quibusdam vocetur *der Sauff* Spiritus à Saxon.

Et quia omnia $\circ\circ$ sa acidum vini inebriativum corrigunt, ideo in ebrietate emulsiones adhibentur, ut emulsio amygd. $\circ\circ$ tate enim quam habent emulsiones acidum vini obtundunt. Quam vis etiam ipse Spir. vin. aliquid $\circ\circ$ lum contineat, quod sic probatur. Aq. fort. externè etiam saltem exhibita atrocissimam infert corrosionem, & dolorem propter acidum causticum quod habet. Sic vero Spir. vini & Aq. fort. invicem miscentur
anati-

anaticè & cohobantur, tum aciditas caustica ab oleo Spir. vin. corrigitur ita, ut et-

iam contra multos affectus tuto intra corpus assumi possit.

CASUS VI.

De Phrenitide.

Quamdiu sanguis in legitima sua mixtura & motu quoad partes illum constituentes conservatur, tamdiu nulli sang. oriuntur morbi, actionesque vitales manent integre: quamprimum vero ratione mixturæ ac motus mutantur, non pauci oriuntur morbi, actionesque vitales non parum etiam mutantur. Idem possumus dicere de Spiritibus qui constant partibus $\circ\circ$ sis, acris, & ∇ sis, quamdiu hæc illas legitime temperant, harmonice conveniunt, & in unum eundemque motum conspirant, tamdiu etiam Spiritus an. non perturbantur, neque animales actiones mutantur: quamprimum vero in Spiritu prædominantur p. n. acres partes, statim mixtura turbatur, motus læditur ac consequenter læduntur actiones animales. Illa autem perturbatio Spir. provenire potest vel ex sanguine aliisque humoribus, vel ab aliquo extraneo seu extrinsecus accedente. Ex ipso sanguine, quod videmus in paroxysmis febrilibus, imprimis autem in ebriis, ubi sæpius cum sanguine tales heterogeneæ partes, ad cerebrum translatae ac cum spir. mixtæ, mixturam atque motum illorum variè lædunt: & quemadmodum ad sanguinis læsa mixtura & perverso motu dependere dicimus varias febriles effervescencias & ebullitiones, sic etiam a læso spirituum motu eorundemq; mixtura, varia deliria, variæ incalcentiæ, incensiones ac diver-

sæ perceptiones dependere possunt; in ebriis propter multas heterogeneas partes communicatas spirit. an. confusè in cerebro moveatur, ita ut tumultuoso impetu incidant & impellantur in glandulam pinealem, quæ ideo in nullo certo motu conservatur, sed hinc inde fluctuans occasionem menti præbet, ut variè circa actiones animales erret, variasque perceptiones habeat, anima enim iudicat secundum motus allatos. Ast in perturbatione spirituum an. nulli certæ ordinariæ adferuntur motus. E. & nullæ ordinariæ cogitationes & perceptiones oriuntur.

A causa extranea & mixturâ spirit. an. lædi possunt, nempe à certa aliqua materiâ subtili, observamus enim quod sæpe diebus canicularibus in canibus spiritus ita turbentur, atque in motu lædantur, ut etiam in rabiem adigantur, obviosq; summâ cum ferociâ invadant, à nulla alia causâ, quàm certa aliqua materiâ subtili temporis influente, motumque spirituum turbante, id quod etiam certum argumentum esse potest, bruta non opus habere peculiari sic dicta formâ substantiali, si sola illa materiâ subtili in canibus rabidis talesurbationes causare, eosque ita disponere potest ut Δ & ∇ non reformident.

Observandum porro est, spiritus non semper in ipso cerebro perturbari, sæpe enim illa perturbatio fit & incipit in parte

Ggg aliqua

aliqua etiam à cerebro longè remota, & postmodum continuatur, uti observare licet in affectibus hystericis & hypochondriacis, ubi in nervis circa uterum & hypochondria spiritus turbantur, qui ad cerebrum delati similem turbationem spiritibus in cerebro hospitantibus incutiunt, & ita in ordine mutantur ut delirium oritur. Ex dictis itaque patet, quomodo à materia subtili induci possit phrenitis. Nunc ad ipsam historiam, ubi delirii istius phrenitici principalis causa fuit materia subtilis sub cane influens.

HISTORIA.

Iohannes Bulgrin, Filius Magnifici, & Excellentissimi Viri Dni Andrea Bulgrin, Illustrissimi Principis Pomeraniae in Episcopatu Caminensi Cancellarius, sub caniculam Anni M. DC. XXVIII. nullo alio precedente morbo, vigiliis consummacibus febre continuâ & delirio perpetuo detinebatur, facies saturato rubore conspiciebatur suffusa, oculi torvi, modo fixi, modo vagantes, vociferabatur, à lecto interdum profliens adstantes impetebat: interrogatus respondebat cum iracundia, dictorum gestorumque omnium immemor.

RESOLUTIO.

Ut à materia subtili Phrenitis induci possit requiritur eetta spirit. dispositio, quæ cum non in omnibus sit una eademque, etiam unus præ altero citius vel rarius Phrenitide corripitur, qui enim sanguinem & spiritus habent valde crassos

tam facile ad tales exandescencias irritari non possunt, ut in senibus; juvenes verò cum habeant sanguinem calidiorem & fervidiorem, facilius Phrenitici fiunt; quia spir. illorum ita dispositi sunt, ut facile in talem exandescenciam à materiâ subtili adigi possint; & hæc est ratio quare juvenes frequentius, rarius verò senes Phrenitide corripiantur & quare enim inter ipsos juvenes unus præ altero tali morbo laboret: hinc etiam non omnes canes rabidi fiunt sed multi, quia non omnes similem sanguinem & spirit. an habent dispositionem.

Phænomena. Plures dantur delirii species quædam est sine febre, sed cum furore, & dicitur mania: quædam est sine febre, & furore, sed cum timore & tristitia, diciturque Melancholia: quædam est cum febre continua, & furore, & tunc Phrenitis est. In præsentī casu igitur cum delirium sit cum febre & furore, rectè ab A. N. Phrenitis dicitur. Rationem formalem & causam immediat gravissimi hujus affectus dicunt esse inflammationem membranarum cerebri. Quæritur, quomodo inflammatio ista fieri possit in partibus membranosis? R. à sanguine bilioso, is tanquam summè mobilis è vasis suis effusus ingreditur poros membranarum ibique putrescit, & accenditur, accensus ascendit spiritus, unde delirium, & quando cum sanguine refluxo cordi communicatur, simul febris oritur; verum si sanguis effusus ita putresceret, & accenderetur, multi phrenitidem procedere deberent morbi, præprimis vehemens dolor capitis, quod tamen non fit, cum phrenitis ex improvise

viso inducatur. Dicimus igitur, quod quidem phrenitis interdum ab inflammatione tali cerebri oriri possit, talis autem inflammatio aliter fit ac veteres explicant. Potius oritur quoties corpuscula triangularia incidunt in poros rotundos, & tunc quilibet porus rotundus tria juxta sese relinquit spatia, propter trinam superficiem, ad replenda illa spatia reliquam, & impediendum vacuum, mater. subt. copiosius influit, partes sive humores illos obstruentes valde commoveret, qui commoti dum pergere possunt, valde turbantur, sicque inflammatio oritur.

Obj. Si inflammatio oritur à certo materię subt. influxu, quare saltem membranulæ in cerebro inflammantur & non simul aliæ partes extra cranium, antequam enim ad internas & in specie ad membranulas materia subt. perveniat, prius externas permeare debet. Quæritur E. quare hæc non potius inflammantur. R. Fulmen destruit enses illas à vaginâ, quia in vaginâ reperit poros convenientes, quos libere permeare potest; in ense vero dum offendit propter poros irregulares resistantiam, ejus texturam destruit. Ita & materia subtilis quia in partibus extra cranium offendit satis convenientes poros, sine turba illos permeat, in membranulis vero internis cum portiones poris inhzrentes obstant, talem turbam & agitationem subsequentemque inflammationem causat. E. inflammatio in aliqua parte oritur, quoties pori in tantum obstruuntur, ut materia subtilis cum impetu influat, partesque valde move-

at, unde major ebullitio & major calor.

Non tamen hic putandum, quod phren. semper oriatur ab inflammatione membran. cerebri, sed sæpe esse symptoma quod phren. comitatur. Hinc dicimus cum celeberrimo Willisio, causam phrenit. fere semper esse perversum spir. an. motum, quatenus in confusio-nem adiguntur, ac eorum textura mutatur, in st. enim n. spir. influunt ordine certo, in p. n. v. tumultuatè, unde & tam insignes in phantasia & sensibus internis deprehenduntur mutationes.

(1) *Adest febris continua*, propter spir. an. mixturam læsam; eorundemque perversum motum, quia enim in cerebro partea valdè ebulliunt, quædam cum sanguine ad cor ibique simul mixturam sanguin. mutant, unde effervesce. & ebullitio oritur: cum autem continuo tales ebullientes partes sanguini suppeditentur, febris est continua; accedit & dispositio ipsius sanguinis in ætate juvenili, quæ valdè biliosa est, ac quam facile ebullire potest. A. N. habet rationem quæ insufficientis est, non enim explicat quomodo in corde fiat illa effectus vescentia.

(2) *Facies rubet.* Præsertim circa genas propter copiam salium volatilium, illa enim cum abundant in sanguine phrenet. augent colorem sanguinis purpureum, observamus enim in langu. per V. S. evacuato ab injecto sale aliquo volatili colorem rubicundum valde augeri; in artefic. si Elixir propriet. pareretur cum menstruo quodam, quod non sit acidum, observamus inde extrahi

Ggg 2

liquo-

quorem quendam rubicundum; huic si additur sal aliquod volat. ac per aliquot dies in loco calido iterum digeritur; videmus tinturam illam quoad rubedinem valde fuisse auctam à sal volat. sic & quia in phren. sanguis valde ebullit & facies rubet, concludere possumus provenire à copia salium volatilium.

3) *Oculi torvi.* Ob nimium spirit. an. affluxum, ac inde deprehendentem nimiam fibrarum inflationem.

4) Modò vagantur, modò subsistunt: prout spirit. an. ita excandescunt nunc in hanc nunc in illam magis sive minus determinantur partem, sæpius copiosè excurrunt ad oculos unde vagantur, modò pauci unde subsistunt, modò ad artus unde variæ gestulationes, &c.

5) Vociferatur, omniaque cum content. &c. prout enim spiritus incidunt in glandulam pinealem ita & fiunt perceptiones in mente; in Vertig. spir. in gyrum agitati eo modo incidunt in gland. pin. unde mens putat omnia objecta in gyrum agi; in phren. cum adfit magna spirit. excandescencia, variè & confusè in cerebro moventur, variosq; ac inordinatos motus imprimunt, unde mens non potest non confusè judicare nec errores suos cognoscere. Quod mens judicet juxta motus impressos ex hoc etiam potest probari, dum percipimus interdum in somno varios dolores æquales illis ab ense productis, ratio, quia tunc spirit. in glandulâ pineali talem causant motum, qualem alias ensis produceret.

Rivetius movet controversiam, Num

ratiocinatio cum phantasia lædatur in vertigine? Id quidem negat dicens, si hoc esset, Vertiginosi putarent objecta vere in gyrum verti, quod tamen non fit, agnoscunt enim imaginationis errorem, pag. 218 cap. IX. &c. verò, quod utique lædatur, in vertigine nempe exacta & satis vehementi, & quidem in ipso paroxysmo non cognoscunt, errorem, apprehendunt enim alia corpora ut à lapsu caveant,

Cartes. dicit, imaginatio nihil aliud est quam quando mens sese applicat ad vestigia impressa, cum autem mens ita immediate se vestigiis applicare non possit, rectius dicimus, imaginationem dependere à reflectione & pictura quasi spirituum an. in glandul. pinealem, quia verò in phren. spirit. variè & confusè moventur, hinc etiam confusè reflectuntur ad glandul. pinealem, unde confusa & varia sibi imaginantur: illud etiam in insomniis fit interdum, dum spiritus ita inordinatè agitantur, varii motus gland. pin. imprimuntur, unde variæ illæ & ridiculæ in somno connexiones.

6) Dictorum, gestorum immemor; quia spirit. illi valde excandescunt, impingunt in vestigia impressa, eaque occludunt & pervertunt.

7) Urina in hoc affectu ut plurimum est pallida, dicunt provenire ex raptu bilis versus caput, sed ex falsa hypothese, quasi bilis tingeret Urinam, contrarium ex solo sapore demonstrari potest: si enim quædam guttulæ bilis Urinæ inessent, tota amara esset, aliquot enim gutt. bilis totam liquoris mensuram

suram amaram reddere possunt, propter vim sese diffundendi qua pollet; sapor autem Urinæ salus est non amarus. Rectius itaque dicimus in phæn. Urinam esse tenuem & pallidam, quia partes amaræ, quæ debent constituere bilem, sero non incoquantur, sed in sanguine remanent, & ad cerebrum transferruntur.

(8) Phrenet. floccos & legunt & removere conantur, quasi oculis obvolitarent. Quær. unde? R. Anima semper iudicat secundum consuetudinem, hinc quia similes motus & radii à spir. an. in gland. pin. inprimuntur, quales alias fiunt in oculo si flocci reverà obvolitant, sic talis mentis conceptus.

Signis diagnostic. non opus habemus, cum recensita sunt quasi pathognom. Prognost. est affectus valde periculosus ratione partis affectæ nobil. afficitur enim cerebrum & spiritus animales.

Curatio. Motus spirituum perversus restituatur, eorumque & sanguinis turbata mixtura redintegretur, sicque delirio & feбри occurrimus, actionesque vitales & animales restituantur, si enim motus spirit. perversus corrigatur, cessat inordinatus eorum ad cor influxus, sicque cessat febris; quia sanguis in phren. valde ebullit & in motu peccat, indicat revulsionem quæ fit per V. S.

Q. In qua parte instituenda? R. Si Phrenit. originem trahit ex suppressione mensium, hæmorrhoidum, vel lothiorum, tunc semper in pedibus, nunquam vero in brachiis instituenda, quia melius fit revulso versus partes inferiores: sin

vero ab alia causa oriatur, vena aperienda in brachio & quidem Cephalica; multi suadent apertionem venæ cephalicæ in cubito, quia proximè conjuncta est cum arteria subjacente, unde sanguis subtilior feliciter evacuari potest, præprimis cum in Phrenitide sanguis peccet ratione subtilitatis. Vid. Exemp. Thoneti. Quia verò Phrenet. valde sunt inquieti, & facile propriis manibus sibi vim inferunt, vulnus in V. S. non debet adeo magnum esse, bene etiã obligari debet Emplastro satis noto ex pilis lepor. album. ovi &c.

Ad sanguinis calidioris versus caput raptum impediendum rectè A. N. Epithema refrigerans & præcipitans ex aqua rosularum & externe adhibuit, postmodum propter nimiam spirit. an. agitationem repellentia tentavit, ac fronti ac temporibus applicavit, reliquis verò diebus resolutentia.

Ad revulsionem præter V. S. & alia tentavit A. N. nempe frictiones, ligaturas, eo modo enim spiritus animales avocantur, & ad consueta monia admonentur. Vesicatoria etiam adhibuit, quibus humor acris non tantum evocatur, sed & spir. in ordinem rediguntur.

Altero post V. S. die A. præscribit lenè purgans, ita nempe bene, omnia enim fortiora & calida purgantia vitanda; passulatum sufficit, vel ejus loco Enema aliquod refrigerans & laxans injici potest.

Vigiliarum etiam ratio habenda, (tanquam urgentiss. sympt.) contra illas A. adhibuit refriger. somnum inducentia ac vires conservantia. Refrigerantia debent esse præcipitantia, ut Salpet. per-

latum, * destill. & diaphor. omniaque ponderosa & gravia, ut margar. corall. omnia testacea, obicem enim ponunt spir. anim. quo minus ita possint excurrere.

Ad sanguin. effervesc. A. commendat vald Ol. perlar. quod duplex est, vel per deliquium, si in loco frigido sive cella liquefceret; alterum per destillationem: dubitamus verò an tales præstet vires quas A. ipsi adscribit, dicit enim A. N. pauculae ejus guttae mirabil. spectac. &c. verum id etiam præstat ~ Urin. E. ex hoc solo effectu tales vires colligere non possumus, melius igitur & feliciter in illa effervesc. sanguinis adhibentur præcipit. & acida.

Causam Phrenet. diximus inflamma-

tionem membran. cerebri. Objectio contra hanc sententiam hæc potest esse; ubi inflammatio, ibi tumor: ubi tumor ibi poror. compressio: ubi poror. compressio ibi spirituum an. influxus impeditus, & sic potius affectus aliquis soporosus oriretur, quam febris & vigiliae, deliria, propter illam compressionem enim partium subsident pori cerebri, unde somnolentia esse deberet. ~. Illa inflammatio oritur à paucis partibus valde volatil, & actibus non verò crassis, unde etiam tentus tumor esse non potest. Sin verò humor aliquis in magna copia instillatur in cerebri membranas, tunc cerebrum comprimitur, ut in apoplexia à lapsu fit.

C A S U S VII.

De Delirio Scorbutico.

HISTORIA.

UXor Zachariae Movii Aromatarii, nulla precedente febre inopinato mentis alienationem incurrebat absque aestu & siti, urinae reddebatur crassa & rubra, pulsus durus & serratilis, qualis in Pleuritide deprehendi solet, in cruribus macula purpurea & sublivida efflorescebant, gingivis levi contactu sanguinem fundentibus, malum ut subito invadebat, sic præter rationem iterum remittebat.

RESOLUTIO.

Sæpius hoc delirium est periodicum &

affligit per intervalla, nempe pro diversa natura & subtilitate humorum, hinc videmus quosdam delirare in novilunio, alios in plenilunio &c. sæpius etiam hoc delirium ex sanguine incipit, dum nimirum tales partes heterog. ad cerebrum transferuntur, ac mixturam spir. turbant; quod autem hoc delirium fuerit productum ex dispositione scorbuticâ, patet ex maculis hinc inde apparentibus purpureis, & defectu sitis, raro enim in scorbuticis observari solet sitis. A. N. curationem instituit præscribendo antiscorbutica.

CASUS

CASUS VIII.

De Mania.

HISTORIA.

Andreas Alartus, Iuuenis viginti septem circiter annorum, temperamenti calidi & sicci, de capitis quadam gravitate & aurium tinnitu diu conquestus, postquam tempore aestivo vehementiori corporis motu nimium incaluisse, noctesque aliquot insomnes duxisset, multum absurda & inepta loqui & agere cepit eum insigni ferocia, adeo ut obvios interdum invaderet, vestes & tegumenta dilaceraret, per plateas hinc inde vagabundus discurreret, nescio qua subinde seum musicans. Oculorum obtutus videbatur intentus, minax, torvus & truculentus, corporis robur admirandum, ut vinculis vix contineri posset.

RESOLUTIO.

Admiranda est illa animæ passio quam observamus in mania, ita ut etiam inter maniacum & brutum nullâ differentia appareat; antequam verò ad hujus affectus explicationem procedamus, pauca in genere sunt præmittenda.

(1) Quam diu sanguinis fermentatio se juxta naturæ leges habet, tam diu pro rei existentia in cerebro satis feliciter generantur spiritus, illi in ventriculis cerebri sunt quasi in æquilibrio & indifferentia,

ita ut non plures determinentur ad hanc quam illam partem, ad hos sive illos nervos; ita etiam sunt in æquilibrio, ut à nimia etiam causa faciliè copiosius ad hanc quam illam partem determinari possint. Et causæ illæ sunt vel automaticæ, unde diversi motus (nescia mente) producuntur: vel est mentis nutus, qui status vigiliæ est, si n. anima vult, homo est in statu vigiliæ.

Commercium autem inter duas illas substantias materialem & immaterialem, extensam & cogitat, consistit in hoc, ut nempe certi quidam motus corporis certas quasdam in mente excitent cogitationes, & v. v. certæ quædam cogitationes certos pro voluntate mentis motus corporis alligatos habeant; quoad prius corpus agit & mens patitur, quoad posterius mens agit & corpus patitur; præterea nemo non animadvertit multos dati in corpore motus quorum inscicia est mens, & vicissim multos cogitandi modos nihil commercii habere cum corpore. Ut autem eò clarius appareat, in quoniam consistat ille furor mentis & insania, bene est notandum, animi tranquillitatem in eo consistere, quod mens placidè à motibus corporis afficiatur, & quod ope sensorii communis pro sua voluntate determinet spiritus in hos potius nervorum tubulos quam in alios:

id est: Anima tamdiu manet tranquilla, quamdiu motus in corpore fiunt placidè sine tumultu vi & iniuria, & v. v. etiam tranquillitas mentis in hoc consistit quamdiu motus consequuntur motum pro imperio ipsius mentis, mania semper oriri videtur vel à causa externâ aliquâ passionibus in anima excitante: sic historiae testantur, à terrore, molestiâ, nimia ira, vindictâ, melancholia &c. exortam esse manium: vel à causa interna, ut à nimio impetu sanguinis producto, à fortissimo quodam fermento, & quoties à causa procatartica fortissimum fermentum in sanguine melancholico generatur, ut inde spiritus tanta vi in ventriculos cerebri vel ipsum cerebrum impellantur, ut sponte suâ sine mentis directione quaqua versum volitent & fugam excutiant; toties & facile mania oriri potest.

Spirituum enim generatio consistit in blanda sanguinis fermentatione, & quamdiu illa durat, spiritus in cerebro retinentur in æquilibrio, quamprimum verò sanguini talis impetuofus incutitur motus à fermento aliquo peregrino in sanguine latente, ut in melanch. cum impetu ruant, in cerebrum simul partes crassiores intrant, unde illa differentia tollitur, & spiritus ita moventur ut non auscultent animæ imperio.

Addendum & hoc, mentem plurimum ex consuetudine iudicare, sic in vertigine ex motu spirituum animalium in gyrum iudicat ipsa objecta, quorum hi simulacra sunt, moveri in orbem; in morbo Regio omnes cibos iudicat amatos: in incubo & partibus amputatis simile quid facit, in incubo enim humor ille vitiosus similem motum spiritibus animalibus

in cerebro degentibus imprimit, quale pondus thoraci incumbere. Causæ procatarticae morbi huius sunt variae res externæ & fortitudz, anni tempus imprimis hinc Hippocr. sect. 3, aphor. 20. Vere inquit quidem mania: quamvis iuxta eundem omni tempore morbi fiant, quod & de nostro effectu verum esse competimus; ætas juvenilis, spiritus vini, ira, exandescencia &c.

Per fermentum, de quo superius, intelligo sat multum & acidum volatile, quo si sanguis melancholicus imprægnatur antea terrestris ad talem raptum fit valde proclivis. Videndum etiam quomodo ira fiat; quoties nempe homo gravi aliqua contumelia, quæ vindictam postulare videtur, afficitur, cum mens circa illud vestigium rerum detineatur, spiritus natus sensorii communis ex certa agitatione orto, per nervorum tubulos in omnia corporis membra ad vindictam inservientia impelluntur; ubi facilè nunc intelligere possumus, spiritus illos per omnia membra influxos sanguinis & humorum circulantium jamdum à fermento (causâ antecedente) motorum motus reddere celeriores; unde majori vi & copia subtiliores sanguinis partes in cerebri ventriculos effunduntur, & cum oscula & pori jam valde diladentur, simul crassiores particulae edebeant, quæ cum in motum sint abreptæ, majore jam vi per ventriculos lineis rectis feruntur & in poros quoscunque ruunt; unde sublata spirituum indifferentiâ natus sensorii communis nullam amplius potestatem exercere possunt; sicque fertur equis auriga nec audit currus habenas.

Fomes in aliqua corporis parte existens occasionem præbet morbo huic, tali pacto, quando obstructio fit in tubo aliquo, tum à tergo insequentibus remota injicitur, ita ut sepius quasi faciant circa materiam obstructentem, hæc tamen lege ut subtiliores partes penetrarent & fibras intrent; Quod si fortè alia materia subtilis ab astris, à luna transmittatur, quæ poros harum partium penetrans illas secum rapiat in sanguinem, tunc sanguis celerius movetur, & plures partes ad cerebrum transferuntur, quæ sine mentis determinatione motum suum continuant, quo accidit, ut cum aliis Spiritibus quibus innatant, forte fortuna incidant in aliqua vestigia cerebri antea facta, & menti vivacissimè repræsentent varias species, quæ si menti fuere delectabiles, sequuntur motus huic cogitationi connexi, cantus, saltationes aliaque effecta; Sin verò remanserunt vestigia iræ vel incendii, &c. in quæ Spiritus incidant, & sua reflectione eadem menti repræsentent, sequuntur effecta vindictæ, (ut dilaceratio vestium,) aut fugæ aut clamorum similia, quæ ideis illis antea repræsentatis connecti solebant.

Unde patet, quod mens patiatur à bilis vestigiis cerebro ab aliqua causa impressis, nam quia ex certis cogitationibus certi fiunt in corpore motus, hinc si aliquod vestigium alius & distinctius suæ raritate cerebro sit impressum, quod antea menti admirationem seu perturbationem semel vel iterato repræsentaverit, Spiritus facilius in illud vestigium influentes idem menti continuo repræsentant, unde mens ad consideranda nova obje-

ta difficillimè adduci potest. Quoties nunc sanguis fortè fortuna in majorem motum fuerit abreptus, Spiritus potius per poros iterum cogitatione magis patefactos influunt, quam per alios, & sic in vestigium jam satis paratum potius, quam in alia incidentes mentem circa hoc singulare objectum detinent, & sic propria vi sensorium commune pro suo fluxu dirigentes, menti obtrudunt, quasi imaginem, ac si jam illud periculum antea per illud repræsentatum corpori immineret, & sic mens omnia sua media ad justum ratiocinium non usurpans, in miseriam hujus morbi incidit.

Judicium mentis hic depravatam esse non libenter dicimus, cum mens quæ talis non fallatur in suo judicio; quia optimè adhuc dirigit Spiritus, ac si revera tale repræsentatum objectum requireret, sed quia nos aliorum actiones solemus secundum nostras pro norma determinate, dicimus, illum hominem delirare, cum tamen secundum rei veritatem æque in suis est occupatus & attentus ac nos in nostris sumus; unde manifestum est, vitium in eo saltem consistere, quod mens priusquam Spiritus determinasset, ad causas non respexerit, utrum revera essent ab externis an ab internis productæ, ita ut præcipitantiæ error sit. Omnia itaque sic fiunt quæ lege divinâ, ex certis motibus certæ fiunt cogitationes & v. v. Et quia aliter afficimur, si nobis incendia homicidia, contumeliæ repræsentantur, quàm si omnia fiunt tranquilla; unde sequitur, ut si nunc ab aliqua causa interna æque efficaci, ac externa menti incendia repræsentantur, non mirum esse clamores edi, quia tali repræsentationi illi

H h

mo:

motus naturâ connexi sunt, &c. Mens lege conjunctionis patiens quidem; sed actione suâ in corpus orbata est; ita ut una pars [pax verbo sit] conjunctionis sit ablata.

Nulla febris adest in Mania, quia hic nullam habemus inflammationem, & sanguinis massa non est adeo turbata, in quo febris consistit essentia, sanguis enim saltem in motu peccat in mania.

Pars affecta est sanguis, motus spirituum in ventriculis cerebri, aliasque indifferens & consequenter ex conjunctionis lege ipsa anima etiam afficitur.

[1] Maniaci sunt valde robusti: robur provenit ex vehementissimo spirituum in musculos influxu, & quia non adeo subtiles sunt, per poros non ita avolant.

[2] Non læduntur facilè à frigore, intensissimum enim possunt ferre frigus, licet denudati incedant, [ita ut etiam multi confugiant ad incantationes, putantes hos morbos provenire à Dæmone:] ratio, quia spiritus aliæque partes per poros cutis emanantes sufficienter movent fibrillas, ut superent quietem ab aëre inductam; vel quia impressio à frigore facta pervenire nequit ad sensorium commune, quia illo magno spirituum motu in cerebri ventriculis radiationes ad sensorium ire impediuntur; vel quia mens ab internis nimium occupata externa minora non attendit, neque frigori illi externo auscultat, ita ut non tanti faciat quietem fibrillarum nervearum.

[3] Adest capitis gravitas & aurium tinnitus, indicium poros satis esse dilata-

tos, ut & partes crassiores cerebrum poterint intrare.

(4) Posteaquam tempore æstivo vehementiori, &c. tum temporis enim materia subtilis copiosius influit, unde major exagitatio. A. N. accusat bilem atram, illi autem constat Θ e & acido volatili, & hoc fermentum tum temporis fuit extricatum.

(5) Noctes insomnes: quia pori valde sunt aperti, motusque sanguinis est vehementens.

(6) Absurda loquuntur: quia spiritus ferocius per meantes cerebrum menti offerunt vestigia antea oblata, hinc judicat mens ac si essent præsentia,

(7) Cum aliquali ferocia: quia illa repræsentatio menti ingrata.

(8) Audax erat vestes &c. nonnunquam invadunt obvios, si verò aliæ imagines offeruntur, mansueti sunt.

Curatu difficilis, sæpius incurabilis, si ab impetu sanguinis sensorii communis fibrillæ quibus suspenditur, disrumpantur, & ea undique ab omnibus spiritibus sine lege moventur, unde nulla connexio in ratiocinio, quia sine connexione nunc hoc nunc illud menti repræsentatur.

Tota curatio consistit in sanguinis & spirituum motu compescendo, quod fit per V. S. ita sit largior si vires permittant.

Vel si pori aliqui sensorii à crassiusculis particulis obstruantur, (exceptis illis per quos spiritus ad vestigia antea animadverta vulgo feruntur:) Mania etiam fit perpetua.

Con-

Conducit aërem imprægnare particulis ex opiatis emanantibus, inter quæ camphora incendi posset, tum quod spiritus dissipat, tum quod sanguinem coagulat, hinc A. N. etiam nitrum adhibuit cum aqua anagallid. compescit enim feruorem spir. & sang.

Longiori V. S. convenit, quia subitæ talis mutatio pressione sanguinis sensibilibiter imminuta vasorum oscula collabi finit, & ad pristinam figuram & magnitudinem duci.

Sanguinis fermentatio sistenda lapidibus pretiosis cum opio. Advertendum etiam ad ipsum fermentum sanguinis,

hinc conveniunt chalybeata, quæ feliciter cum successu usurpantur.

Salis copia acidis fringenda, ut is, nitri, camphor. qui infringunt acrimoniam salinam; acidum verò chalybeatis destruendum: purgantia validiora vitanda, quia sanguinis motum augendo eumque fermentando poros magis releverant, ut ita plures simul & crassiores partes transmittantur ad cerebrum.

Malum facile recrudescit, si nempe oritur ex fomite restagnante in parte aliqua, pro diversa tunc existente materia subtili inficitur in sanguinem, & maniam producit.

CASUS. IX.

De Caro.

HISTORIA.

A Gneta, Viri Magnifici, Generosi & Nobilissimi Dn. Eberhardi Brehmen, Gubernatoris Provincie Narvensis Filia, virgo viginti circiter annorum temperamenti frigidi & humidi, Anno M. DC XXXV. sub finem autumnæ aëre intempesto, pluvio & frigido, longum iter ex Livonia in Pomeraniam faciens fructibus horariis, & multo lacte tam dulci quàm ebutyrato hinc inde in diversis, præsertim rurestribus, pasta, tandem Colbergam deveniens, de dolore Capitis gravativo aliquandiu querebatur, tandem inopinatò in somnum profundum incidebat, sensu & motu quasi ablato, ut nec vellicationibus nec vociferationibus quantumvis clangorosis exci-

tari posset, acu tamen in plantâ pedis puncta, pedem contraherebat, cæterum oculis clausis instar stipitis aut trunci immota jacebat, nisi quod respiratio aliqua ex parte videbatur libera.

RESOLUTIO.

Intemperies frigida facile potest degenerare in affectum aliquem soporolum; talis casus proponitur nobis in Historia nostra, Riverius sub uno capite omnes affectus soporosus comprehendit. Videamus quomodo & in quo differant affectus soporosi inter se (1) in apoplexia omnes sensus ex. & interni omninò sunt ablati, in præfenti casu non fuit apoplexia quia motus adfuit & respiratio libera. (2) In Leihargo adest febris, delirium, neutrum observatur

Hhh 2 in

in ærotante. (3) Catalepsis est, quando ægrotus servat illum statum in quo est quando tali morbo cortipitur, ut si extendat manum ita servatur, si oculi sunt clausi, manent clausi, si aperti, manent aperti. (4) Epilepsia semper habet comitem convulsionem; affectus hysterici habent etiam sua peculiaria signa & semper considerata præcedentia signa affectum hystericum, ut dolor capitis lumborum, ventris distensiones, &c. quæ videri possunt apud præcticos. Vid. etiam Barbett præx. pag. 216. fuit igitur Carus.

Carus est continua propensio in somnum, etiamsi excitantur, statim iterum incidunt in somnum.

Causa hujus affectus querenda est vel in dispositione spirituum animalium, vel obstructione pororum cerebri: anima hic non potest accusari, manet enim illa facultas determinandi spiritus versus hanc vel illam partem; nec accusari potest glandula pinealis, illa enim satis apta est ad spiritus in hanc vel illam partem propellendos, modo spiritus rectius sese habeant: nervi etiam sunt illæsi, qui motum possunt deferre, si modo à spiritibus sufficienter instantur, cerebrum etiam non est in culpa quoad ipsam substantiam, sed quoad poros, quatenus illi sunt obstructi, quo minus possint spiritus illos permeare, unde talis propensio in somnum. Rectè E. causa proxima est obstructio pororum cerebri ab humore crasso & viscido; & spirit. an. inopia malum hoc augetur; vigiliæ enim durant tamdiu, quamdiu spiritus animales sufficienti copia generantur & ad partes amandantur, si verò spiritus deficient in

copia non possunt inflare omnes poros, & statim oritur in somnum propensio, illa autem materia obstruens cerebrum, quæ est viscida, colligitur successivè in cerebro propter viscidam intemperiem sanguinis ibique hærens poros obstruit, unde etiam dolor gravativus. Causa enim non tantum obstructio cerebri est, sed & spirituum animalium inopia.

Causa mediata & antecedens sunt vel natural. non-natural. & præternatural. Natural. temperies viscida & pituitosa (sanguis enim talis viscidus sanguis in corpore generatur & cerebro communicatur, pori carotidum & cerebri plus justo dilatantur, meatus à crassis partibus occupantur. Adest spirituum an. inopia, quia ex sanguine crasso & viscido non possunt elici in sufficienti copia partes illæ volatiles seu spiritus; peccant etiam spiritus an. in motu quia sunt crassiores, hinc tardius incedunt, & quamvis corpori motus aliquis imprimatur, non tamen statim accurrunt & irritari possunt, sic quamvis oculis adhibeatur lumen, tamen non vident, licet aures clamoribus repleantur, non audiunt; sed in illis ægris excitandis requiruntur fortiores & violentiores motus, ut puncturæ, si enim isti motus vehementes corpori imprimuntur, tandem spiritus irritantur, ut ad illos influant, quia vero non influunt sufficienter, statim somnus redit. Non natur. aer, autumnus frigidus, sub finem autumnus longum iter fecit, quo tempore sanguis increassari solet, accessit ususfruct. lactis, quæ omnia sanguinem increassant & viscidiorum reddunt,

dunt, anſamque dant ut pituita in M. S. copioſè colligatur.

1) Phænomea. Acu planta pedis puncta pedem contrahit, quia hic motus aliquo modo fortis eſt, hinc ſpiritus influunt, à levi enim motu ſpiritus illi craſſi ad influxum irritari non poſſunt.

2) Inſtar ſtipitis aut trunci immota jacebat, oculis clauſis, propter defectum ſpiritus, an. quia non poterant inflare partes.

3) Reſpiratio libera. Qr. quare? cum enim omnes actiones & ſenſus tum intum externi ceſſent, & pori cerebri obſtruantur, ſpiritus non ſufficienter generantur. E. & reſpiratio ceſſare deberet. & pori quo frequentius aperiuntur, eò facilius aperiiri poſſunt; quia E. ſpiritus à primâ nativitate in nervos & organa reſpirationi dicata, influxere, pori illi valde fuerunt dilatati propter illum ſpir. an. continuum, & ſic quia nervi illi valde ſunt ampli, ſpiritus influunt citra ullâ determinationem ab objecto aliquo ſeu ipſa mente: nec etiam obſtat cerebri obſtructio vel ſpir. an. inopia, ſufficiens enim cavitas relinquitur adhuc in illis nervis quos ſpiritus ingrediuntur, quamvis mens illas non determinet, neque homo audiat, & omnes ſenſus ablati.

Signa diagnof. Ut ſciamus qualis ſit affectus, omnes apparentiæ probè conſiderandæ ſunt.

Prognof. Omnes affectus ſoporofi valde periculoſi & curatu difficiles, quia 1. cerebrum obſtruitur, unde irradiatio in reliquas partes à ſpir. an. poteſt fieri, 2. ſpir. an. qui ſunt Rectores

machinæ pneumaticæ, ſi enim illi in ſuffic. quantitate non influunt, corpus inſigniter læditur.

Curatu difficilioreſ ſunt, quia tota M. S. valde craſſa & viſcida eſt, unde integratio requiritur ad talem temperiem viſcidam debellandam. A. N. ſtatim adhibuit gland. acriorem, quia viſcidus fuit ſanguis, quia etiam propter viſcidiorum ſanguinem in variis partibus ſubcutaneis ortæ ſunt obſtructiones variæ, rectè frictions inſtituit, quibus humores reſolvuntur; pro diſſipanda etiam materia roborantia inſtillavit.

Linguam, palat. theriaca & caſtor; frontem verò & nares &c. inunxit. Dices Theriaca eſt opiatum, quare E. in affectu ſoporoso exhibetur? (1) Diſt. inter theriacam recentem & antiquam, antiqua enim verè vim ſuam opiatam perdidit, recens vero adhuc illâ pollet; (2) in theriaca etiam prædominantur aliæ partes valde calidæ, videmus enim quod ex ulu immodico theriacæ facilè febrem contrahere poſſumus, quia habet tales partes quæ continent copioſè materiam ſubſtant. deber igitur theriaca aliquamdiu ſtare antequam exhibeatur, ſicque adhibita partes volat. penetrant per poros & viſcidam materiam reſolvunt.

Caſtoreum cum fructu fuit adhibitum; conſtat enim partibus valde ſubtilibus volatilibus, (quod ex odore cognofci poteſt:) quæ poros penetrantes ſpiritus irritant, & pituitam reſolvunt. ol. illa externè adhibita, (front. naribus) ut ol. rutæ ſuccini, &c. continent in ſe

H h h 3

ſele

se se insinuant, & pituitam incidunt fluxibilemque reddunt.

Interea nota in affectibus à materia viscida illa esse adhibenda, quæ constant partibus rigidis & duris, interim tamen tenuibus, quæ facillè poris se se insinuare, nec ab aliis occurrentibus in motu suo impediri possunt, talia sunt omnia spirituosa, ut & salia volatilia; aromatica, ligna illa quajaci, sassafras, rad. enul. levist. imperat. herb. beton. meliss. salvia, origan. majoran. thymus, rosmarinus, flor. primul. veris, &c. hæc enim omnia constant part. rigid. & duris sed tenuibus, unde habent vim penetrandi humores crassos incidendi, attenuandi resolvendi & fluxiles reddendi.

(2) Conveniunt medicamenta valde calida, tum actualia, tum potentia: si enim illa calida adhibentur augetur calor in sanguine, unde sanguis crassus resolvitur, fit fluxilis, & pro spiritibus generandis aptus redditur.

Autorem dicit; At si supra omnia, placuit itaque sternutamenta experiri, &c. sternutatoria etiam habent tales particulas rigidas, participant etiam accrimonia quadam, quamprimum enim offendunt membranulas, vellicationem instituunt, & ita Spiritus ad talem motum spasmodicum & excretorium irritant. At non semper tuto sternutatoria adhibentur in his casibus, quia magna fit cerebri commotio, per quam facillè materia illa viscida peccans se se profundius in cerebrum insinuare & apoplexiam inducere posset, ab intempetivo enim sternut. ut multi apoplectici facti sunt, ut testantur historię medicæ, in hoc

tamen casu juvant, & per os & nares multa pituitosa & viscida sunt rejecta; hæc tamen rejecta materia non fuit causa obstructionis cerebri nec in cerebro latuit, sed in glandulis salivalibus & variis interstitiis, in illa enim concussione pori sunt aperti, ut ita humor effluerit.

Postmodum Spirituosa dedit A. N. ut spir. an. melius excitarentur, ac copiosius citiusque generentur: moribundis enim si vini infunditur excitantur quasi ex somno profundiori, illa enim Spirituosa infusa fauces transeundo in cerebrum per poros penetrant, & hinc inde latentes adhuc spiritus excitant, ut quasi reviviscant; si vero usque ad ventriculum perveniant, per poros sanguinem intrant atque illum agitant, motumque de novo sanguini conciliant.

Cum in hoc casu non fuerit obstructio particularis sed universalis, A. N. etiam Enema iussit applicari, subsequenti die recruduit, quia materia morbifica nondum fuit educta. Tandem & A. N. præparantia præscripsit, illa etiam constare debent ex partibus rigidis sed tenuibus, Et præmissio universali purgant. iterum Erthm. & apophleg. commendavit. Ad cerebri corroborationem vero essentia rotism. fuit usurpata, ut & essent. lav. & saly. magist. succ. cornu alcis &c. hæc vero non propter unam eandemque causam cerebro sunt dicata, quædam enim quatenus sunt spirituosa, & sic materiam præbent prognerandis spiritibus: ut sunt rosmarin. lavend. & saly. &c. quædam vero cerebro sunt dicata, quia sunt ponderosa, unde meatus obstru-

structos referant, dum materiam morbificam ex tubulis premunt sua gravitate, ut sunt succin. corall. margar. &c. Optimè etiam in hoc casu exhibent externa, quia simul vim habent ad tubulos penetrandi & visciditatem resolvendi.

Illa mensium obstructio fuit morborum productum in ægrotante, à sanguine crasso & viscido, qui obstruxit oscula valorum, accessit simul inopia spirit. an. qui sanguinis fluxibilitatem conservare debent, si non fit, oriuntur pertinaces obstructiones.

CASUS X.

De vertigine per consensum ventriculi.

HISTORIA.

Georgius Cyriacus, Iudicis Provincialis Schiefelbeinensis in Neomarchia Præses, per intervalla scotomiam quandam oculis offundi, omniaque in gyrum verti sentiebat, idque potissimum jejuno ventriculo, aderat & nausea & oris amaritudo, absque ullo capitis affectu aut sensuum læsione. Assumpto cibo cessabat malum.

RESOLUTIO.

Duæ vertiginis species occurrunt in praxi, una per essentiam, & tunc causa morbifica latet in cerebro & continuo affligit; altera per consensum, quando ex improvviso scotomia corripitur æger & tunc causa non hæret in ipso cerebro sed ab aliis partibus communicatur. Vertigo oritur variis ex causis, Plethorici sæpe conqueruntur de vertigine propter potorum compressionem in cerebro, si enim vasa in cerebro à plethora nimis distenduntur, premuntur intervalla & pori cerebri, ita ut spiritus propter illam compressionem non possint secundum lineam rectam cerebrum omnesque ejus poros permeare, hinc in se invicem resilientes

circumgyrantur & motu circulari moventur, unde vertigo in plethorici oritur.

In ebrietate vertiginis causa quaerenda est in nimia sanguinis effervescencia, ubi non solum partes subtiliores rapiuntur versus cerebrum, sed & crassiores; in omni enim fermentatione e. gr. cerevisiæ, multi &c. partes sæculentas & crassiores una cum subtilioribus eructare observamus.

Crassiores enim partes semel motæ valde moventur, & longè è centro recedere conantur; sic globulus plumbeus è bombardâ explosus fortius movetur, quam si lignum exploditur vel aliudquid; partes illæ crassæ ad cerebrum rapràè similiter poros ibidem obstruunt, ut spiritus libere non possit progredi, unde resilientes circumgyrantur & vertiginem causant. Eodem modo vertigo producitur in febribus; febricitantes enim præprimis in ipso paroxysmo conqueruntur semper de vertigine, ratio, quoniam in illa febrili effervescentiâ multæ partes crassiores cum subtilioribus per arterias rapiuntur versus cerebrum, ibique

que modo vertiginem inducunt, extra paroxysmum nulla vertigo adest, quia nulla adest effervescencia.

In nostra historia vertigo est per consensum ventriculi, ipsius causa generatur in ipso ventriculo; in quo iste partium consensus consistat alibi dictum; in hoc casu pars recipiens est cerebrum & spirit. an. pars mandans est ventriculus.

Signa tum præcedentia tum præsentia consideranda; Oritur (1) vertigo jejuno ventriculo. A. N. accusat vapores acres ex ventriculo exhalantes & ad cerebrum delatos; verùm tales effumationes non possumus admittere, quia ex ventriculo & aliis partibus nihil potest deferri ad cerebrum nisi per vasa, hinc dicimus causam esse materiam quandam acrem in ventriculo jejuno hospitantem, quæ si nihil inveniatur in quod agat in ventriculo fluctuat & vellicationem instituit, quæ vellicatio seu motus spasmodicus communicatur reliquis Spiritibus in cerebro hospitantibus propter consensum, sic ex particulari convulsione sæpius potest induci universalis: ut colica in infansibus nihil aliud est quam motus convulsivus in intestinis, qui motus postmodum toti corpori communicari potest; & hæc per consensum ventriculi. Explicatio est juxta mentem Willisii. Dicimus vero; interdum etiam hanc vertiginem excitari, quando humor ille acris in jejuno ventriculo relictus effervescens cum sanguine per vasa ad cerebrum deferitur.

(2) Adest nausea: illa oritur, quando superius orificium ventriculi constringitur & clauditur, sin vero inferius vellica-

tar, tunc vomitus oritur, quia tunc motus incipit ab inferiori parte ventriculi ad superiorem, sicque ejicitur quod inest.

(3) Adest oris amaritudo: in quia M. S. valde biliosa & acris, ex tali etiam sanguine acti acres generantur spiritus, propter communionem tunice ventriculi & faucium; ut si fauces irritantur pluma vel digito, facile oriatur vomitus; quoties itaque ventriculus repletur bile & tali humore acti, toties irritatur tunica quæ extenditur ad apicem linguæ, (vertigo plerumque est prodromus apoplexiæ & epilepsiæ,) hinc à quibusdam dicitur parva epilepsia, differunt enim saltem gradibus, &c.

(4) A sumpto cibo cessabat malum; quia à cibis assumptis humor ille acris effervescens & seipsum quasi fermentum in ventriculo temperatur, unde cessat illa vellicatio & sic vertigo; hinc multi non possunt ferre jejunium sed incidunt in vertiginem, & lypothymiam; quamprimum verò cibum assument cessat, quia à cibis ille humor acris temperatur, ut non possit vellicare nervos.

Curatio ab A. N. methodicè fuit instituta.

In ipso paroxysmo videndum, quomodo spir. an in pristinum ordinem redigantur, quod potest fieri per spirituosa, externè balsama possunt applicari; & naribus vel aliis partibus inungi. Extra paroxysmum verò videndum, ut causa morbifica è ventriculo evacuetur, quod potest fieri vel *ἄνω* beneficio alicujus emetici; vel *κάτω* beneficio blandioris cathartici.

Cum

Cum vero humor iste in ventriculo sit valde acris, & sanguis valde fermentetur, metus est, ne à purgantibus vellicatio ista in ventriculo promoveatur, sanguinisque effervescentia augeatur, hinc bene præmittitur præparans aliquod, quod acrimoniam humorum mitigat, talia sunt aquea, quæ diluunt fermenta & partes fermentantes acioresque, unde A. N. adhibuit ∇ am endiv. acetos. cichor. &c.

Præmissis vero præparantibus optimè purgans aliquod potest dari. Educto per purgans humore in ventriculo peccante, videndum ne causa morbifica regeneretur; quod fit per coctionem juvenantia & corroborantia; hinc semper respiciendum ad cerebrum & ventriculum. A. N. pro confortatione præscripsit Electuar. quod ingreditur conserva rosar. vitriolatar. ratio quia acrisa compescuntur per acida.

A. etiam commendavit Triaxam quam ingrediuntur multa ponderosa, corall. succ. &c. hæc enim impediunt quominus humor acris in ventriculi cavitate fluctuet. In vicium vitet vaporosa ut lac, capas. &c. omnia acrisa & calida quia sanguinem valde movent & acriorem reddunt.

Exulet Cypris intempestiva & Bacchus, quia spiritus depauperant, sanguinem movent & spirit. in motu lædunt. Nocent etiam affectiones animi imprimis ita, quia sanguinis motum augens, unde multæ partes heterogenæ ad cerebrum rapiuntur, poros ejus obstruunt, quominus spiritus secundum lineam rectam progredi possint.

A rotarum circumgyratione &c. tanta enim vis est objectorum ut lumen variè ad oculos reflectere possint.

CASUS XI.

De Memorix imminutione.

HISTORIA.

Anno M. DC. LXI. sub finem Hyemis, cujus Austriana & humida fuerat constitutio, Dominus Laurentius Henning, Camerarius Colbergensis, sexaginta trium circiter annorum, curis & animi mœrore aliquandiu affectus, nullo precedente vel comitante morbo in eam memoria imbecillitatem, imminutionemque incidit, ut præteritorum, nisi munitus, agrè recordaretur, quin & præsentium seu dictorum seu factorum subito oblivisceretur, eademque inter-

rogata, per momenta quasi repeteret, salvâ tamen ratiocinatione & phantasiâ.

RESOLUTIO.

In hoc casu proponitur memoriæ imminutio & quidem tanta, ut non tantum præteritorum, sed & præsentium æger obliviscatur.

Præcessit tristitia & mœror. Quar. quomodo à mœrore & tristitia oriatur imminutio memoriæ? &c. plura requiruntur ad felicem memoriæ præparatam [r] cerebri bona temperies, quæ consistit in motu nervulorum tremulo qui confer-

vat calorem, ut omnes partes retineant convenientem calorem; (2) requiritur debita partium quantitas; (3) unitas quia alias interrumperentur vestigia; (4) Spir. an. recta constitutio, illi debent esse in sufficienti copia & satis fortes, ut vestigia semel impressa iterum aperire possint.

Præ aliis verò obstat (1) mollities cerebri nimia, molle enim cerebrum faciliè admittit vestigia & impressiones, sed quam faciliè etiam extinguuntur, uti aqua ab objecto aliquo faciliè admittit vestigia, sed impressiones faciliè fieri possunt? (2) obstat illegitima crassitas spirituum si nempe sunt crassiores, ut in nostro casu; præcessit enim mætor in quo sanguis & spiritus valde incrassantur; in tali mæ-
tore enim spiritus fuerunt vocati ab aliis negotiis, & circa unicum objectum fuerunt occupati, hinc in sufficiente quan-

titate non sunt determinati ad partes & tubulos ut sanguinem fluxilem redderent, sicque circulatio sanguinis fuit aliquid impedita & sanguis incrassatus, crassus talis sanguis permeans cerebrum ineptus est ad replenda & aperienda vestigia cerebri impressa vel nova excitanda, sed potius propter crassitatem cerebri poros obstruit & vestigia impressa extinguit; unde memoriæ imminutio.

Curatio. (1) Tardior sanguinis motus debet promoveri per medicamenta calidiora & effervescentiam iuvantia. (2) Spiritus debent restitui per spirituosâ & confortantia. Vid. in A. N.

NB. Præ omnibus conveniunt quæ constant partibus rigidis & duris, quæ integris vitibus ad locum affectum possunt pervenire, talia fiunt ex fer-pillo, major, lassatras, colmarin, salvia, &c.

CASUS XII.

De Epilepsia ab utero.

HISTORIA.

Barbara Coniux Joachimi Löffzoven, Civis & Mercatoris Colbergensis, mensum obstructions ultra semestrem passa, circa uteri regionem in pettine & utroque inguine ac dorso dolebat, abdomen distendebatur, aliquando & cor palpitabat cum insigni respirationis difficultate, novissimè toto corpore convellebatur, cum sensus motusque voluntarii omnia modò ablatione.

RESOLUTIO.

Notum Spiritus constare partibus^o sis actibus & aqueis; ^o sæ sunt quidem inflamabiles sed ad fermentandum ineptæ, hinc additæ sunt actiores ut vis augeatur, si enim Θ Δ i additur fortius urit; ne verò fiant valde fortes temperantur ab aqueis. In mensum suppressione sanguis restagnans in vasis circa uterum, cum amiserit motum progressivum, retinet tamen motum intestinum, in tali verò restagnatione sanguis fit acris, ille in vasis

vasis delatus ad cerebrum spiritibus talem motum explosivum inducit, ut tollatur in cerebro indifferentia, & spir. an. cum impetu ruant ad systema nervosum & epilepsiam producant; quæ nihil aliud est, quam violenta & impetuosa aliqua spirituum in nervos explosio. Epilepsia oritur vel ex vitio uteri vel ventriculi, sæpius etiam ex parte valde remota, ut e. g. ex digito, ex quo aura quædam fermentalis cum sanguine ascendit versus cerebrum & epilepsiam inducit. Proponitur in nostro casu Epilepsia ex utero, ubi ex restagnante sanguine generati fuerunt Spiritus acres, qui talem explosivum motum nanciscuntur, sicque indifferentia in cerebro tollitur.

Signa præcedentia quæ confirmant esse Epilepsiam ex utero sunt [1] Dolor circa uter. reg. in pector. utroque ing. & dorso, & inflatio propter sanguinis restagnationem. [2] Cordis palpitatio, illa non debet explicari ex vitio sanguinis sed spirit. an. qui ita cum impetu influunt per nervos cordi dicatos. (3) Respiratio difficilis A. N. dicitur propter vapores ascendentes; sed tales ascensionem vaporum non admittimus, quia cum sanguine per vasa aliquid debet communicari huic vel illi parti. Edicendum est, quod oriatur à restagnatione sanguinis, si enim sanguis in vasis restagnat, partes tanquam à pondere comprimuntur, unde respiratio læditur, ipsum etiam diaphragma est læsum, quia spir. an. ad illud inordinate fluunt; unde liberè moveri non potest, ipse sanguis corruptus si ingreditur pulmones, quia ad motum ineptus, non ita commodè in cellulis dilatari potest, oritur iterum difficilis respiratio.

Nota: Epilepsia ferè semper oritur à fermento quodam peregrino & exotico, cerebro communicato, ut in ira, febrilib. arden. phrenitid. variolis, morbill. &c. illud fermentum potest latere in tubulo aliquo alicujus partis vel uteri vel hepatis &c. etiam per longum tempus sine periculo, illud autem fermentum communicatur cerebro, si sanguis valde ebullit, tunc enim velocissimè perrepat omnes partium tubulos, ac ubi fermentum hæret, secum rapit & cum sanguine ad cerebrum transportat; hinc semper præcedere debet insignis sanguinis motus, ut in febrilibus.

Curatio duplex est in & extra paroxysmum; in paroxysmo videndum (1) ut Spiritus in ordinem redigantur & ad cerebrum recurrant. (2) ut omnes sensus excitentur; fit hoc quando radii luminis obijciuntur ægrotanti; ut Spiritus incipiant fluere ad oculos, aures implentur clamoribus, actria insententur naribus, os aperitur cochlearque ligneum inditur, quod inungi potest ~ unctur. castor. vel alio ~ voluili, frictions instituantur, &c.

Si æger ad se redeat, tum demum habenda est ratio causæ morbificæ, quia verò in hoc casu Epilepsia fuit orta ex obstructione mensium, A. N. exhibuit E-nema ex hysteris quæ plurima emittunt effluvia, quæ effervescentiam novam in M. S. instituere possunt.

Injecto clystere jussit secare venam, non verò in brachio, (quia suppressio mensium revulsionis gratia indica. V. S. in partibus inferioribus) sed in pede venam saphenam; si enim in brachio fuisset V. S. tunc obst. mens. aucta & sanguis

guis versus cerebrum magis fuisset motus. E. semper probe dist. debemus inter plethoram universalem & particularem; interdum enim supprimuntur menses ob nimiam copiam sanguinis seu plethoram, & tunc in brachio V. S. fieri potest, ut imminuatur prius sanguinis copia, ut deinde eò melius & felicitus in pede instituatur, mensesque promoveantur. Post V. S. ad fermentum vitiosum respiciendum, in hunc finem A. N. vinum medicatum præscripsit ex purgant. antepilept. & hysteriis, factò hoc appropriata commendavit nempe graveolentia, quæ spirit. an. efferos reprimunt, in ordinem cogunt & hinc indecurrentes ad quietem disponunt; si enim suaveolentia exhibentur paroxysmus augetur, quia sunt molliora & facile cedunt motus spirit. an. vel etiam spirit. an. alligant; observamus enim si foetida exhibeantur & objiciantur, quod spiritus fugiant & reprimantur, si suaveolentia,

advolant potius: ponderosa illa appropriat succ. matr. perlar. c. al. c. &c. conveniunt [1] quia alcali continent quo acidum imbibunt; [2] propter pondus spirit. an. in motu sistunt.

Ad suppress. mens. A. N. exhibuit pilulas, quas ingrediuntur alogetica, in tali casu conveniunt. Sic qui frequenter usurpant elixir. propriet. facile incidunt in sanguin. fluxum, hinc debent addi myrrha, castor. &c.

Tandem præservationis loco circa phases lunæ suavitè antepilept. quia circa illa tempora sanguiniperegrina corpuscula communicantur, quæ in illo ebullitionem excitare possunt; in juvenalibus enim circa novilunium erumpunt menses, ratio, quia tum peregrina corpuscula illarum sanguinem & quidem bene dispositum intrant, eumque ita exagitare ac commovere possunt, ut valorum oscula referentur & sanguis effluat, &c.

C A S U S XIII.

De Apoplexia.

HISTORIA.

Egidius von der Myle Senatorii ordinis, & Secretarius Colbergenfis optime meritis, à Serenissimo Electore Brandenburgico ad munus Archivarii vocatus Actis publicis in Archivo Sediensisevolvendis, separandis & in ordinem redigendis ultra trimestre incumbens, ex fœtore quem à situ & squalore fornicibus inclusa volumina contraxerant, in dolorem capitis incidit, mox &

Catharro correptus, cum aëri frigido, funus integerrimi quondam Viri Dn. Christophori Cundenreichii comitatus, se exponeret, domum repetens in foro subito concidit, voce & respiratione intercepta, motuque & sensu omni obolito, paulo post cum stercore è vitâ discessit.

RESOLUTIO.

Antequam stupendi hujus morbi phænomena explicentur, quædam præmittenda tum ex physica generali tum

æco:

œconom. animali. Ex physica generali observandum, dari in hoc universo materiam quandam subtilissimam à Cartesio Ætheream dictam, quæ omnia intervalla replet & poros quos in hoc universo ratione percipere possumus, hinc facile colligere possumus illam debere esse indefinit. figur. indefinit. magnit. &c. hujus autem materiz insensibilis quidem sed intelligibilis cognitio summè necessaria est, utpote sine qua nulla phænomena in hoc universo explicare valeamus. In œconomia animali notum, (1) quod sanguis per ramum ascendentem iuxta naturæ leges ascendat ad cerebrum, ubi per infinitas arteriolas, carotides & alias quasi transcolatur, ita ut subtiliores partes relictis crassioribus ex poris arteriolarum intrent ventriculos cerebri Spiritusque animales constituent, qui in ventriculis morantur usque dum à mente determinantur. 2) Considerandum mutuam illud commercium inter corpus & animam, illud in quo consistat vid. supra in casu de mania. 3) Sciendum etiam quod mens nostra sæpius judicat juxta consuetudinem & ideo sæpissime falsè judicat, dum judicat secundum motus antea allatos. Ad ipsum affectum jam progrediendum.

Affectus hic dicitur apoplexia, quia subito corruunt qui corripuntur. Phænomena possunt dividi, (1) in præcedentia, 2) in illa quæ paroxysmum constituent, & 3) quæ sequuntur, sicque habebimus causas, differentias & effectus.

Præcedentia signa sunt quæ apoplexiam præcedere solent, suntque ingenii stupiditas, torpor, dolor capitis gravativus, somnolentia, vertigo; hæc

solent esse prodromi apoplexiæ: si igitur Medicus observat quendam de his conqueri, facile & rectè prædicere potest ipsum hominem brevi corripitur fortè apoplexia.

Ingenii stupiditas & torpor fit, quatenus spiritus animales peccant quant. & qual. si enim peccant quant. & in sufficienti copia non adsunt, tunc etiam genus nervosum & fibras nerveas non possunt sufficienter inflare & irradiare, ut motus possint integri deferri ad cerebrum: si spiritus etiam peccant qual. fit ingenii tarditas, quoniam nempe propter spiritus crassos motus & impressiones lentè & interruptè deferuntur ad cerebrum, hinc etiam mens non ita promptè insurgit in considerationem hujus impressionis, quia judicat juxta motum allatum.

Si una cum partibus sanguinis subtilioribus simul crassiores viscidæ rapiuntur, versus cerebrum, tunc pori plexus choroid. plus solito dilatantur, in illa dilatatione partes crassiores viscidæ seu pituitosæ una cum subtilioribus intrant poros meningum & cavitates cerebri, dum verò relinquuntur à subtilioribus, hærent in poris & tubulis, sicque sensim obstruunt cerebrum, cum verò continuo novæ pituitosæ & crassæ cum sanguine ascendente accedunt, obstructio illa etiam augetur, sicque tandem partes extenduntur & fit dolor capitis; quia verò illæ partes cum alarum non sunt falsæ nec acidæ sed pituitosæ, ideo dolor talis non est pungitivus sed gravativus. Eadem partes crassiores pituitosæ oblinunt superficiem concavam ventriculorum, sicque poros obstruunt licet non in totum

tamen in tantum, ut spiritus animales non possint progredi secundum lineam rectam, unde moventur motu circulari, & representant menti ideam motus circularis, quæ postmodum judicat ac si omnes res visibiles circumgyrentur, sicque fit vertigo.

Eadem partes crassæ viscidæ & pituitosæ obstruunt tubulos, quia non supeditant convenientem materiam progenerandis spiritibus animalibus hinc omnes pori tubuli non possunt inflari, unde fibrillæ nervæ cerebri sibi invicem incumbunt, clauduntur, sicque fit somnolentia. Quem hæc explicata symptomata aliquamdiu affecerunt, is tandem ex improbitate corripitur apoplexiâ, aboletur sensus & motus remanente adhuc difficili respirazione & pulsû.

Et sic omnia quæ in apoplexiâ seu paroxysmo apoplectico occurrunt, possunt explicari (1) per nimiam pororum cerebri & plexus choroid. apertionem & dilatationem: (2) per obstructionem cerebri & principii nervorum: 3) per spirituum animalium paucitatem & crassitatem; & sic nihil in apoplexia occurrit quod non clarè & distinctè possimus percipere & explicare.

Aliter fieri non potest quin corruat æger, quia denegato spirituum animalium influxu relaxantur musculi illi extensores in cruribus quæ debent inflari, ad illorum inflationem autem ingens copia spirituum animalium requiritur, dictum verò spiritus peccate in quant. vel qual. si igitur nulli generantur, etiam nulli possunt influere, si pauci generantur non sunt sufficientes ut magnos illos musculos inflare possint; sensus aboletur ex-

terni & interni, illi enim peragi non possunt citra opem spirituum animalium. Si E. talis sanguis crassus cerebrum ingreditur, qui totam superficiem concavam ventriculorum cerebri oblinat, & obstruat principium nervorum, tunc etiam cesset spirituum animalium secretio, vel si secretantur, tamen secretorum influxus in nervos inhibetur & impeditur propter illam principii nervorum obstructionem, & hæc est ratio, quare sensus ex- & internus cessent, quod non videant, sentiant, nec audiant, &c.

Manet tamen respiratio adhuc; in vulgus etiam notum, quo corpus frequentius exercetur, eò fit robustius; qui sæpius gladios dirigunt manu dextrâ, fortiores sunt in manu dextrâ quam sinistra, & contra: & illa pars præ alia est & videtur etiam major; ratio est, quia partes tales frequentius usurpata contrahunt fibras robustiores, duriores, & crassiores, unde etiam tubuli fiunt majores, ut spiritus animales facilius & copiosius per tales poros apertos influere possint.

Quoniam E. à primis annis spir. continuè fluxerunt in organa seu nervos respiratori dicatos, E. etiam illi nervi præ aliis propt. talem continuum spirituum influxum majores acceperunt poros, hinc quamvis in cerebro spiritibus animalibus denegeret ingress. in poros alior. nervor. ingredi tamen possunt hos valde dilatatos & apertos; sicque manet adhuc aliqua resp. si verò postmod. in cerebro materia morbifica augetur & ibid. partes crassior. successivè cumulantur, tunc etiam tandem sequitur obstructio horum nervorum respiratori dicatos. & sic pro diversitate & cop. causæ, resp. erit vel liberior seu diffic. unde

unde Medicus ex respiratione faciliori vel difficiliori in apoplecticis potest prædicere vel materiæ morbificæ in cerebro copiam, vel ejus paucitatem, & mortem, vel salutem; hæc etiam ratio potest esse, quare pulsus manet adhuc in paroxysmo apoplectico.

Jam apoplexia ita potest definiri: est abolitio omnium sensuum ex & internorum, manente difficili respiratione & pulsu.

Dividitur apoplexia in sanguineam, quæ oritur à sanguine in cerebro extravasato & grumefcente; & humoralem seu pituitosam, quæ oritur à lymphæ seu crassa seu fluida; fluida enim etiam potest obstruere & oblinere principium nervorum; de humoralis hæcæus fuit dictum.

Apoplexia sanguinea oritur, quatenus sanguis extravasatur in cerebro, illa extravasatio potest fieri vel à causa aliqua externa, ut percussione, contusione, &c. vel etiam interna, dum sanguis nimis fermentat, & effervefcit, ita enim vasa valde extenduntur & rumpuntur tandem, sæpe etiam vasa in cerebro non rumpuntur, sed eorum oscula aperiuntur, ut sanguis in substantiam cerebri irruat, quia volentibus subtilioribus & aqueis, ibidem sic extravasatus grumefcit, poros ac superficiem ventriculorum cerebri concavam, principiumque nervorum obstruendo spirituum animalium influxum prohibet, ac eo modo apoplexiam producit, unde nullus amplius sensus nullus motus. si talis ruptio seu aperiitio vasorum fit in pulmonibus, vocatur Hæmoptysis, si in vasis mesenterii oritur dysenteria, si in vasis uteri: at si in cerebro, apoplexia, &c.

Notum, quod multi fiant apoplectici, ac extinguantur à globulis proximè prætervolantibus etiam ab ipsis non lædantur, illud fit propter vasorum in cerebro rupturam, sanguinisque extravasationem, quæ non fit extra cranium, sed in ipsâ cerebri substantia, producit autem illa ruptio ab impetuoso aënis motu, materia subtilis enim maximo cum impetu ingreditur cerebrum & vasa, cumque in altera parte non ita commode possit ingredi, sanguinem valde exagitat, & oritur tanta fermentatio & lucta ut vasarum pantur.

Phenomena in hoc casu, (1) ex fecore quem &c. in dolorem capitis incidit: supra dicta huc possunt applicari. Chartacea si diutius servantur in loco uliginoso ubi non liberior datur aëris transitus, tandem si moventur emittunt varia miasmata, quæ corpori & sanguini adstantium modò per poros modò inspirationem communicari possunt, quod etiam factum in hoc casu, ubi partes illæ squalidæ & pituitosæ ex chartaceis exhalantes sese insinuarunt illius viri massæ vel per inspirationem vel poros corporis, sicque partes viscidas & glutinosas in sanguine auerunt, qui talibus partibus squalidis & crassis inebriatus translatus ad cerebrum illius & plexus Choroid. minutissimos poros plus justo dilatavit, poros meningum intravit, unde successivè partes illæ viscidæ cumulatæ sunt, ac obstructio producta, unde dolor gravativus seu idea doloris gravativi menti fuit representata; quoniam verò ex partibus illis crassis & uliginosis spiritus satis lucidi & vegeti, non potuerunt generari quo sanguinis circulum & debitam fluxibilitatem

tem

tem conservarent, sanguis restagnavit, unde producti sunt catarrhi & defluxiones.

Cum aeri frigido se exponeret; partes illæ uliginosæ iterum è corpore partim exhalâruat, unde cerebrum non ita statim illis fuit repletum, verum accedens aer frigidus illas exhalantes sistebat & repellebat, hinc in magna copia ad substantiam cerebri remeantes principium nervorum obstruxerunt, spirituumque influxum prohibuerunt, hinc subito concidit.

Voce & respiratione interceptâ pessimum fuit signum, quia magna in cerebro fuit copia partium crassiorum & viscidarum, ita ut non tantum poros nervorum potuerint obstruere, sed etiam illos valde apertos respirationi dicatos, sicque indicium fuit materiam morbificam valde esse copiosam, partesque obstruentes valde crassas.

Motu & sensu omni abolito: denegata enim spirituum secretionem vel secretorum influxu, cessat etiam motus.

Cum stertore è vitâ discessit. Respiratione stertoreasemper solet esse lethalis, quia materia peccans profundius nervis impacta est.

Dictum fuit supra, chartacea non solum contrahere squalorem, sed & adstantes inficere posse, exinde patet, si enim in cella seu alio loco, in quo radii solares non ita sparguntur, per aliquot dies reponantur vasa quædam ænea vel stanea, videmus statim ungi peregrino colore vel maculis, &c.

Autor putat cerebrum contraxisse quandam malignitatem; verum omnia possunt explicari per nimiam illam dilatationem pororum plexus choroid. qui inter-

nis constat arteriis & venis & est quasi rete ex arteriis factum.

Signis diagnost. non opus, quia explicatio phænomeni, sufficit.

Signa distinctiva ab aliis soporosis affectibus, 1) distinguitur à *Lethargo*, qui pedetentim invadit, apoplexia vero subito, in lethargo etiam est febris quæ in principio apoplexiæ non observatur; 2) à *Caro*, eo laborantes si vellicantur sentiunt, si vocantur oculos aperiunt, audiunt, ac si acu punguntur membra contrahunt, quod in apoplexia non fit, tolluntur enim omnes sensus & motus; 3) à *Catalepsi*, quia hi non corruunt in terram ut apoplectici, sed manent in tali situ in quo sunt si corripuntur; 4) à *Syncope*, quia in (syncope facies non adeo est colorata ac pulsus ablatu est, in apoplexia vero pulsus aliquamdiu manet & facies colorata.

Prognosis. A. N. rectè ex Hipp. dicit esse apoplexia fortis & lethalem; fortis vero vocatur si respiratione valde est læsa; levis, si respiratione liberior & pulsus, & si Medicus observat post *V. S.* respirationem fieri liberiores, salutem prædicere potest; si pulsus etiam bene se habet.

Curatio. Quia propter obstructionem tubulorum & totius cerebri omnes sensus & motus abolentur, videndum quomodo Spiritus possint excitari, & materia morbifica è tubulis excuti, hinc statim jubent Medici instituere ligaturas & frictions, quia per illa commotiones Spiritus excitantur ac eorum ope materia facilius è tubulis excutitur; oculis offeruntur corpora luminosa, aures clamoribus debent repleri, imprimis apoplectici proprio nomine debent nominari & vocari, quia

quia Spiritus jam ante sunt consueti in illas partes fluere, etiam pori aperti quia sæpius influxerunt, etiam fibræ ita sunt dispositæ ut faciliè talem impressionem sæpius factam melius recipiant & deferant. Naribus acria debent inflari, ut salia volatilia aromar, & quæ habent partes rigidas ut simul obstructions referent.

Applicantur clysteres ex acrioribus, quia illa agitatio multum potest conferre ad ejectionem materiæ; A. N. præscripsit Enema ex volatilibus quæ fermentationem in M. S. possunt instituere & partes crassas dissolvere.

Pulpa colocynth, in petia ligat. Quær, quare hoc? R. ne transeant partes crassiores quæ quia nimis acres sunt, faciliè intestinaorum vellicare & exulcerationem excitare possent, lubriciores vero abradunt leviter humores.

Semen fœcul. carv. &c. hæc fermentationem in M. S. augent.

Collat. R. ℥x. in minori enim quantitate Enema debet injici ut diutius maneat in corpore, si enim quantitas excedit, iterum effluit, si in minori quantitate injicitur & tunc effluit, malum est signum quia incidat resolutionem omnium partium, & si Medicus hoc videt prædicere potest ægrum non evasurum, adduatur hier. picr. \circ um rutar. castor. &c. qui acrimoniam habent, al' gemmæ ut stimulet.

NB. Si clyster inter horam reddatur, bonum est; si plane non reddatur, malum, quia indicat Spiritus non influere ut motum peristalticum producant.

Clysteribus benè additur aqua benedicta, quæ emetica est, crocus debet infundi in vino postmodum agitatur, & si in fundo residet crocus sive pulvis, tunc

per inclinationem effunditur, ita tamen ut plures partes liquori maneant immixta, liquor ille ad ℥ij. l. iij. additur clysteribus, vid. Rivetium. Non verò hic intelligitur crocus vulgaris; sed ex minerali regno, quia calore sic dicitur: in cæteris ad excitandos ægros nihil omittendum, unde possunt fieri inunctiones, orti possunt infundi spirituosa; omnia illa quæ capiti solent applicari aromar, & copiosam vehunt materiam subtilem.

Quær, an conveniat V. S. in apoplexia? R. dist. inter apoplexiam sanguineam & humoralem; semper V. S. convenit in sanguinea, quamvis sanguis in cerebro sit extravasatus; verum in pituitosa, si ætas adsit similis, non nisi cum protestatione aliquâ institui debet V. S. imprimis si adsit respiratio stertorea, ne culpa in Medicum redundet. Tandem etiam cucurbitulæ solent applicari capiti vertici, vel etiam circa futuram coronalem; Extremum remedium solet esse, Dicunt, Forestum, Medicum celebrem apoplexiâ correptum monstrasse digitis adhuc locum ubi cucurbitulæ solent applicari, quod tamen adstantes intelligere non potuerunt; Medicus verò post mortem accedens ex adstantium relato faciliè colligere potuit, vitum illum desiderasse adhuc cucurbitularum applicationem.

Quær. An Enemata convenient in paroxysmo apoplectico? R. Enemata sunt duplicia alia lenientia, alia commoventia; lenientia tuto adhiberi possunt quia leniter pituitam educunt, quæ vero præparantur ex acrioribus. Catharros augent pulsus imminuunt, ac respirationem difficiliorem reddunt, quia miasmata illa

K k k

fefe

sele insinuant *M. S.* materia pituitosam valde commovent, ut profundius sele insinuet in nervos patulos respiratori dicatos; Et tutius leniens Enema præmitti poterit, quod & monet Hæferus &c. Observamus quod à fortioribus semper pulsus & respiratio immuantur à corpusculis cum sanguine ad cerebrum delatis, præprimis si intestina fœcibus sint repleta. De vomitoriis similis oritur quæstio; quidam enim approbant, quidam prohibent? *R.* Seniores Medici jubent abstinere à vomitoriis, dum enim magna vi conantur excutere humores è ventriculo valde commovent musculos, qui cum in apoplexia semper sint resoluti, vomitus redditur difficilior propter denegatum spirituum animalium influxum, unde facile oritur suffocatio; Ideo etiam post cibum assumptum vomitus difficulter excitatur, quia diaphragma nimis comprimitur &c.

Quidam in ipso paroxysmo adhibent purgantia; *R.* à fortioribus abstinendum, quia intrant *M. S.* & cum sanguine ad cerebrum delata agitando occasionem præbent, ut materia pituitosa profundius sele insinuet nervis respiratori dicatis; Hinc antequam validus purgata exhibeatur, semper præcedere debent præparantia, ut via ab infarctis liberetur & evacuetur: in ipso paroxysmo vero abstinendum.

Quæritur. An, tutò etiam adhibeantur sternutatoria? *R.* Concedi possunt in Apoplexiâ humoralis, in sanguineâ vero à rupto vase vel effusione sanguinis, nocent, si enim talis partium capitis agitatio & concussio excitatur, tunc sanguis extravasatus fortius adigitur in poros nervorum sicque malum augetur, sanguis enim talis humor non est ut per illam concussionem possit eliminari.

C A S U S XIV.

De Paralyfi.

Spinalis medulla in cerebro distribuitur in duos tunicos, dextrum & sinistrum; si igitur materia morbifica sele insinuet in spinalem medullam, ita ut utrumque truncum obstruat, tunc oritur totalis resolutio; Si vero versus unum truncum derivetur, tunc unius lateris resolutio oritur, quam vocamus Paralyfin; hinc definitur: est abolitio motus & sensus in partibus unius lateris.

Si totus humor vitiosus deserit cerebrum, & ingreditur spinalem medullam, tunc cerebrum in Paralyfi manet immu-

ne; si vero humor ita copiosus est ut post ingressionem in spinalem medullam portio quædam remaneat & nervos quosdam cerebri obstruat, tunc sensuum in & externorum aliqua imbecillitas percipitur in Paralyfi; Si humor vitiosus sit in minori copia, tunc sæpe saltem resolvitur una pars vel unicum membrum, ut pars faciei, sæpius solum brachium, sæpius tantum pes, dum nimirum humor morbificus propter paucitatem deserit alios nervos, & solum hos huic vel alii parti dicatos intrat & obstruit.

HISTO-

HISTORIA.

Nobilissimus Dominus Fridericus à Kleist, Venationum in aulâ Neosiedinensi Magister, ætate sexagenarius, postquam aliquandiu Capitis dolore, oculorum scotomia & vertigine laborasset, subito lateris sinistri resolutione tangebatur, adeò ut nec brachium nec pedem movere posset; sermone tamen & intellectu integru. Latus affectum deprehendebatur actu frigidum, sanum econtrâ calidissimum.

RESOLUTIO CAS.

Causæ naturales sunt temperam, ætas &c. ægrotus fuit sexagenarius, E. temperam. frig. & humid.

Nonnat, fuit deditus venationibus. Præcessit dolor capitis gravativus propter compress. tubulorum cerebri & extensionem meningum à partibus vitiosis viscidis; præcessit vertigo. quia materia morbifica non solum est causa sed & viscida, sicque oblinet superficiem ventriculorum cerebri & poros obstruit in tantum ut Spir. an. qui semper moventur secundam lineam rectam, in tali motu impediatur, dum enim offendunt ad parietes seu poros obstruētos, resiliunt ac menti ideam motus ovalis seu circularis repræsentant.

Subito lateris sinistri resolutione tangebatur adeò ut nec brachium nec pedem movere posset; quia materia morbifica occupavit truncum spin. medullæ in latere sinistro, unde similiter brachii & pedis sinistri nervi sunt obstruēti.

Sermone tamen & intellectu integris, quia nervi in cerebro post ingressum ma-

teriæ morbificæ erant immunes ab omni labe.

Latus affectum deprehendebatur actu frigidum. Quær. Quare membra paralytica semper sint frigida, cū tamen sanguis arteriosus æquè ad illa fluat quam alia? R. Calor partium non tantum à sanguine est, sed & humoribus circulantibus Spiritus animales, qui sanguinis motum & fluxibilitatem conservare debent: quia E. Spiritus anim. in latere affecto ad partes sufficienter non influunt, hinc motus humorum circulantium segnior est & frigus percipitur.

Calor major in parte sanâ: quia mutatio aliqua oritur in Spir. animalibus, quia enim inæqualiter influunt, etiam in M. S. aliqualis alteratio oritur.

Antequam suscipiatur curatio, Prognost. instituat hoc modo.

Malum curatu difficillimum 1) ratione humoris peccantis, quia est valde crassus & viscidus, (2) ratione partis affectæ, quia truncus Spin. medullæ est obstruētus, ad quem medicamenta vix penetrare possunt; si etiam accedit ætas senilis & tempus anni incommodum.

Curatio (1) primæ viæ sunt liberandæ ab infarctu. E. in principio minorativum exhibendum quod etiam fecit A. N. (2) Sanguis frigidus & viscidus corrigendus alterandus & fluxilis reddendus per attenuantia incidentia, cephalica & nervosa generi amica, ut loquitur A. N.

Facta præparatione tali, humor evacuantus, quia vero illud una vice fieri non posset, hinc præstat decoctum seu apozema aliquod catarticum præscribere, quod singulis diebus ad ℥iv. exhiberi potest.

Kkk 2 Libe-

Liberatis sic ab obstructione poris partium internarum, etiam pori in superficie sunt aperiendi, quod potest fieri per sudorifera, illa debent constare ex partibus duris rigidis, qualia sunt ligna illa usitata, (vulgaria enim sudorifera non sufficiunt,) unde A. N. recte præscripsit decoctum aliquod sudoriferum ex ligno Guajac. las. safras. flor. salivæ & aliis.

NB. Circa præparationem hujus infusi, debet addi Tarr. ad facilitandam extractionem, E. ingredientia debent infundi vino, seu anatica portione vini & aquæ fontanæ; quia partes rigidæ & duræ non facile suppeditantur soli ∇ æ, siñ vero Tarr. accedat, pori recluduntur & melior fit extractio.

Quoties exhibetur tale decoctum, æger sudare debet in laconico seu arcula; A. N. ad facilitandos sudores ex decocto herbarum vapores suscitavit; Verum præstat ipse Spir. Vin. ritè præparatus, si ille exhibetur eodem modo statim sudor sequitur, insunt enim spiritui vini partes rigidæ & duriores quæ maj. vim habent quam herbarum partes molliores; herbarum enim iste constant partibus mollioribus.

Quoniam morbus Chr. est, A. N. pergit & continuat usum Med. præscripsit pilulas ex Extr. solut. & magist. agarici; quoniam vero non prostant in officinis, alia debent substitui; hinc talis formula potest præscribi. \mathfrak{z} . Extract. cephal. Mynsicht. \mathfrak{d} j. diagrid. \mathfrak{gr} . ij. Ol. stillat. succin. \mathfrak{gtt} . ij. in f. pilulæ deurentur fortiter. Vel. \mathfrak{z} . Extract. panchymagog. Crollii \mathfrak{d} j. &c. Vel quia peccat humor viscidus \mathfrak{z} . Extract. melanag. Mynsicht. \mathfrak{d} j. &c. A. N. ulterius pro roboratione præscripsit *Essentiam ambræ*, verum hujus essentia u-

sum omnes ferre non possunt, habet enim vim inebriativam & sanguinem fermentare facit, omnem enim ebrietatem præcedit fermentatio sanguinis; in sexu feminino plane abstinendum ab usu hujus essentia, ejus loco præscribi & exhiberi potest est tinctura succini ad \mathfrak{gt} . xij. vel xv.

Uterius A. N. mixturam quandam adhibuit, quam ingreditur essentia roris marini, verum quia non prostat in officinis nisi ex mandato Medici, etiam hanc formulam imitari non possumus, E. mutanda h. m.

\mathfrak{z} . Aq. cephalic. Langii \mathfrak{z} iiß.
Carbuncul. \mathfrak{z} j.
lil. convall. cum urin. destill.
 \mathfrak{z} iiß.
Tinctur. succini \mathfrak{z} j.
Spir. lavend. lilior. convall.
&c.

Potest etiam substitui Spirit. C. C Spir.
* * , \ominus volatile \circ \circ sum
Sylvii.

A. N. nec ingrata fuere ex succino rotulæ; Nota, in quavis intemperie sanguinis frigida & humida, capitisq; morbis frigidis conveniunt hæc rotulæ pro capite. Potest variari hæc formula, ut loco succini \mathfrak{z} . Species contra apoplexiam August. l. pulverem Marchion. vel pulverem Marchion. vel pulverem Cephalicum Michaëlis; reliqua possunt in tali dosi retineri, in sexu femin. vero debet omitti ambræ.

Tandem externè A. præscripsit unguentum pro spina latere affecto. Nota, omnia pingua linimenta & unguenta sunt suspecta, quia obstruunt poros, ac insensib. transpirationem impediunt, humoresq; reddunt viscidiores, hinc magis laudan-

laudantur aquæ spirit. spiritus petrales, qui accuntur sale volat. aqua Anhaltina, spiritus convulsivus D. D. W. Spir. formicar. spir. urticæ minoris, addi potest spiritus C. C. spiritus urinæ potest acui sale volat. Spir. ☉ & c. tinctura castorei &c. hæc enim incidunt materiam crassam & viscidam, & abstinendum à pinguibus quæ talem mucilaginem præferunt.

Dietæ accuratè præscribitur ab. A. N.

Qr. adhuc, quare membrum paralyticum in principio intumescit, postmodum vero exarescit, cum tamen sanguis arterio-

sus æqualiter distribuatur tum ad membrum paralyticum tum sanum?

R. Illud provenit à tardiori motu humorum circulantium, quia enim membro paralytico denegatur spir. anim. influxus, sanguis in tubulis & vasis lymphaticis restagnat, unde sæpe tumpuntur, & lymphæ exstillat, unde tumor. Quia vero postmodum tubuli depravantur & variè mutantur, ideo deficit oppositio succi nutritii, hinc tandem pars illa exarescit & talem maciem contrahit.

CASUS XV.

De melancholia hypochondriaca incipiente cum scorbuto.

HISTORIA.

Anno M. DC. LII. Mense Novemb. admodum Reverendus, Nobilis & Excellentis Dn. Fridericus Rungius, Serenissimi Electoris Brandenburgici Consiliarius intimus, Pomerania Orientalis Cancellarius & Canonicus Colbergensis, Compater, Adfinis & Frater meus honorandus, profundis & assiduis cogitationibus subinde detinebatur, adeo ut ad interrogata aliquando non responderet: aderat sensus gravitatis in capite, obscuritas oculorum, angustia cordis, Hypochondriacorum tensiones, macula in cruribus & perpetua in somnum propositio.

RESOLUTIO.

Cartesius dicit, nihil æqualius inter ho-

mines distributum quam mens ipsa, id est, nulla datur differentia inter animas hominum, & quamdiu organa rite sunt disposita, tamdiu animas suas perficit operationes; hinc multa adscribuntur animæ, quæ tamen rectius organis indispositis adscribenda essent. quod enim alii præ aliis gaudeant feliciori ingenio, alii meliori memoria &c. multi tribuunt animæ, cum tamen organorum dispositioni meliori vel debiliori hoc tribuendum esset; qui enim Spiritus præ aliis habent meliores, meliores etiam producunt vel producere possunt actiones. In sætu seu infantibus anima non judicat, & distinctas perficit operationes, non quod mens ita sit disposita, potius quia organa sunt indisposita quæ menti debent inservire, habent enim membra adhuc molliora & mucilaginosa,

Kkk 3 &

& propter talem fermentorum & nervorum mollitiem impressiones factæ distincte non possunt recipi & ad cerebrum deferri, hinc anima etiam in infantibus non potest distinctè judicare, postmodum vero dum mucilago consumitur, partes & filamenta nervique fiunt duriores, tunc organa fiunt aptiora motusque etiam distinctius imprimuntur, unde infantes incipiunt ratiocinari ac distinctius cogitare. In senibus vacillat ingenium, visus imminuitur aliæque plures actiones læduntur, non quod mens senescat, quæ non mutabilis est nec mutatur, sed quia organa mutantur, exsiccantur enim filamenta cerebri & rugosæ fiunt, & quia sic mutatur status pristinus, etiam impressiones non distinctè offeruntur menti, unde etiam distinctè judicare nequit. Si senex haberet oculum ut juvenis, tunc etiam videret ut juvenis, quoniam vero in senectute partes oculi exsiccantur & mutantur, hinc visus etiam imminuitur; E. gr. licet quis sciat pulchrè pingere literas & tamen non habet calamum ritè adaptatum, etiam eleganter literas pingere non potest, cum tamen culpa non sit in scriba sed in calamo; ita etiam de anima procedit hoc; si enim corpus non est aptum, etiam anima suas actiones perficere non poterit, culpa autem non est in anima, quæ non mutatur, sed in organis ineptis.

Quamdiu igitur omnes machinæ nostræ partes secundum naturæ leges manent dispositæ, ac filamenta leviter ac molliter pulsantur, tamdiu etiam juxta naturæ leges actiones fiunt, quamprimùm verò filamenta sunt laxa & fortius pulsantur, tunc incipit delirium, quemadmodum Cithara suavem producit harmoni-

am & concentum, si quoad omnia ritè disposita, si chordæ justam habeant tenuitatem ac debite sint extensæ legitimeque pullentur. Contra verò si hoc non fit, tunc cessante illâ harmoniâ potius dissonantia oritur. De delirio igitur agendum; de deliriis variis actum est hæcenus, sed jam de eo, quod est à timore, tristitia, anxietate, citra tamen manifestam causam; & vocatur delirium melancholicum; melancholici verò dicuntur illi, qui citra manifestam causam incidunt anxii, tristes, timidi, cogitabundi, varias habent cogitationes & phantasmata, possibilia ipsis videntur impossibilia, &c. Dixi sine manifesta causa tristes; qui enim tristis est ex manifesta aliqua causa, vel propter obitum alicujus amici, vel deperditionem bonorum ex incendio, &c. non est dicendus melancholicus adest enim istius tristitiæ manifesta causa.

Deliria varia occurrunt in melancholia, alii enim putant se esse Reges, alii se esse ex vitro conflatos, &c. Ut autem veram melancholiæ causam ac sedem inveniamus, præmittendum, quomodo lex res nonnaturales possint melancholiam inducere; si versamur in aëre lucido & temperato, sumus hilares, quia sanguinem in legitimo fluxu conservat; si verò sub aëre crasso, nebuloso ac pulvisoso, solito sumus tristiores ac lassitudinem percipimus: hinc palam fit aërem tribuere quid ad melancholicam dispositionem, quatenus nempe aër ille crassus in crassat M. S. ex quo sanguine crasso & sæculento non possunt non generari spiritus crassi, qui minus prompti sunt ad offerendas has vel illas menti ideas, ob quas actiones requiruntur spiritus lucidi ac mobiles.

Crassio-

Crassiores vero hi spiritus semel moti diutius servant suum motum, nec ab aliis in motu impediuntur, ut spiritus lucidi seu subtiles, & hæc est ratio quare melancholici semper cogitent de uno seu altero saltem objecto antea menti representato, si enim spiritus illi crassi semel modificati sunt ab objecto aliquo, tunc semper eandem irradiationem offerunt menti, unde semper idem cogitatur, atque hi m. ær. crassus potest esse causa melancholiæ; illi enim qui habitant in aere subtiliori & calidiori raro fiunt melancholici, qui vero in aere frigido, sæpe.

Cibus & potus; cibus crassus reddit sanguinem crassum, feculentum & admodum ineptum; hinc spiritus animales non possunt ritè secerni & elici. Motus nimis dissipat M. S. particulas volatiles, unde reliquus incrassatur. Quies verò nimia impedit sanguinis volatilisationem, partes activæ à sanguine non extricantur, sicque fiunt Spiritus ad inserviendum menti minus apti.

Hiscæ præmissis rectè in melancholia acculamur sanguinis intemperiem crassam viscidam ac feculentam à vitioso quodam acido, hunc sanguinem crassum melancholiæ causam esse patet variis rationibus, observamus enim infantes lactantes & alios nunquam fieri melancholicos, quamdiu utuntur cibis mollioribus ac fluidioribus, quia sanguis tamdiu ab his cibis non disponitur ad melanchol. Hæmorrhoides supervenientes melancholiæ optimum remedium, quia sanguinis portio crassa ac feculenta evacuatür, hinc reliqua portio melius exaltatur & volatilifatur.

Melancholici si indulgent iræ vel vino

utuntur, facile fiunt maniaci, ratio, quia partes sanguinis crassiores tardius motæ, quamprimum accenduntur ac à vino impelluntur, tunc majori vi & motu moventur, crassæ enim partes semel motæ valde deinde moventur & non facilè impediuntur; si igitur partes crassæ & sæculentæ in melancholicis fortius agitantur à vino, & simul spiritus crassi in talem motum vehementem cidentur, cerebri partes variè pulsant ac sic maniam producunt. Hinc etiam maniaci valde robusti sunt, vix à quatuor possunt detineri, ex eâ nempe ratione, quia crassi illi spiritus semel moti magnam habent vim in partibus: peccat enim in Melancholia sanguis crassus sæculentus, & partes illæ crassæ segnius moventur sed constanter seu continuatâ serie; in mania verò etiam peccat sanguis crassus & sæculentus, sed partes illæ crassæ in maniacis velocissimè moventur.

Ad varias cogitationes requiruntur etiam spiritus animales ritè dispositi; si enim sint nimis subtiles iudicium valde labefactatur, juxta ordinem non promoventur, sed avolant in auras, in febribus ardentibus nimis sunt subtiles, hinc abeunt in auras, tunc etiam conqueruntur de lassitudine, varia etiam oriuntur delicia; si vero sint crassiores ut in melancholicis, tunc tardius incedunt, & semel incidentes in vestigia cerebri ac ab illis reflexi, eandem menti semper representant imaginem, quæ putat tunc illam semper esse præsentem, Spiritus vero determinantur non tantùm à mente, sed & ab objecto aliquo vel in vel externo, imò sæpe à vestigiis ipsius cerebri: hinc si spiritus animales simili modo determinantur à vestigiis, quali

quali modo antea determinabantur ab aliquo objecto, tunc etiam similis imago repræsentatur menti: sic sæpe melancholici imaginantur se videre Diabolum. Quær. An fiat naturaliter? R. affirmando; quia spiritus animales sunt valde crassi & segnius moventur, hinc incidentes in vestigia impressa olim à cornibus tauri, pectore leonis, cauda draconis, variè à vestigiis illis ad mentem reflectunt, unde propter celeritatem cogitationis mens hæc omnia conjungit, & unam ideam format, ut cogitet se videre Diabolum; postmodum autem spiritus non facile cessant à tali repræsentatione, quia crassi sunt, crassiores vero diutius servant motum suum & non impediuntur ab aliis.

Febricitantes & alii ægroti sæpè putant oculis obvolitare muscas vel alia animalcula, quia spiritus animales jam ita determinantur ut antea determinabantur, cum animalcula essent præsentia, & sic menti eandem ideam repræsentant, & quemadmodum multa in insomniis menti repræsentantur à spiritibus incidentibus in vestigia antea impressa, ita etiam in melancholicis fit; Melancholici enim sunt quasi somniantes.

Illam sanguinis crassities & fœculentia in melancholicis oritur ab acido vitioso. Quær. Ubi illud generetur & sedem habeat? Veteres putant causam esse atram bilem, quæ ex sanguine in liene separatur & M. S. iterum communicatur, unde lienem in melancholia semper aculant. Verum cessat schola illa atrabiliaria, esset enim contra beneficium naturæ si lien segregaret extremum, ac iterum M. S. eo inficeret. Non

tamen lien ab omni culpa est, constat enim plurimis nervulis ut spiritus possint copiosius affluere & sanguinem à coagulatione præservare, quo magis enim recedit à corde sanguis, eò magis proclivis est ad coagulationem. Si E. lien laborat vitio vel obstructione, ita ut pori in fibris nerveis lienis obstruantur, spiritus etiam non possint affluere, & sanguinis coagulationem præservare, fluxibilitatemque ejus conservare, unde sanguis redditur melancholicus, hoc est acquirit crassitiem & fœculentiam; (2) acidum illud vitiosum potest etiam communicari M. S. ex ventriculo, si fermentum sit nimis acidum, ex quo chylus corruptus intrat sanguinem qui tunc fit mucilaginosus; (3) etiam ex succo pancreatico si sit nimis acidus, tunc enim incrassat chylum, qui ad sanguinem delatus eum reddit fœculentum.

Acidum autem inesse sanguini melancholicorum probatur à juvenibus, curatur enim Melancholia per volatilia, quæ habent vim fœculentiam illam incidendi & acidum vitiosum infringendi.

Dictum quod acidum istud vitiosum possit sanguini communicari (1) ex liene, (2) ex ventriculo, (3) ex pancreate, (4) illud etiam fieri potest ex tubulo aliquo, sæpe enim obliteratum quod ab ulcere producta fuit melancholia, quatenus nempe acidum vitiosum fuit M. S. communicatum.

Omnia quæ occurrunt in melancholia explicare possumus per sanguinem crassum ac fœculentum, & exinde crassos & in motu tardiores elicitos spiritus; ita per acidum vitiosum, quod sanguinem incrassat, & fœculentum reddit.

Phæ-

Phænomena, quibus se prodit ipsa melancholia, In hoc casu sunt: *Profundis & assiduis cogitationibus detinebatur.* Quia spiritus crassi incidentes in vestigia semper menti repræsentant unam vel talem ideam, & in repræsentatione ista etiam non possunt facillè impediri, quod facillè fieret si essent subtiliores, quamvis etiam alii motus imprimantur, tamen sunt debiliores. A. N. dicit melancholiæ hypochondr. semina in mesenter. lien. &c. Verum est quod Melancholia sæpe trahat originem ex hypochondriis ut mesenter. liene, &c. & tunc vocatur melancholia hypochondriaca, seu per consensum, quia acidum vitiosum ibidem communicatur: Si acidum vitiosum communicatur ex stomacho, vocamus melancholiam per consensum seu stomachicam; sæpe etiam vitio uteri ex restagnantibus mensibus producitur melancholia, & sic semper fontem melancholiæ quærimus in illis partibus quæ acidum communicant, quamvis delirium melancholicum proximè à sanguine crasso inducatur.

Pergit A. N. sensimque fumosis exhalationibus caput & cerebrum, &c. Verum tales exhalationes non admittimus, explicari enim non potest quomodo in se extra vasa possint ad cerebrum ascendere: dicendum igitur erit, quod acidum vitiosum incrasset sanguinem, ex quo crassi generantur spiritus, imo etiam ipsi spir. an. quod crasin degenerant & fiunt acidi.

(2) *Ad interrogata aliquando non responderet.* Hoc explicandum est t. per continuum itum spirituum animalium crassorum, & motus de novo impressi de-

biliores sunt, (2) Flacciditas quædam in nervis est, quia spir. illi crassi non sunt sufficientes, ut gener. nervosi tremulum motum conservare, ac nervos ritè extendere ac inflare possint; hinc sequitur quod etiam tonus nervorum labefactetur, quia non rectè sunt extensi. (3) Adest sensus gravitatis in capite. Spir. enim crassi permeantes ipsum cerebr. semper propter crassitatem comprimunt partes & tubulos, unde idea talis gravitatis sensus menti repræsentatur, quia verò talis compressio non fit à reacti, ideo tantùm gravit. adest.

(4) *Visus obscurior, partim vitio spirituum, qui non sunt satis lucidi sed crassi; partim vitio ipsorum in oculis humorum, qui debent esse clari & pellucidi, facillè autem infici & impuri reddi possunt ab acido sanguine; quod fit in melancholia.*

(5) Adest cordis angustia. A. N. accusat vapores in transitu cor lædentes. Verum vapores tales inclusi in vasibus vel etiam extra vasa non possunt cordi communicari, sed quicquid cordi offertur est sanguis, qui cum in melancholicis non aptus sit ad ascensionem, nimiam moram trahit in corde, unde talis anxietas oritur; vel anxietas illa oritur, quatenus spirit. nimis crassi nimis coarctent cordis ventriculos, quo sanguis non ita feliciter possit permeare.

(6) Hypochondriorum tensiones. Melancholici semper conqueruntur de inflatione in hypochondr. præsertim sinistro, hinc etiam Medici plerumque lienem accusant. Nos dicimus, quod pars affecta hujus tensionis sit peritonæum; causa humores circulantes: cum enim sanguis à spiritibus animalibus non possit

possit satis conservari fluxilis, unde legnitus motus per tubulos extendit membranas & alias partes; ut etiam spirituum animalium prohibeatur influxus, in nimia autem illa extensione illæ partes quæ debent egredi per insensibilem transpirationem retinentur in poris musculorum abdominis ac intestinorum, unde status oriuntur ac observantur qui claustra per-rumpere conantur, in terræ motu fit, dum aër includitur, qui egredi conatur.

(7) *Macula in cruribus.* A. N. dicit ab ebullitione humoris melancholici. & talem ebullitionem particularem in partibus admittimus, non verò universalem: in melancholicis enim sanguis nimis tardè movetur. Oriuntur autem illæ maculæ, dum sanguis ille crassus perveniens ad minima vasa capillaria, restagnat, in restagnatione illa vascula quædam capillaria rumpuntur, unde guttulæ exstillantes in superficie tales maculas constituunt, quæ primo sunt rubræ, postmodum verò dum subtiliores abeunt, mutantur, & sic semper pro varietate humoris variant maculæ illæ in colore; accidit quod sanguis fit scorbuticus, qui cum nimis fit acris facile vasa capillaria corrodere potest, hinc etiam in scorbuticis semper tales maculæ conspiciuntur.

(8) Adest propensio in somnum: quod quidem fit in hoc casu, alias in plurimis melancholicis vigiliæ molestant, quia spiritus animales crassi semel moti continuo moventur: oritur autem hæc propensio in somnum non à vi humorum narcoticâ, ut A. putat, sed à crassis spiritibus, qui cerebrum & ejus tubulos sufficienter inflare non possunt.

Prognosis. Est affectus curatu difficilis & chronicus, quia corrigi debet tota massa sanguinis; ut autem hoc fieri possit requiritur longum temporis spatium.

Curatio. Sanguis crassus & fœculentus indicat attenuacionem ac volatilizationem; acidum vitiosum indicat sui mitigationem; quod si fiat, spiritus animales iterum generantur subtiliores, & ad debitas operationes apti; unde pro incisio- & attenuacione A. N. præscripsit mixturam quandam, quæ corrigit acidum vitiosum constat sale volatili copioso. & Syrup. aperit. cort. citri cochlear. &c. talia hæc continent copiosum sal volatile, Loco hujus mixturæ potest etiam fieri decoctum. Verum melius illa volatilia exhibentur per succos expressos, quia in coctionibus talia volatilia abeunt in auram, E. rectè A. N. præscripsit in forma syrup. quia melancholia est morbus chronicus & tota M. S. corrigi debet, ideo per plures septimanas imò mentes medicamentorum usus est continuandus; unde fieri possunt longa decocta, vel etiam loco decocti destillatum aliquod melancholicum præscribi potest pro aliquot mensibus: rectè etiam suademus usus acidularum quæ participant de Marte, vitriolo & salibus, beneficio quorum corrigunt gluinosam sanguinis intemperiem, illæ enim partes metallicæ omnes corporis mazandros & tubulos angustissimos possunt perreptare, atque humores viscidos obstruentes resolvere & fluxiles reddere. Illa Martialia etiam corrigunt ac destruant vitiosum in sanguine acidum, quod peccat in melancholico sanguine, si enim martialia intra corpus somnuntur, acidum vitiosum agit in illa, siq; tertium
fit

fit & acidum parit. In specie pro morbo hoc profligando conveniunt vomitoria, quia in primis viis solet peccare mucus quidam crassus, qui adhæret parietibus ventriculi & intestin. & fermentationem impedit; pro mucō hoc eliminando non sufficiunt cathartica blandiora, etiamsi adhibeantur, quod tamen præstant fortia vomitoria, in tali enim concussione quem excitant, mucus ille facile abraditur & ejicitur; pro vomitorio tali optimus est Tartar. Emet. Mynf. qui exhibetur à gr. iij. ad gr. iv. ad summum, vel ita promiscuè gr. iij. exhiberi possunt, & Tartar. Emet. Mynf. gr. ij. S. *Brech-Pulver* detur in cochleari cerevisiæ calidæ & postmodum superbibatur jusculum vel cerivisia calida; laudatur etiam Sulph. ζ ii cuius præpar. habet Willif. detur ad gr. v. In melancholia omnibus præferenda sunt medicamenta talia purgantia ζ iata ob duplicem rationem, (1) quia humores crassos peccantes valde dissolvunt & fluxiles redunt, ita ut rejecti appareant in majori copia; (2) quia etiam curationem quandam politicam perficiunt, dum nimium humores valde tingunt & corrumpunt, ut appareant sub colore viridi, patiens videns illos ita coloratos ab ζ atis & rejectos humores copiosos putat, & credit, jam omnem vitiosam materiam è corpore esse deturbatam, & sic cessat in patiente illa phantasia & phantasmata, quibus melancholici obnoxii sunt; accedit quod etiã melancholicis & aliis validiora plerumq; expetuntur medicamenta.

Vomitoria etiam illa conveniunt, quia in hoc affectu requirantur medicamenta fortiora, lenia enim nihil præstant, quia S. A. sunt valde crassi, & lento gradu ac-

cedunt, unde non ita facile ad talem spasmodicam contractionem irritari possunt, cum verò fortiora præ aliis irritent fibras, præ aliis etiam convenient.

Præmissis Emetico præparantia exhibenda sunt, Formulam habet A. N. ubi recommendat Syrupum suum aperitivum, & ipsa præparantia fortiora sunt; præparantur vero præparantia illa ex limatura Martis; in hunc usum etiam proficit nonnullis officinis Syrupus aperitivus Mindereti, quod optimum est medicamentum. A. addit etiam Antiscorbutica, quia simul peccat intemperies sanguinis viscida.

Si per aliquot dies continuatum fuerit, aperitivum purgans exhibendum, specif. medicament. est extractum hellebori nigri rite præparatum, dosis hujus extracti est ad \mathcal{D} j. A. præparat. vid. tract. de morbis venenatis. Recentiores præparant cum \sim Vitrioli, sic enim partes illæ volatiles acres corriguntur.

Nota: sæpius interponenda sunt Ene-mata, Clysteres enim valde proficui sunt in curatione melancholiæ, illorum enim beneficio mucus ille in quo latet acidum vitiosum educit, aciditatem temperando, alvum lubricitando, ac mucum illum fluxilem reddendo.

A. pro corroboratione Electuarium præscribit, quantum tamen possibile à dulcibus & saccharatis abstinendum, siquidem observandum est, quod saccharata acidum vitiosum augeant, ut inde variorum fermentationes vitiosæ oriantur; acidum enim illud vitiosum in præparatione à calce acquirunt, unde & saccharata dentes & ossa exedunt.

In casu sequenti etiam commendat

clysterem, qui potest retineri, vel ad ejus imitationem alius præscribi.

Cui non placet Extract. Elleb. nigri, substituat Extract. diacitri ad Div. vel etiam infusum foliorum sennæ, & Rhabarb. cum Θ e Tart. præparatum, alias enim nunquam feliciter extrahitur, & hoc Sal est instar clavis referantis partes purgantium.

Exhibito purgante progrediendum est ad alterantia, quæ etiam debent esse fortiora; hinc desumi possunt ex mineralibus, ut Tinctura Martis cum succo pomorum Borsdorff. præparata, datur ad gr. 40. in aqua quadam destillata, vel jusculo, vel syrupo aperitivo, pro varia intentione Medici.

Tinctura lapidis Lazuli adhibetur tum pro alteratione tum purgatione, est valde vehemens, unde etiam vix ad gr. 4. dari potest. Præparatur vel cum Urin. vel cum Spir. vin. Tart.

Inter alia semper felici cum successu adhibetur spir. Sal \ast ci. E regno vegetabili in hoc morbo commendatur crocus, & ex eo præparata, ut Tinct. croci cum Spir. vin. præparata, hæc enim valde penetrat, sanguinis crassam intemperiem corrigit, & simul somnum conciliat.

A. dicit postremo, ad venarum mela- raicarum, & viscerum caliditatem emendandam, commendat serum lactis caprini. Lac caprinum prius præcipitatur in serum cum succo citri, vel tamarindis, vel Vitriol. huic sero admiscuntur succi expressi, v. g. lact. caprini in serum præcipitati ζ iv. l. v. adde succ. beccab. nasturt. an. a. recenter expressi, etiam fiat potio: potest etiam addi succus cochl. Acetos. Acetosell. cichor. citri, aurantiar. omnes hi succi recenter debent esse expressi, cum vero in succi facile vappescant, intra 3. v. 4. dies, semper de novo sunt præparandi, durius etiam possunt servari, si addatur purum sacchar. & crassamentum in vase servetur ad tantum liquidum assumatur.

A. Opiata, Antimel. egregium cordiale est, & omnis effectus vel in eo consistit, quatenus acidum vitiosum destruit & fermentum melanch. corrigit, sic in corall. Bezoar. & c. later alkali quoddam volatile quod explicat se in corpore nostro & acidum vitiosam corrigit. Emulsio A. cum ∇ Hypnot. sua etiam digna est laude, & vel ita servari potest, vel etiam alia adhuc addi possunt.

C A S U S XVII.

De Incubo.

HISTORIA.

GEnrosus & Strenuus Dn. Abrahamus Schönnickel, Equitum in exercitu Imperatorio Magister, ebrietati deditus, quoties supinus decumberet, sub ini-

tium somni onere gravissimo se premi, interdum ab hoste invadi & quasi strangulari somniabat, ita ut neque clamare, neque se movere, neque fugere posset, donec tandem multo labore & conatu de somno expergisceretur.

RESO.

RESOLUTIO.

Rato Medicus vocatur ad morbum hunc curandum; quia interdum non astringit sed de nocte, pro errore in victu commissio.

Observandum quod radix hujus morbi non quaerenda sit in cerebro ut statuit Autor, sed potius in organis inspirationis & expirationis dicatur: Respiratio perficitur aequae S. A. in Diaphragma influentibus, illud prout notum ex Anatomicis, pendulum est in corpore nostro, & quod respiratio fieri debet scilicet influunt, & planam figuram imprimunt ipsi Diaphragmati, si ita planum efficitur costae retrahuntur versus spinam, unde partes in abdomine comprimuntur, qui muscoli, ne detur vacuum, aërem internum in pulmonibus premunt, ut ita fiat exspiratio, illi spiritus vero qui ita planum reddunt Diaphragma, in expiratione vel pereunt &c.

His praemissis videndum quomodo fiat incubus, ubi metus suffocationis ac strangulationis est, ac aegri putant pondus incumbere thoraci, quod removere conantur, hinc multi ad magiam referunt non vero ad causas naturales. Hic considerandum, quod anima sapientius judicat secundum consuetudinem, quando pondus thoraci imponitur, respiratio redditur difficilis, quia diaphragma non potest fieri pendulum, ac libere contrahi vel dilatari nequit, in somno si Spiritus non influunt in organa respirationis similis motus inducitur, unde anima in tali affectu judicat secundum consuetudinem, quasi pondus incumberet & impediret liberum diaphragmatis motum.

Strangulatio oritur non à vaporibus ut putant sed ab intercepto motu spiritus. si enim illi non ita libere influunt in musculos quorum valvulae non quidem penitus obstruuntur, sed in tantum ut libere non possint influere, unde etiam muscoli faucium à spiritibus non irradiantur sufficienter, ideoque subsident. Causam etiam non esse in cerebro, probatur quia ex certo quodam decubitu aegrotantis in hoc vel illo latere, vel juxta A. si supinus decubabat facile oritur, decubitus autem talis nihil facere potest ad communicationem vaporum, sed potius muscoli in illo decubitu ita disponuntur, quo & facilius possint obstrui, ne spiritus in illos libere influant.

[2] Quia observamus quod hic affectus tantum oriatur ex errore dietae, E. etiam tanto medicamentorum apparatu non opus, prout A. apparatus habet, & patiens facile curatur per convenientem victum, si modo auscultet Medicus.

Errores igitur dietae malum augent, quatenus illae partes crassiores & crudiores ad musculos dispositae, spirituum motum & influxum aliquo modo impediunt, quo minus libere in musculos possint influere. A. in casu dicit, quod equitum Magister ebrietati deditus incubo fuerit correptus, ratio quia fuerunt similes motus quales inferri potuerunt à manu hostili &c. sicque anima judicat secundum consuetudinem.

A. Incubus quem signa detegunt à levi obstructione &c. Notum quod pori & tubuli nervorum organis respirationis dicuntur, valde sint magni & patuli, si igitur causa incubisset in cerebro, prius deberent obstrui tubuli ac pori aliorum

nervorum, quia angustiores sunt, quoniam autem magis patuli respirationi dicati obstruuntur, in hoc morbo patet radicem non esse in cerebro, quare enim magni pori deberent obstrui, non vero illi angustissimi.

Ulterius A. Quoties enim per crapulam & ebrietatem &c.

Certè si humor intret in cerebro prius deberent obstrui pori minutissimi, non vero illi angustissimi aliorum nervorum in cerebro: Sicque semper procederet Apoplexia incubum. A. Levior est obstructio aliàs enim apoplexiam vel carum induceret. In caro respiratio est libera, in Apoplexia etiam in principio, & tamen non adest incubus, E. pori illi patuli non obstruuntur in eo.

Curatio, tanto apparatu non indiget, sufficit Diæta.

Posset quis adhuc obijcere: Incubus est gradus ad Apoplexiam, E. etiam sedes in cerebro statuenda est, unde etiam A. quod æger fuerit epilepsia extinctus, cuius radix est in cerebro.

R. Hic morbus otitur circa errorem præprimis cibi & potus, ut si continuo quis se ingurgitet vino vel cerevisia, ad ebrietatem & cum crapula lectum petit. Ex inordinata diæta tali etiam Epilepsiam oriri posse & mortem non negamus, interim tamen non sequitur, quia ex ordinata diæta tum incubus tum affectus aliquis soporosus produci potest, quod causæ sint in una parte; hoc potius sequitur, quod ibidem morbi ex eadem causa oriuntur, pro diversitate enim causæ morbi diversi producuntur, qui tamen non habent unam eandemque sedem.

C A S U S XVIII.

De Catarrho.

HISTORIA.

Nobilissimus Dominus Bernhardus Schulden) ex finibus Regni Turcisi per Podoliam & Poloniam tempore hyberno in Pomeraniam iter faciens gravitatem quandam & tensionem Capitis sentiebat cum destitutione ad fauces, tussi & rejectione materia viscida & pituitose, nares erant obstructæ, facies subrumida, somnus profundus, urina albicantes & turbida, alvus subpressa.

RESOLUTIO.

Cum semper oriatur pro diversâ mu-

tatione aëris & tempestatum, quædam præmittenda sunt ex physicâ generali, ut melius causam invenire possimus: Notandum est primò quod mataria Element. pro vario ad nos cum Sole accessu & recessu dum omnia miscet, agitatur simulque rotatur in orbem, tempestates efficiat, visciditudoines temporum atq; rerum producat, jam hæc jam illa nobis exhibendò Phænomena, quibus cum timore corporis nostri fabrica nolens volens auscultat, tot subinde alterationes, morbos ac symptomata incurrit.

N. 2. Quod sanguinis nostri massa ex innumeris figura & magnitudine sit constat

flata particulis, & per univcrsum corporis ambitum, non obstantibus millenis viarum angustis alacriter moveatur, ac distribuat: hic numerus, si constat ex tot particulis salinis, acidis gummosis aqueis & nescio quibus, quot requiruntur ad temperiem sanguinis legitimam, sanguis bene constitutus audet, figura vero & earum magnitudo, quatenus diversas hinc inde habeat extremitates & eminentias, pro quarum diversitate variè varièque motæ, dum juxta se in vicem positæ latos efformant poros, pororumque interstitia relinquunt, aut materia subt. parvâ vel magnâ quantitate citò vel tardè per ea fluere ac ferri necessitetur, atque hinc in sumum eas sanguinis particulas secum agitet, motum vel segniter juxta se moveat, eatenus vel calida vel frigida temperies vel intemperies inde exurgit, si enim summè juxta se agit partes, oritur calor & contra, sunt verba D. Craan &c.

Ex dictis jam patet, quomodo diversæ sanguinis partes, quoad magnitudinem figuram licam &c. contra se moveantur ac variè conjunguntur, diversos poros efforment, ac materiam subtilem, pro diversitate tali pororum, vel in majori vel minori copiâ admittant.

Quam, unde suppeditetur & ubi generetur materia seu humores illi catarrhales, qui fluunt ad fauces vel per nares excernuntur? Veteres dicunt quod mucus seu humor talis catarrhalis, in ventriculis cerebri colligatur ibidemque detineatur, donec nata à copia materiæ irritata eructet & deponat mucum talem immediate ex cerebro ad fauces vel nares per os cribrosum, quod innumeris constare dicunt foraminibus,

Schneiderus videns falsitatem hujus opinionis, eam seqq. rationibus refutavit; (1) dicit, os illud cribrosum non potest esse janua per quam eribretur humor talis catarrhalis & ad nares deponatur, nulla enim foramina in eo possunt monstrari, (2) os illud arctè circum est meningibus & tunica interiore narium, & quidem ita arctè ut ne hilum aëris admittant, multò minus humores tales pituitosos & crassos.

Sed excipiunt quidam h. m. non valet consequenti à statu cadaveris ad statum corporis viventis, hinc etiam non sequitur, quia in homine mortuo non deprehenduntur talia foramina, E. planè non dantur, multi enim tabuli post mortem collabuntur qui antea satis erant conspicui. R. Verum quidem esse, interea respondeant ad arg. 2. ubi dicitur, quod os illud arctissimè membranæ sit circum, ut nihil admittat. Quod autem cerebrum sit receptaculum istius humoris, veteres exinde conantur probare, quod post mortem sæpe talis materia pituitosa in cerebro fuerit reperta, Verum R. partes illæ activæ & volatiles, quæ in corpore vivo juxta propriam activitatis spheram movebuntur & juxta naturæ leges dissociatæ erunt, jam vel in corpore mortuo quasi sepulta jacent, vel coeunt, conjunguntur & coagulantur, ac pro diversâ illâ conjunctione partium talis lympa vel tenuis vel crassior constituitur, quæ post mortem in conspectum venit, talem autem in cerebro vivo fuisse N.

Confirmamur etiam si velimus considerare efformationem ventriculorum cerebri, qui tantum sunt formati ut spir. animal.

animal illos interna ac in eos effundantur, quomodo etiam ventriculi formetur vid. apud Cart.

Missâ igitur hâc opinione veterum dicimus, quod materia illa catarrhalis supeditetur non à cerebro sed immediatè à sanguine. Q. autem per quas vias? R. Materia illa catarrhalis deferretur una, cum sanguine per arterias in fauces, nares & alias partes subjacentes, imò aliis partibus etiam solidis per arterias communicatur. Modus autem explicandus quo humor talis catarrhalis deferatur ad partes solidas; dicimus non semper necessum esse statuere, quod per oscula vasorum ingrediantur partes solidæ, illud enim fieri potest per alios poros si nempe sint vitiatî, ut in intemperie sanguinis pituitosâ, & catarrhali, quando enim intumescunt arteriæ innumeræ pori dilatantur, ex quibus sanguis effunditur in tubulos: in st. n. verò, ex illis poris arteriarum, nullæ aliæ partes debent egredi, quam chylosæ, si vero cum illis propter vitiatos poros unâ egrediantur crassæ & vitiosæ ibidem restagnant, cum enim tubuli illi saltem debebant recipere succum nutritium, tales non habent poros ut partes illæ crassæ simul egressæ possint apponi, hinc in tubulis restagnantes, tumorem excitant, unde tandem catarrhus & fluxio oritur. Egrediuntur verò per poros vasorum partes crassiores cum flexibilibus, quatenus nempe pori illi (1) nimis dilatati, quod facillè fieri potest, si sanguis laboret intemperie catarrhali seu frigida seu calida: (2) quatenus nempe pori vitiantur, vitiantur verò quatenus contorquentur, cum autem sanguis laborat intemperie pori facillè contor-

queri possunt, ita ut aliis transitum concedant, aliis denegent. Ex his colligimus quomodo per pororum contortionem pori ita disponantur ut humor catarrhalis effundatur in partes solidas, imò quamvis pori non sint vitiatî & destructi, tamen propter vitium aëris partes incrassantur, unde legnius moventur, & si habeant adjectum sal fixum (ut in catarrhali intemperie) quod inflecti sit nescium, excitatur dolor pungitivus & obstructio augetur: quia enim illud sal flecti nequit, non potest illos tubulos permeare, unde restagnando tumorem, dolorem & alia mala excitat; Dicit quis, si materia illa solum per poros arteriarum deponitur ad partem aliquam, tunc impossibile est quod per poros arteriolarum talis crassus mixtus mucus quotidie & quidem in tantâ copia deponi posset ad nares, & sic melius est si statuamus, quod à cerebro immediatè communicetur talis mucus per os cribrosum. R. quod mucus ille non egrediatur sub tali formâ per poros arteriolarum, sed eò deferatur sub specie vaporis, postmodum quando subtiliores deserunt crassiores, hæc avolantibus illis juvante aëre incrassantur, & abeunt in talem mucum, nulli enim tales ductus ampli possunt monstrari, quos adeò crassâ & viticida materia possit permeare.

Verum dicunt, concessio hoc nihil posse egrediè è cerebro per os cribrosum, ad fauces vel nares, negandum tamen non erit, quòd aliquid è cerebro immediatè beneficio glandulæ pituitariæ ad illas partes deponi possit, in glandulâ enim illa tales crassi humores segregari debent.

R. Non negandum omni modo est quod aliquid immediatè è cerebro glandu-

dulæ pituitariæ beneficio ad fauces vel nares vel alias subiacentes partes pervenire possit. Sed paucum h. e. Quær. E. qualis sit materia? R. In transcolatione Spir. Anim. non potest aliter esse, quin cum subtilioribus partibus non quidam crassiores rapiantur simul ad ventriculum cerebri, quæ cum tegnius moveantur, semper à tergo insequentibus Spirituales ulterius propelluntur, donec perveniant ad tertium cerebri ventriculum & infundibulum, in quo separantur, unde leve & paucum saltem addant ex cerebro mucosarium è sanguine ortum trahenti.

Causa; tempus hybernium valde proclive est pro excitandis defluxionibus. Quare? R. quatenus aer peccat frigidityate, unde ambiens corpus nostrum varias incrascat partes, quæ celestimo motu debent circulari. (2) Cum videamus quod non unus vel alter tempore hyberno, sed plurimi catarrho laborent, & quasi epidemice grassetur, cogitandum de causa aliqua universali, talem dicimus Sal aliquod heterogeneum mixtioni sang. nostri planè contrarium: sal temper inest sanguini nostro & aeri aliisque rebus, unde multa phænomena explicantur per particulas nitro æreas, quæ etiam colorem rubicundum in sanguine nostro augent, aer quamdiu est temperatus in se continet sal aliquod balsamicum, naturæ nostræ amicam: cum verò aer singulis momentis si variis mutationibus obnoxius, sit frequentissimum ut sal quoddam heterogeneum cum illo in hoc nostro hemisphærio misceatur: prout enim Sol & aliæ planetæ propius accedant vel à nobis recedunt, prout alia lumina vagabunda conjunguntur, opponuntur &c. ita etiam ali-

us aer & alia materia subtilis ad nos delata cum sit alius figuræ, alius magnitudinis, alius determinationis, rapit secum è tellure salia quædam sylvestria & peregrina, quæ recipiuntur in poros aeris & per tracheam ingrediuntur, ac tussim & raucedinem excitant, vel etiam per poros foris intro spectantes intrant, ac sanguini beneficio materiæ subtilis communicantur; unde catarrhi & defluxiones generantur, præprimis autem fieri potest in illis subjectis in quibus sanguis valde debilis, & ita dispositus est ut faciliè auscultet tali peregrino fermento, multi enim nempe robustiores versantur in tali aere, & tamen nunquam obnoxii fiunt catarrhis.

Sal illud heterogeneum & peregrinum ab aere tempore hyberno communicatum, in sanguine illorum per catarrhos laborat, manifesto etiam se prodit, unde enim illa raucedo, erosiones narium, & labiorum nisi à sale tali heterogeneo & peregrino.

Phænomena. Tempore hyberno corripitur catarrho propter recessum solis & planetarum diversa conjunctione, alia materia subtilis fuit sparsa in hæc inferiora, quæ permeando tellurem peregrina salia secum rapuit & in aerem transportavit, qui aer haustus morbum talem excitavit.

2) Capitis gravitas & tensio à partibus illis crassiunculis, quæ pro majori vel minori copia salium nunc vehementiorem nunc remissiorem dolorem inducunt, quo major etiam copia salium additur lymphæ, seu humori pituitoso, eò major dolor, quo minor eo minor dolor, & tunc potius gravativus est.

M m m

3) Tussis

3) Tussis A. humor à capite &c. potius oritur ab intemperie sanguinis qui corruptus à sale peregrino, si pervenerit ad pulmones ibidem deponit (salia quaedam peregrina, talem irritationem & subsequentem tussim producunt).

4) Nares obstruuntur A. ab humore &c. Potius aer frigidus ambiens incressat vapores in poris arteriolarum, ne ex poris plures possint egredi.

5) Tumor facies; propter impeditam circulationem humorum circulantium, dum enim intumescunt arteriæ pori valde dilatantur, ita ut non solum partes flexiles & nutritiæ egrediantur in tubulos & vasa lymphatica moveri possint, restagnant, (vel etiam ab aere frigido incassantur,) unde partium distensio, tumor, dolor &c. facies tumet etiam ideo quatenus in tubulis seu musculis externis partes tales crassa restagnant.

6) Somnus profundus ab intemperie sanguinis frigida & pituitosa.

7) Urina albicat, quia ipsæ coctiones tum in ventriculo tum duodeno hoc tempore valde debilitantur, talis autem ventriculi imbecillitas oritur à sale peregrino, quod cum saliva deglutitur in ipsum ventriculum, vel etiam quatenus fermentum à sanguine corrupto non rite generatur.

8) Alvus suppressa propter fermentationem læsam in ipso ventriculo, quia partes volatiles non rite sunt exaltatae sed involutæ manent aliis glutinosiss & viscidis spiritibus animales enim motum peristalticum ob eam causam perficere non possunt.

9) Febris etiam familiarissimum symptoma est; raro enim occurrit catarrhus

ubi non etiam febris deprehendatur. Q. Quare?

R. Facillimum hoc explicatu est, præprimis si consideremus, quod febris essentia consistat in perturbata sanguinis mixtione, facile explicamus, sal enim illud peregrinum sanguini communicatum aliam vehit materiam subtilem, & quia diversum motum habet, etiam mixtionem facile turbat, quamprimum enim quid peregrinum & inconsumtum intrat M. S aliter agit partes sanguinis nostri, oritur perturbatio & febris, sal autem illud peregrinum aliter agit & movet partes sanguinis nostri, E. etiam febrim potest producere.

10) Sæpius præcedit aliquamdiu dolor valde immanis quem postmodum sequitur febris. Quær, quomodo dolor possit febrim excitare in corpore nostro? R. Repeti hic debent illa quæ in institutione bus sunt dicta; Dolor nempe acris, quæ vellicat nervos seu texturam fibrosam, quæ vellicatio fieri non potest, sine magna perturbatione humorum & sanguinis, talis perturbatus sanguis ad cor perveniens similem ibidem excitat perturbationem vitioleque effert vellicat, & hoc modo febrim in catarrho oriri putamus, dum nempe à sale acris vel sanguine acris genus nervosum non solum vellatur & mixtio sanguinis turbatur, si talis vellicatio fit in ipso corde ita ut ejus fibræ vellitentur, facile dolorem sequitur deliquium animi, hinc observamus illos qui diutius dolore fuerunt affecti, facile incidere in deliquium animi, ratio, quia dum cor ita vellicatur, non rite contrahitur dilatatur, unde sanguis non rite rare fit; nec debite à corde propellitur, sicque circa cor restagnat

restagnat sanguis, & animi deliquium oritur, præprimis si dolor exacerbatur.

*Curatio, A. N. ante omnia itaque lini-
enti Sc. Qr.* An convenient Vomitoria
in defluxionibus? R. Semper sunt anceps
remedii genus & cum cautela debent ex-
hiberi; ubi adest magna materiæ peccan-
tis copia, nocent, quia per magnam illam
agitationem & commotionem facillè ma-
teria illa in aliquam partem potest detur-
bari; præsertim etiam valde nocent, si
materia peccans hæreat extra primas vias,
hinc in cerebro cumulata materia à tali
commotione facillè protruditur ad partes
subjacentes, fauces nempe & alias.

*A. N. pro purgatione dedit pilulas; ut
R. Extract. pilul. &c. In affectibus capi-
tis & catarrhis putarunt veteres purgan-
tia talia in nulla alia forma esse exhibenda
quam pilulari; hic substitui possunt pilu-
læ Francofurtenses num. xi. xv. vel xviiiij.
pro diversitate nempe ætatis & tempera-
menti. Vel extractum Cephalicum quod
egregium est & nunquam satis laudan-
dum ut R. Extract. cephalici Dß. fiant
pilulæ num. xv. S. Haupt- oder Glus-
Villen von xj. xiiij. bis xv. Descriptio in-
signis hujus extracti talis est R. Colocyn-
thidis ℥vj. agarici trochiscati, diagrid. ro-
sati, hellebori nigri ppti, turbit. aa. ℥ß.
aloes ℥j. Species diarrhodon ℥ß. ponan-
tur in vase vitreo cum spiritu vini ut octo
digitos superemineat, & digerantur per
octo dies in loco calido, post adjice pul-
verem diarrhodon, & infunde adhuc per
4. dies, colentur omnia & fortiter expri-
mantur, liquor expressus destilletur in
balneo Mariæ, donec in fundo alembici
Extractum ad justam consistentiam re-
deat. S. Extractum cephalicum dosis,
Dß. ex quo xv. pilulæ formari possunt,*

quæ horis vespertinis vel ante cœnam vel
ante lecti ingressum sumi possunt: egre-
gium extractum est, imò tutò & commo-
dè assumi possunt illæ pilulæ cum non
sint adeò magnæ. Extractum hoc cepha-
licum prostat Hanoviæ in omnibus offi-
cinis. A. fuit Medicus celeberrimus Dr.
Erang / hinc vulgo vocantur Doctor
Erangen Pillen.

Facta evacuatione universali instituen-
da particularis; pro hac A. N. Erithina
præscripsit in forma liquida; possunt et-
iam pro Erithino exhiberi succi recentet
expressi, ut R. succi betæ recentet expressi
℥j. vel R. succi majoran. recentet expressi.
℥ß. vel ℥i. S. In die Maas zu giehen.

Balthamus quem A. N. præscripsit pro
obstructis naribus, non solum egregius
est in catarrho, sed & in illa obstructione
narium, quam infantes sæpè patiuntur,
dum nempe matres infantes observant
difficulter in somno respirare, referat eni-
tales obstructiones. A. N. internè etiam
ad reliquam materiam exsiccandam ca-
putque corroborandum præscripsit a-
quam cephalicam, ut R. V. ligni assa-
fras &c.

Verum cum aqua hæc non proftet in
officinis, alia talis aq. catarrhalis interna
h. m. præscripta adhiberi potest, ut R. Li-
gni sancti (i. e. guajaci) ℥iiij. Santali ci-
trini ℥ß. assafras ℥ij. ligni Brasiliæ ℥ß. ra-
dix lactaparill. ℥j. enulæ ℥ß. liquiritiæ
℥ß. Cortic. Guajac. ℥vij. infunde in aq.
fumariæ, nasturtii, cochleariæ, aquilegiæ
aa. ℥b. iij. digere per 24. horas loco cali-
do, dd. destilla in balneo Mariæ. Est ar-
canum in omnibus defluxionibus præfer-
tim scorbuticis, imò in ipso scorbutico sæpi-
us felici cum successu exhibui inq. D. D. W.

M m m 2

datur

datur ad ℥β. singulis horis matutinis & vespertinis ita præscribitur. Recip. ∇æ catarrhalis ad intra ℥iv. S. *Fluß. Was ser Morgens und Ab. 2. oder 3. Löffel voll.*

Præter illa quæ internè tempore decubitus ab A. commendantur, etiam alia sunt, imprimis laudantur etiam de cynoglossò, ut Recip. Massam pilularum de cynoglossò. ℥j. f. pilulæ minutiss. S. *Inhaltende Fluß. Villen Abends vor schlaffen gehen 3. zu nehmen; Incrassant materiam catarrhalem & serum educunt.*

Nota tamen, diversas esse compositiones harum pillul. de cynoglossò, unam ingreditur aloë, & si illæ exhiberetur in phthisi, centè exulcerationem pulmonum auferent, alias quidem sine aloë in phthisi frequenter exhibentur, hinc si præscribuntur in catarrhis & aliis morbis ubi nocent aloëtica, ita procedendum. Recip. pilul. de Cynoglossò. Nicolai Faventini, (non Augustanorum,) Nicolaus Faventinus enim verus Author est, & talem habet compositionem quam non ingreditur aloë.

Felici cum successu etiam exhibetur Tinct. succini ad gr. xj. vel. xv. ubi observandum, ne cum aqua aliqua destillata exhibeator, statim enim præcipitatur, hinc rectè monet Illustris Boyle, hanc Tincturam non melius sumi posse quam cum syropo aliquo, ut syropo papav. erat, viol. rub. idæi, &c.

Qr. Num salia convenient in cathartis ℞. Negativè, dictum enim in præcedentibus quod catarrhi oriantur à sale aliquo peregrino & heterogeneo, quia igitur in tali sanguine abundant salia peregrina, abstinendum ab exhibitione salium, ne illorum copiam in sanguine augeamus. Ast

in catarrhis non rejicimus omnia salia, saltem hoc intelligendum de salibus valde acribus & volatilibus, salia enim diuretica vulgo fixa dicta potius laudamus in curatione catarrhorum, quia sal illud peregrinum & præternaturale prædominans in sanguine nostro, una cum Urina vel sero ex corpore nostro educunt, optimè enim conveniunt diuretica in curatione catarrhi, quia diluunt salia & cum Urina educunt.

Præterea conveniunt in curatione catarrhi (1) \circ & pingua, quæ sua molitie salis spicula involvunt: (2) Terrestria & crassa, ut sunt ocul. canc. Terrasigill. bolus armenus &c. quæ acutos solum angulos elidunt: (3) acida, quæ salia immutant, infringunt & concentrant: (4) gumata & glutinosa, quæ particulis suis crassis motu sanguinis placidè iminuunt, & corporis habitum muniunt contra acredinem salis: (5) Opiata, inter quæ agmen ducit Theriaca cælestis quæ insigniter juvat, ut ℞. Theriac. cælest. gr. iij. f. pilulæ n. iv. Dentur pro una dosi ante decubitus, pro personis illustribus possunt deaurari, h. e. foliis solis obduci, l. m. foliis Lunæ. Hæc de internis. Externa medicamenta solent esse varia, nonnulla aromatica solent includi pro cucupha, illa enim humoribus circulantibus motum restitunt & obstructions tollunt, in officinis prostant paratæ species pro cucupha Augustanorum ℥j. includantur syndone rubro pro pileolo seu cucupha. S. *Häublein auß Haupt zu legen.*

Multum etiam præstant pediluvia, sanguis enim & humores circulantes non tam facilè in partibus remotis possunt circulari præprimis si non bene muniamus à fri-

à frigore, unde hærent, & tubulos partium illarum obstruunt, pro hoc conveniunt pediluvia quia aperiunt tales tubulos seu poros à materia crassa & viscida obstructos.

Præparantur etiam talia ex variis, sæpe sufficiunt domestica ex ∇ a fontana & sale, vel substitui potest cerevisia acescens, vel illa cerevisia, quæ remanet in dolio cum fœcibus.

C A S U S XIX.

De Catarrho Suffocativo.

HISTORIA.

Serenissimi Electoris Brandenburgici Consiliarius intimus, Capitaneus & Oeconomus in Pomerania Orientali Director, Nobilissimus Dominus Jacobus Heidebreck, Hereditarius in Parnavu, Byzigker & Cratzig, &c. post vehementem corporis & animi commotionem defluxione cum impetu ad fauces & pectus ruente tentabatur, respirabat difficillimè cum somno stercore & pectoris elevatione, adeo ut à suffocationis periculo parum abesset.

RESOLUTIO.

Recentiones Medici catarrhum suffocativum non referunt inter affectus capitis sed thoracis, Veteres verò ad affectus capitis referunt, putarunt enim talem humorem catarrhalem immediatè transmitti à cerebro ac illabi ad partes subjacentes, in fauces nempe, nares, thoracem, asperam arteriam, ibique metum suffocationis causari, quod tamen falsum esse in præcedentibus dictum, talis enim humor catarrhalis immediatè per vasa suppeditatur, unde recentiores aliter definiunt catarrhum suffocativum, nempe: Est nimia sanguinis effusio ex dextro cordis ventriculo in pulmones, (hocque fit,

si sanguis sit nimis serofus, tenuis;) sicque pulmones nimis distenduntur, propter quam distensionem suffocatio oritur. Largimur, tali modo posse fieri, tamen non negandum, quod etiam talis non quidem immediatè à cerebro, sed ex glandulis salivalibus possit transmitti ad fauces, observatum enim quod sæpissimè ex improvise in somno tussis corripiantur & vexentur, ratio, quatenus nempe materia talis catarrhalis è glandulis salivalibus, & sanguine valde repletis, eructatur & ad fauces ruit, metumque suffocationis inducit, talemque tussim excitat.

Est affectus periculosissimus & paroxysmus valde acutus, hinc videndum, quomodo materia illa catarrh. possit à faucibus revelli, quod fit per frictions, ligaturas, V. S. clysteres, per medicamenta cordialia, quæ vim habent materiam attenuandi resolvendi & obstructiones tollendi.

Post paroxysmum ordinaria utimur methodo, nempe materia vitiosa debet evacuari & respectus haberi totius M. S. quia ferè est nidus omnium morborum. quamdiu enim sanguis noster rectè dispositus est, tamdiu omnia bene se habent in corpore nostro.

M m m 3

Lau-

Laudat A. N. pilulas de succino Cratonis singulis septimanis sumendas ad ℥β; verum effectus læpe voto non responder, hinc præfertur extractum Cephalicum paulo antè laudatum.

Laudat etiam A. N. vinum catarrhale Adriani Papæ; ad imitationem aliud tale vinum catarrhale præscribi potest pro potu ordinario, ut

℞. Ratur. Eboris ℥j.
Rad. Chinæ, tartaparill. aa. ℥β.
Flor. borrag. bugloss. aa. mβ. tri-
folii, papav. errat,
Ligni lentilci ℥vj.
Radices farfara ℥iij. incisa grossè,
Dentur. S. Species inß Trinckea; su-
matur semper ℥β. datur ad nodu-
lum vel in linteo ligatur.

C A S U S XX.

De Tumore palpebrarum.

HISTORIA.

Lidgardis Cundenreichia, Coniux Vi-
ri integerrimi Dn. Johannis Calfo-
vven, tumore quodam laxo & quasi Oe-
dematoso afficiebatur, sine omni dolore &
molestiâ, nisi quod oculos aperire non pos-
set.

RESOLUTIO.

Quamprimum impeditur itus & redi-
tus humorum circulantium per tubulos
& varios corporis mæandros & anfra-
ctus, restagnant, unde fibræ attolluntur,
unde in parte, hinc si adest intemperies
M. S. ita ut sanguis in debitâ quantitate
non egrediatur tubulos vel alios poros,
quod fit quia partes illæ M. S. minus re-
spondent poris tubulorum, statim oritur
tumor, præprimis verò si pars illa constat
ex fibris laxioribus flaccidis, quæ situm
figuram & poros facillè mutant, quales
fibræ laxiores sunt in palpebris, hinc et-
iam in cachexiâ nullibi tam facillè obser-
vatur tumor quam in palpebris quæ in-
tumescunt & inflatæ apparent.

In hoc casu A. N. tentavit quidem pal-
liativum quiddam, dicit enim fermentati
palpebras decocto & c. inunct. & c.

Verum cum adverteret totam M. S.
laborare, exhibuit purgans quoddam hy-
dragogum ex Crem. tartar. & c. ad imit.
mel us purgans substituitimus hoc

℞. Crem. tart. ℥β.
Pulv. jalapp. ℥j.
Diagridi gr. ij.

○ ○ fœniculi gr. j. m f. pro i. dosi.
Postmodum A. N. imposuit Empla-
strum ex resolventibus & discutientibus.
Inunctiones etiam multum præstant quæ
sunt ex spirituosis & volatilibus, quia
glutinositatem humorum tollunt & re-
solvunt; quamvis enim serosi humores
sint valde fluxiles, tamen si in aliqua parte
restagnant & obex ipsis ponitur, sunt
valde viscosi, glutinosi & in gelatinam
quasi abeunt: hinc spiritus topicus potest
præscribi ex gran. juniperi, & c. quo inun-
gi possunt palpebræ, vel sumatur spiritus
Mastichinus, vel aqua Anhaltina pro
inunctione palpebrarum.

CASUS

CASUS XXI.

De cæcitate ex verruca oculi male curata.

HISTORIA.

Mechildis von Pölem/ Uxor Dn. Georgii Frorichii, Quæstoris in Episcopatu Caminensi provincialis, myrmeciam sive verrucam glabram & sessilem in oculi sinistri palpebrâ multis annis aiebat, nullo adhibito remedio, siquidem molestia & doloris erat experta. Obtulit tandem ultro Chirurgus quidam Castrensis opem exigua herbulâ polliticus. Succo nimirum ex Esula recenti expresso verrucam illinivit simulq; linreolum eodem succo impregnatum, oculo clauso sub vesperam palpebræ imposuit, nocte totius oculi tumor & inflammatio suborta, tam atroci cum dolore & cruciatu, ut de vitâ desperaret Egria.

RESOLUTIO.

Quare Empirici & temerarii Medici sæpissimè ægrotis atrocissima symptomata inferant, causa est quod non observent texturam & diversitatem partium affectatum. Exemplum habemus, in præsentî historia, ubi circumforaneus quidam succo esulæ cæcitatem induxit, dum tali succo illinivit verrucam in palpebra oculi sinistri exortam. Verum quidem est multas corporis nostri esse partes, quæ talia medicamenta escharotica seu corrosiva admittant, multa tamen etiam sunt quæ à corrosivis illis valde læduntur, ut sunt illæ partes quæ fibras habent molliores & membranas subtiliores ac tenuiores, quo pertinent oculi.

Verruca orta fuit in palpebra oculi sinistri. In omnibus corporis partibus posse protuberare verrucas certum est. Qr. Quomodo & ex quâ materia generentur verrucæ? R. Veteres dicunt ex humore crasso viscido & melancholico. Nos cum recentioribus rectius statuimus ex vitio humorum circulantium, qui per arterias deferuntur ad tubulos partium pro præstanda nutritione, isti humores circulantes si peccent seu quantitate, seu qualitate, [quod facillè fieri potest,] varia vitia subcutanea producere possunt, dum enim per poros arteriarum ad tubulos cutis transferuntur, facillè ibidem portiones quædam incrassescunt & in glutin. quasi abeunt, istiusmodi verrucas constituunt; unde observamus quod tubercula illa quæ hinc inde in corporibus, præprimis in facie quotidie augeantur & incrementum capiant nempe ab humoribus circulantibus recens advectis, continuo enim novæ partes adhærent.

Estè verò quid peculiare humores circulantes à sanguine in vasis inde patet, observamus enim quod sanguis, quamprimum extravasatur, statim mutetur quoad consistentiam & qualitates, & non tali in forma appareat, ut in venis seu arteriis: ratio quia partes volatiles statim abeunt relictis crassioribus, quæ cohærent ac grumos constituunt, undè etiam ille sanguis qui exit in tubulos apparet glutinosus. Ut hæc melius intel-

ligan-

igantur notandum : Si intumescunt arteriæ in systole pori valde dilatantur , è quibus non egreditur sanguis qua sanguis, non enim omnis sanguis nutrit, sed pars , reliqua pars facit pro circulatione continuenda , in qua sanitas consistit, sed quædam partes (Chylosæ) ex illis intrant tubulos, quæ postmodum excipiuntur à vasis lymphaticis & ad centrum reducuntur, & tales partes non merentur nomen sanguinis: unde vocamus humores circulantes si peccant qual. vel quant. varia solent induci vitia subcutanea, quo etiam referuntur verrucæ, ut paulo ante est dictum.

Varia contra verrucas ab Autoribus recententur medicamenta, quorum nonnulla sunt quæ manifesta qualitate agunt, nonnulla verò sunt magica vel sympathetica. Quæ manifesta qualitate agunt sunt talia, quæ habent vim corrodendi & exedendi, ut Vitriol. Ol. Sulph. per campanam , ∇ a calcis vivæ, ∇ a Θ is \ast ci, succus tithymali seu esulæ, quem etiam commendat Jonstonus : his & similibus solent tangi seu leviter inungi verrucæ, ut corrodantur & decidant. Qui verò corrosiva hæc vult adhibere, ad partem affectam respiciat oportet, an illa acria possit ferre, si enim pars valde tenera est, plura symptomata inducuntur, exemplum habemus in casu proposito, oculi enim nunquam ferunt acria propter teneram substantiam, ita ut etiam facilè lædantur à fumo seu aëre frigido , à quibus immunes manent aliæ partes. Symptomata quæ supervenire solent ab intemptivo corrosivi, alicujus usu, sunt dolor immanis, vehementissimus, quem excipit inflammatio & subsequens tumor,

Quod attinet illa medicamenta magnetica seu sympathetica, solent enumerari varia: totum forsan negotium consistit in superstitione, effectus enim non istiusmodi rebus sed potius contactui adscribendus, levissimus enim tactus potest mutationem in corpore nostro & sanguine causari. Equi strigili sæpius pexi saginantur; qui lacte asinino uruntur ex sapore cognoscere possunt, num illo mane asinus fuerit pexus, v. alibi.

Solet autem ad verrucas delendas adhiberi pomum Botsdo: fianum discissum, cujus partes affricantur verrucis & postmodum medietates alligantur, suspenduntur in Mulfæo calido, & si pomum exarescit, decidunt verrucæ: alii lardo in furno exsiccato solent tangere verrucas & suspendere. Nonnulli felici cum successu adhibent sanguinem columbinum calidum, quo ter lavare solent verrucas, similem effectum edunt intestina gallinarum, si illis verrucæ bene fricantur: alii sumunt culmum tribus nodis insignitum, eoque fricant probè tum superficiem verrucæ, tum ejus radicem, postmodum sepeliunt, quo putrescente verrucæ decidunt, &c. quamvis hi casus sunt ratiore, tamen Medicus debet esse instructus optimis medicamentis, eadem enim remedia adhibentur, seu tale malum oriatur ex escula seu A. forti seu calce viva, omnia enim illa acria si oculis applicantur similia istiusmodi symptomata inducunt qualia ex escula.

Accersitus Medicus adhibuit lac muliebre, habet enim vim egregiam mitigandi & temperandi acrimoniam corrosivam humorum sanguinis, hinc matres infantes scabie laborantes solent inungere lacte mulie-

muliebris, in atrocibus doloribus commendatur lac muliebre, sic in atroci aurium dolore feliciter cum successu instillantur guttulæ lactis muliebris, humorum enim acrimoniam eorumque spicula acria in membranis vibrata obtundit.

Fronti & temporibus Epithema ex repellentibus applicavit; illa repellentia conveniunt, pro avertendo humorum affluxu, à quo affluxu augetur tumor, dolor & inflammatio; talia autem repellentia sunt frigida & stiptica, quæ replent poros & claudunt, quo minus possint affluere humores.

A. N. Mox ad inflamm. per V. S. sang. ad ℥vij. detraxi, &c.

NB. In omnibus affectibus oculorum ferè semper convenit V. S. [1] quia minimum sanguinis vitium statim solet afficere oculos, præprimis à copia sanguinis facilè læduntur, hinc observamus, in levissima sanguinis ebullitione, vel inflammatione oculos valde inflammari, arteriolæ illæ ac venulæ valde intumescunt, & nimis rubræ conspiciuntur, quæ tamen antea erant inconspicæ. [2] V. S. in casu proposito valde fuit necessaria, quia adfuit inflammatio, ubi enim inflammatio alicujus partis, facilè supervenit febris, quia sanguis ille qui conti-

nua permeat hanc partem inflammatam, semper secum rapit partes quasdam inconvenientes, quæ efficiunt ut sanguis postmodum in corde vitiosè efferveat, ad præcavendam autem febrem rectè instituitur V. S.

A. N. dicit; alvum Enem, quodam provocari, aliave revulsionum, &c. sed frustra; hinc cataplasma anodynum exhibuit ex pomis dulcibus, &c. NB. Hoc cataplasma egregium est & in omnibus oculorum inflammationibus à quacumque; etiã causa sint, tutò imponi potest, addi possunt adhuc alia, ut theriaca vel diascordium ad ℥j. vel ij. loco sacchari albisimi potest substitui saccharum saturni ad ℥b. Tutia præparata ℥j. m. f. cataplasma. Ab horum medicamentorum ulu quidem tumor disparuit ac symptomata remifere, sed cæcitas fuit subsequuta, oculi enim possunt non ferre tales vellicationes ab acribus, [1] quia facile in illis vellicationibus oculorum humorum status & situs mutatur, [2] Spiritus animales etiã ad illas vellicationes copiosius & impetuosius influunt; in quo inordinario influxu secum rapiunt ad oculos multas crassiores partes, quæ nervum opticum obstruunt, unde cæcitas, quæ etiã hoc m. in casu nostro fuit inducã.

CASUS. XXII.

De Palpebrarum paralyfi.

HISTORIA.

DE mirabili hoc affectu vide Epistolarum mearum Medicinalium Libr. 1. Epistolam primam & sequentes,

cum celeberrimorum quorundam Gallia, Italia, Germania & Belgii Medicorum consiliis & facultatis Medica in Alma Leucoreâ responsò.

Non

RESQ.

RESOLVTIO.

Concessit natura oculis certos suos musculos quibus possunt moveri, vel sursum vel deorsum vel ad latera, &c. Sic & palpebræ suos habent musculos ut possint attolli & iterum deprimi, læsis illis musculis oritur oculorum paralysis seu palpebrarum, ita ut palpebræ non attolli possint, sed plane concidunt; quale exemplum proponitur nobis in casu pro-

posito, ubi palpebræ absque manus opera aperiri non potuerunt. Multi Medici in auxilium vocati & varia etiam tentata remedia, sed omnia frustra, malum enim non potuit tolli. Tandem etiam Riverius fuit vocatus, qui vesicatorium præscripsit à quo æger statim potuit attollere palpebras, subsequente tamen mictione cruentâ, quæ facile oritur ab usû cantharidum, paulo post recruduit malum, nulli cedens remedio.

CASUS XXIII.

De rubedine Oculorum, lachrymis, & videnti imbecillitate.

HISTORIA.

DN. Laurentius Gutschmer, Senator Colbergensis, temperamenti calidi & humidi, de rubedine oculorum & visus obscuritate querebatur, lachrymis continuo profluentibus cum mordaci dolore & ardore, facies perpetuo rubore suffusa videbatur; Hypochondrium sinistrum dolore gravatissimo pressum.

RESOLVTIO.

Affectus hic vocatur Ophthalmia, Accusant Medici, & non sine ratione, in Ophthalmiâ sanguinis intemperiem acriorem, putamus nos, ubi dolor & inflammatio oculorum, ibi semper peccare sal quoddam, quod secuta rapit à sanguine alias partes crassiores, quæ effunduntur per poros vasorum in membranas oculos constituentes, unde talis mordacitas, vellicatio & dolor, propter talem vellicationem & compressionem glandulæ lachry-

males continuo eructant lympham, unde lachrymaz, dum vero pori vasorum valde dilatantur, multus sanguis ingreditur & vasa distenduntur, unde rubedo oculorum, pori etiam tunicarum præsertim tunicæ corneæ obstruuntur à partibus crassis, unde radii luminæ non rectè possunt ingredi oculos, unde visus obscuritas & debilitas: multum etiam iuvat spirit. ant. turbatio.

Sal illud acre in ophthalmia ortum trahere potest ex vitio coctionis 1. & 2. quia talia vitia nunquam corriguntur, hinc quando A. N. & alii accusant intemperiem hepatis seu lienis, rectius dicimus, quod sint producta morbosa, si enim sanguis valde est acris & continuo deferretur ad hepat, facile hepatis talem characterem calidum imprimit, quia etiam ille sanguis acris continuo deferretur ad lienem, facile ibi intemperiem calidam inducere

ducere potest: sicque Medici illi semper pervertunt ordinem, cum talis viscerum intemperies solum à sanguine dependeat, quatenus sanguis corrumpitur, si non sit legitima coctio in ventriculo vel duodeno.

Sanguis cum in ophthalmia ad effervescendum sit valde pronus, indicat V. S. tum pro evacuatione tum revulsione instituitur in brachio, sæpe etiam rectius in pede, præsertim in sexu fœminino imò etiam virili, si præcesserit mensium vel hæmorrhoidum suppressio.

Post V. S. convenit minorativum vel lenitivum quiddam purgans, fortia enim & calida potius nocent, quia sanguinem magis exagitant, non habemus etiam specificum purgans huic vel illi soli dicatum, salia enim è corpore per accidens evacuantur à purgantibus, quatenus nempe fundunt humores fluxiles reddunt, unde salia diluuntur & per intestina ejiuntur, sal enim nisi dilutum fuerit, nunquam evacuatur è corpore beneficio purgantibus.

Tale autem minorativum seu potius laxativa aliqua potest fieri ex tamariindis cum Rhabarb. fol. senn. manna, syr. rosar. solutivo, hæc enim refrigerant saliaque diluunt atque educunt.

His præmissis dicit A. ad part. evacuand. ad apoph. & gargar. &c. Medicus non ita facile confugere debet ad hæc, quia gargarismi & apophlegm. magnam agitationem & commotionem humorum excitare solent, unde metus est ne materia peccans magis irruat in oculos vel alias partes, hinc recte A. N. rejicit Errhina, semel enim notandum, Errhina nunquam esse exhibenda, ubi imbecillitas

visus deprehenditur, & nondum in totum ablatum est, valde enim tum nocent, quia ad oculos trahunt, i. e. humores valde exagitant & commovent, qui datâ portâ in oculos infunduntur; in cæcitate v. l. suffusione adhiberi possunt, quia malum ibi non possunt augere, quia visus in totum est ablatum.

Rectè derivationis gratia applicatæ fuerunt scapulis vel brachio cucurbitulæ, frictions pedum, pediluvia, vesicatoria pone aures; Loco omnium esse possunt hirudines, qui in ophthalmia egregio cum successu applicari possunt arteriis temporalibus, & novi pastorem quendam Ecclesiæ Gallicæ dicit D. D. W. qui laborans ophthalmia applicavit hirudines arteriis temporalibus, altero mane totus immunis erat ab illo malo.

Si hæc omnia non respondeant voto, suademus Setacea [die Schnur] est quidem remedium violentum sed sæpe cum successu instituitur; Ejus loco A. N. fonticulum in brachio excitavit. Verum dicunt quidam fonticulum esse tantum figmentum, cum per illum non materia peccans, sed succus nutritius eliminetur: & si ipsi obijcitur, quod illi qui habuerunt aliquamdiu fonticulum in brachio & iterum occludatur, varios incurrant morbos: Respondent, hoc fieri per accidens, quatenus nempe pori in illâ parte pervertuntur ac destruuntur, ut ita itus & reditus humorum circulantium impediatur, quorum læso ordinario cursu utique varia symptomata in hæc vel illa parte excitari possunt.

Hoc bene tenendum, nonnullos morbos etiam produci ex vitio ipsius partis affectæ, quatenus succus nutritius,

qui advehitur pro nutritione ad partem, ibidem propter intemperiem partis corrumpitur, ita ut non abeat in nutrimentum sed in materiam quandam putriliginosam: sic pus profluens ex vulnere seu ulcere quid aliud est quam succus nutritius, tum propter intemperiem ipsius partis affectæ, mucus, qui excernitur continuè in calculo vesicæ quid aliud est quam nutrimentum ipsius vesicæ; in fluxu albo muliebri nihil effluit quam succus nutritius valde corruptus propter intemperiem partis affectæ. Et talem intemperiem etiam facile incurere possunt oculi ipsi, ita ut succus nutritius adductus corrumpatur, quo minus possit assimilari, unde varii morbi; propter intemperiem capitis, cerebri plurimæ destillationes fiunt, quatenus humores circulantes non assimilantur, unde in fauces instillant, si jam fonticulus excitatur in brachio, majori in copiâ partes circulantes ed tendunt quam ad alias, unde reliquæ partes defraudantur aliquo modo suo nutrimento, hinc per fonticulum in brachio positum humores circulantes, qui superiores partes nutrire debebant, partim effluunt, unde oculi qui defraudantur nutrimento ad aliquod tempus possunt servari immunes hoc auxilio; hinc non raro observamus, quod oculi, cessante quidem malo, postmodum quasi contabescant, ratio, quia omne nutrimentum oculorum effluit per fonticulum excitatum.

A. ex topicis; Externa solent etiam ex-

hiberi in ophthalmia; A. commendat essentiam florum cyani, ex illis floribus etiam aqua destillatur, quæ quoque in affectibus oculorum egregiè convenit, possunt etiam imponi ipsi flores pro folio. Loco omnium esse potest alumen cum aq. rosarum agitatum & cum linteis applicatum, est quidem vulgare sed egregium medicamentum.

Hoffmannus in Schröd. egregium etiam habet remedium ophthalmicum, ingredientia in nodulo includuntur, quo continuo fricantur oculi. Descriptio hæc: ℞. Aq. rosar. fœnic. aa. ℥iv. infunde florum rosarum, flor. euphrat. p. iij. semen fœnic. ℥i. ebulliant. Colaturæ ℞. ℥iij. S. Wasser das Knöpflein drein zulegen.

℞. Flor. rosar. rubr. rutiz ppt. myrobalan. citrin. aa. ℥i. f. pulv. subtil. si. indatur nodulo, S. Knöpflein ins Wasser zulegen. Debeat hæc stare semper in loco calido, & nodulo semper fricentur oculi; egregium est Ophthalmicum.

Ad sal illud vitiosum diluendum & mitigandum convenient succi recens expressi, non pro mitigatione intemperiei hepatis seu lienis ut putat A. N. qui tamen rectè adhibuit serum lactis cum succo endiv. cichor. &c. in hoc casu ut in quavis intemperie sang. & sa felici cum successu exhibetur serum lactis tamarindinatum, quod semper vesperti ad ℥iv. sumi potest.

CASUS

CASUS XXIV.

De visus diminutione subito exortâ ab excessu calor.
hypocauft. præcedente crapulâ.

HISTORIA.

D^{N.} Nicolaus Holperi, Schola Cal-
mariensis in Sueciâ Rector, tempe-
ramenti calidi & humidi, corpore obesius
& plethoricus, cum hyemante calo, visi-
tandi Amicos gratiâ, rus concessisset ibi-
demque bene potus in conclavi supra mo-
dum calefacto integrâ noctem quiescisse,
mane expergefactus ingentes capitis
& oculorum dolores, hinc visus quandam
obscuritatem sensit, quæ paucorum die-
rum decursu in tantum aucta est, ut lite-
ras tam scriptas quàm prælo expressas et-
iam grandiores dignoscere amplius non
posset, oculis plane claris apparentibus,
sitra ullum eorundem vitium, nisi quod
pupilla nigrior quodammodo & amplior
videretur: Objecta tamen lucida & ma-
juscula haud difficulter agnoscere & di-
scernere poterat.

RESOLUTIO.

Talis visus diminutio subito exorta est
species quædam apoplexiæ, oriturque ab
obstructione tubulorum nervi optici, &
nullum vitium externum apparet in ocu-
lis; hic affectus vocatur ab Authoribus
gutta serena.

Est apoplexia quædam particularis, ex
nimia enim Venere, nimio Spiritus vini
usu nimioque calore facile exortiri potest
apoplexia, dum enim caput h. m. variis
crassis & vitiosis est repletum vaporibus
ac humoribus, accedente calore humor.

illi funduntur ita ut non solum spir. anim.
influant in nervos sed etiam cum illis mul-
tæ partes crassiores intrent nervorum
principia, & tunc illa pars cujus nervorum
principia obstruuntur, resolvitur, in hoc
casu nervi optici fuerunt obstructi ab in-
trante tali viscido humore, unde spir.
anim. transitus fuit impeditus, sicque ces-
savit irradiatio & subita visus diminutio
fuit exorta: apoplexia enim & paralyf.
subito invadunt & corripunt.

In hoc casu nullum vitium in oculo
fuit, humores enim situm suum serva-
runt, saltem spir. anim. influxus fuit de-
negatus. Talis obstructio nervorum
habet suos gradus, interdum in membro
aliquo paralytico perit sensus & motus,
sæpe vero perit sensus remanente motu,
& contra: interdum vero saltem formi-
catio percipitur, prout nempe obstructio
vel validior vel debilior est, ut adhuc pau-
ci spir. influant vel nulli. In nostro casu
visus in principio non in totum fuit abla-
tus, quia ad fuit quidem obstructio ner-
vorum, sed non talis quæ non concesserit
adhuc transitum paucis sp. verum succes-
su temporis visus penitus ablatum, quia
obstructio illa fuit aucta, ita ut nulli spir.
potuerint influere.

Curatio est eadem quæ in apoplexia &
paralyfi, totam enim negotium consistit
in hoc, si possimus 1) corrigere humores
crassos viscidos tubulos seu potos nervo-
rum obstruentes. 2) Sang. ascendentem

attenuare & vitiosos succos è corpore eliminare. Est tamen affectus curatu difficilis si non impossibilis. Conveniunt E. sæpius deprædicata medicamenta, quæ nempe constant ex partibus duris rigi-

dis, non tam faciliè flexibilibus, ut profundius intrent in tubulos partium, viscidosque humores incidant, attenuent & resolvant, qualia sunt omnia illa quæ ab A. N. in hoc calu fuerunt exhibitæ.

C A S U S XXV.

De Visu debili ad remota.

HISTORIA.

Studiosus quidam juvenis queritur se mensa assidentem legere posse etiam minutis literulis consignata, non tamen internoscere, si qui hominum conclave ingrediuntur, donec proximius accedant, longius verò dissita plane se non cernere: duravit iste affectus jam ferè sesquiennio.

RESOLUTIO.

Quotidie hoc observamus, quod multi objecta ab oculis remota melius & distinctè. possint videre, alii contra, Causam Veteres putarunt esse Spir. an. verum nos putamus potius causam querendam esse in situ mutato humorum & tunicæ retinæ, quod, nempe in senibus propt. exsiccatione humorum mutata fuit convexitas tum tunicæ corneæ tum humoris crystallini, ut A. N. ex Plempio &c. Ut hæc melius intelligantur.

Quæritur. Cur Senes non nisi infusè objecta propinqua; Luciosi verò remota videant? R. Senes objecta cominus posita minus exactè intuentur, quia siccescentibus tunc humoribus & corpore ad maciem vergente, corneæ tunicæ (quæ est prima) & humoris crystallini convexitas minuitur, & planior redditur, ac proinde paulo latior oculus, quam in juventute reddi-

tur; hæc autem partium oculi alteratio haud finit, ut radii à vicino objecto venientes in ipsa retina tunica coeant, sed veluti ultra ipsam conventuri pergant; Luciosi vero & qui prominentes habent oculos non nisi imperfectè remotiora objecta respiciunt, quia, cum longiores & protuberantes sint eorum oculi; radii ab uno puncto objecti distantis provenientes coeunt, priusquam ad retinam pervenerint; qui postmodum se denuò diffundentes, in exiguam fundi oculi partem incidunt, eam ob causam ii quibus ita protuberant oculi objectum organo admovent, ut mucrones qs. æquo breviores in retinam promoveant, quoniam quo res propius admoventur, ejus radii magis detorquentur & breviores visus pyramides seu nonos efficiunt; Senes autem objectum ab oculo remvent, ut conorum vertices seu mucrones (radii luminares) veluti æquo longiores in retinam deducant.

Ex his patet, vitium hoc non esse querendum in Spir. an. sed prout humores oculi longè vel proximè recedunt à tunica retina. His addi potest quæ habet Cartes. tract. de homine, ubi agit de visu &c. Ad remedia.

A. N.

A. N. laudat vinum laxans Plempii; desideramus tamen hic menstruum aliquod vel clavem, qui recludat ingredientia, è quibus talè vinum medicatum ppatur: huic addi potest Cremor. tartari, vel aliud sal alkal. sal tartari potest addi ad ℥j. omitti potest saccharum albisimum & substitui passulæ minores ad ℥iβ. sicque feliciter operabitur, nam etiam si fol. sennæ in vino infundantur, tamen vis cathartica melius extrahitur, etiam si in aqua fontana infundantur, modo sal addatur, sic enim recludens additur. A. N. commendat fotum Plempii,

hic fotus in omnibus affectibus oculorum, qui sunt citra inflammat. aliquam, applicari potest, materia enim profundius jacet, si non apparet vitium aliquod externum; quia igitur hic fotus constat ex incidentibus, attenuantibus ac resolventibus, facilius etiam talis materia pituitosa resolvitur ab ipso; tali fotu etiam frequenter vitur Medicus quidam Francofurtensis (Dr. Wessem.) qui satis feliciter multos oculorum curat affectus; hinc etiam vocatur *der Augens Doctor*.

CASUS XXVI.

De Catarracta seu suffusione vera, Germ. *der Stahr*.

HISTORIA.

Nobilissimus Dominus Antonius Wastiteuffel Hereditarius in Cerstin & Kruchenbeck &c. Vir consistentis ætatis, oculos habens magnos & eminentes capitulis dolore aliquandiu affectus, agrè ferebat sibi continuo videri culices aliq; parva corbuscula oculis obvolitare, interdum quasi retia telis araneorum similia offerre; succedebat paulatim visus obtinbratio & pupilla in colorem marinum transmutatio.

RESOLUTIO.

Est affectus valde familiaris & satis notus, nulla quidem in principio habet phænomena, sed tamen gradus.

In principio conquærantur de obvolitantibus muscis, culic. araneorum telis seu alii corpusculis, & vitus paulatim imminuitur.

Qu. Quid sint corpuscula illa obvolitantia? **R.** Animam judicare secundum consuetudinem, cum muscæ, culices, seu alia talia corpusc. nil aliud sint quam humores vitiosi innatantes humori aqueo, ejusq; pelluciditatem laedentes ac radios luminares variè mutant res, quo minus ritè possint uniri in tunicâ recti formi, quemadmod. si aliquis intuetur exactè object. aliq. & muscæ vel alia animalcula prætervolant, quæ radios luminares aliquo modo dirumpunt & frangunt, visus læditur & impeditur, si istiusmodi vitiosi humores in humore aqueo reperiuntur, qui simili modo radios frangunt, anima tunc judicat secundum consuetudinem: isti vitiosi humores in humore aqueo contenti si adhuc sint tenuiores subtiliores ac fluxiles tunc repræsentantur saltem muscæ,

muscæ, culices: sin vero postmodum incrassantur & coherent, representantur araneorum tela, & cum adhuc intrent quidam radii luminares, visus saltem impeditur, nequaquam vero tollitur.

A. N. Causa ejus continens fuit humor tenuis inter corneam tunicam & humorem crystall. &c. Veteres fuerunt in opinione, quasi causæ suffusionis sedes sit inter tunicam corneam & humorem crystallinum. Recentiores vero dicunt, quod non solum humor talis vitiosus colligatur in isto spatio nempe inter tunicam eorn. & humor. crystall. sed & ipsum humorem crystallinum vitari, alterari & depravari dicunt, ita ut ejus transparentia & pelluciditas pereat, & hæc depravatio fit vel in humore toto vel aliqua ejus parte, & humor ille crystall. etiam facile vitari potest, aliter enim est compositus quam reliqui, constat enim ex multis pelliculis, ut videre est in humore crystallino cocto in pisce, ubi cultro separari possunt, ob eam causam igitur facile fieri potest, ut in superficie iste humor vitium contrahat & suffusionem inducat. Antea dictum fuit, humorem istum vitiosum in principio adhuc esse tenuem fluxilem, si jam crassus fit & incrassescit tunc observamus mutationem tunicæ uveæ, sensim enim abit in colorem glaucum vel qualem præferunt cornua, successu vero temporis albescit magis transparent per corneam & tunc dicimus suffusionem esse maturam: (Der Stahr sey reiff/) & quamdiu non apparet ille color tamdiu suffusio est immatura, & si manualis operatio acu debet institui, suffusio debet esse matura, i. e. humor debet esse crassus, si enim fluxilis est commode removeri non potest, è contra verò

si crassus & glutinosus est facile removeri potest ex illo spatio: h. nc etiam Medici ocularii concedunt certum tempus pro maturatione; si vero humor iste nimis fiat durus & quasi gypseus, tunc est incurabilis, nec acu removeri potest, & tunc vocatur (Der schwarze Stahr) quam suffusionem etiam Ocularius non aggredditur.

Spatium autem illud inter tunicam corneam & humor. crystall. non tantum esse subjectum hujus morbi, sed & ipsum humorem crystallinum alterari, inde patet, illi enim, qui experti sunt talem operationem manualement, postmodum objecta confuse cernunt, nisi utantur perspicillo lege artis facto, (i. e. Stahr-Brill welcher oben muß seyn erhaben / unten aber abgeschliffen:) ratio autem quod post operationem objecta confuse cernantur est, quod in ipsa operatione, dum deprimitur humor vitiosus, convexitas humoris crystallini lædatur ac planas reddatur, illa enim remotio fieri non potest absque læsione humoris crystallini, unde egregie visus juvatur tali perspicillo convexo, in quo radii, dum incidunt, franguntur, ut eo facilius in tunica retina uniantur, & conus seu figuram pyramidalem effice possint.

Qr. Unde humor iste vitiosus perveniat ad oculos & quomodo colligatur in tali spatio? A. N. dicit vitio cerebri: nos respondemus, quod & sanguine transmittatur & deponatur per poros vasorum in oculos eorumdemque humores, unde var. è ipsorum transparentia læditur ac depravatur, & pro diversitate & copia materiæ vitiosæ visus var. è labefa-

ctatur

statu, ita ut nunc difficulter fiat, nunc plane tollatur.

Signa diagnostica sunt satis manifesta, in principio enim morbi ægri conquerruntur de mulcis seu aliis corpusculis. obvolitantibus, postmodum dicunt visum lædi vel plane tolli, & tunc dicimus adesse suffusionem (Der schwarze Stahr.)

Prognosis. Affectus in Senibus ferè incurabilis, in ætate florente admittit curationem. In curatione respiciendum non solum ad partem affectam, sed & totam M. S. quæ laborat intemperie crassa & viscida, adeoque ante omnia debet retineri.

Purgationes sunt frequentius reperendæ, post interponenda sudorifera ex lignis ppata, formulas tradit A. N. eleganti ordine.

Quær. Num vinum conveniat quod oculis aliàs nocere creditur? R. Dicimus in suffusione convenire vinum, quia adest sanguinis intemperies viscida & crassa, quam corrigit vinum spirituositate suâ.

Iterum A. N. mentionem facit vini ophthalmici Plempii, ubi iterum addi potest Cremor tart. ad ʒiʒ. & omittatur saccharum, quia frustra additur.

A. N. Topica præstantissima, inter hæc agmen ducit aqua ophthalmica cum croco metallorum præparata, cujus mentionem facit Riverius. Formula talis esse potest,

R. Aq. rosar. Euphras. aa ʒʒ Croci metall. ʒ. vel ʒʒ. Croci gr. ij. vel iij. stent per noctem in loco calido, mane per inclinationem separetur liquor, S. Aug. ne Wasser / quæ quotidie instillatur oculis, Crocus enim metallorum valde penetrat, tamen citra mordacitatem & hoc liquore etiam sapius vitur prælaudatus Medicus Francofurtensis.

Medicamenta debent esse valde penetrantia, hinc conveniunt salia, præsertim vero laudantur aromatica nonnulla cum sale culinari mixta, quo sale quotidie uti possunt in cœna & prandio; formula talis esse potest.

R. Salis culinaris M ʒ semin. fœnic. sileris montani aa. ʒj. maceris cinamom. nucis moschat. aa. ʒʒ. M. S. Bernisch Saltz beyrn Essen zu brauchen / hoc multum præstat in affectibus oculorum.

Verum est affectus curatu difficilis, hinc etiam A. N. dicit, omnia frustra fuerunt exhibita, & tunc adhuc locum habet manualis operatio, sed & hæc operatio periculi plena, in senibus enim frustra instituitur, in juvenibus, si non rectè instituitur, varia symptomata excitari possunt, ita ut propter lacerationem factam in tunicis quotidie lymphæ exstillet, oculi inflammantur & dolor continous oriatur, quæ omnia vires valde consumunt. Ee hæc sufficiant de suffusione vera,

CASUS XXVII.

De Suffusione spuria.

HISTORIA.

Illustrissima Domina, Domina Maria Iuliana, Saxonie, Angria, & Westphalia Princeps febris semiteriana gravissimè decumbens, ingruente Paroxysmo de caligine quadam oculorum & observantibus corpusculis, mox de visus diminutione, paulò post de omnimoda ejusdem abolitione, querebatur, adeo ut nec adstantes nec alia objecta dignoscere posset. Remittente febris, sensim remittebat oculorum obtenebratio, eadem recurrente, recurrebat & visus diminutio, subsequensque ejusdem abolitio.

RESOLUTIO.

Est etiam suffusio symptomatica quæ

spuria vocatur, & comitari solet paroxysmos febriles; in principio enim paroxysmi ægri conqueruntur de caligine seu corpusculis obvolitantibus, quod fit propter nimiam dilatationem pororum vasorum oculorum, illa enim dilatatione vasorum non solum partes sanguinis subtiles, sed & crassæ intrant in oculos & humores, quæ illos humores oculorum variè alterant & lædunt, verùm cum illæ partes sint pauciores & adhuc fatis fluxiles, facile etiam & sæpè in ipso paroxysmo adhuc iterum discutuntur & dissipantur, ut cessante paroxysmo cesset malum.

Curatio. Curatione pecniliari non est opus, sufficit ut saltem sciamus causam; curata enim febris etiam malum illud simul cessat.

CASUS XXVIII.

De Cæcitate ex ulcere pedis Rheumatico
intempestivè occluso.

HISTORIA.

Henicus Manteuffel) Hæreditarius in Trinicke, multis annis ulcere Rheumatico pedis sinistri affectus doloris & molestia a fluxu & pruritu sæpè excitatus perturbatus, consolidationem à Chæirurgo petiit, in qua cum frustra per totum se-

mestrem occuparetur artifex, tandem opus ejusdam vetula paucorum dierum spatium ulceris occlusionem obtinuit. Elapso mense uno atque altero, in capitis dolores incidit, ades vehementes ut de vita desperaret, paulo post obcæcatus est. Exinde quolibet mane à somno multum viscida ac flavescens foetidaque materia frequentis exiit.

expulsionem citratissimam rejicit, conquestus se quamdiu jejunus esset, eundem fetorem in ore percipere, quem olim ex ulcere pædis.

RESOLUTIO.

Hæc cæcitas facta est per *metastasis* seu translationem humoris morbifici, ex pedibus versus oculos, & certè varia symptomata ex pedum inveneratis ulceribus occlusis produci possunt, tales enim acres humores, qui quotidie & continuo per talia ulcera effluunt, jam occlusis illis in corpore retinentur & cum sanguine reducuntur; si igitur cum sanguine perveniant ad pulmones, phthisin, sin ad cerebrum, dolorem & phrenitidem, si ad nares, defluxionem corrosivam & cancrösam, sin ad aures, surditatem, sin ad oculos cæcitatem inducunt. Hinc Medicus ad istiusmodi ulcera vocatus valde cautus esse debet, & nunquam ad topica perveniat, nisi prius correxit totam massam sanguineam.

Sciendum, parum hic prodesse medicamenta hinc ferro & aqua utendum, & materia morbifica à parte revellenda, hinc adhuc spes erit, si ulcera possint aperiri ut iterum fluant, unde cuticulæ fetaceum exhibend. &c. Verum talia ulcera antiqua occlusa non ita commodè possunt aperiri propter callum.

Facile enim possumus concipere, quod occluso ulcere humores illi acres cum humoribus circulantibus iterum ducantur versus cor, & si ad meninges pertinent, inferunt, insignem ibidem capitis dolorem inferunt, spiritusque valde turbant, qui turbati secum rapiunt alias partes crassiores, quæ tubulos nervorum obstruunt, unde surditas, cæcitas.

Curatio. Ego Author essem dicit D. D. W. ut talem curam adhibeat Medicus qualem in lue venerea in lue venerea autem si exigua portio fermenti remaneat, recrudescit facile, sic etiam si remaneat tale fermentum ab ulcere, nunquam malum inde proveniens curabitur.

CASUS XXIX.

De Cæcitate ex veneficio,

HISTORIA.

Anno M. DC. XXIX. Miles quidam gregarius in fortalio ad portum Colbergensem novissimè à Casareanis exstructo, excubias agens, subito & quasi in momento abcacabatur, nullo corporis, ca-

pitis aut oclorum precedente morbo aut vi vel casu externo: visum recuperabat incantamentis.

RESOLUTIO.

Non pertinet ad forum medicum.

CASUS XXX.

De Aurium Tinnitu.

HISTORIA.

Illustris & Generosus Dominus, Dn. Nils Kagge, Liber Baro in Torckmoiorffovi, Toparcha in Kielsdorff & Seksefundi &c. Gubernator Halandis, per intervalla aurium tinnitu vexabatur, absq; ullo capitis dolore, nisi quem crapula aliquando excitaret; aderat ventriculi imbecillitas & intestinorum murmur & rugitus.

RESOLUTIO.

Triplici modo solet lædi auditus, vel imminuitur, sicq; oritur auditus difficultas; vel tollitur, unde surditas; vel depravatur, unde aurium tinnitus, in tribus his casibus has tres species observamus. Verum debemus distinguere inter tinnitum aurium & aurium sonitum; sonitum aurium vocant das Brausen und Sausen/ tinnitum vero solent vocare, das Klingender Ohren; quemadmodum enim in chordâ valde exensâ, si quatiatur, fit sonus acutus, quem vocare possumus tinnitum, si v. laxa & flaccida tangatur, tunc saltem sonus raucus vel strepitus observatur; simile quid putemus fieri in auribus, dum membrana auditoria vel tympanum illud valde tensum quatur, vel nervus auditorius in debito suo tono servatus fibratur, tunc fit talis sonus acutus quem recte vocamus tinnitum aurium; si vero tympanum sit laxum, flaccidum,

humidum, vel si nervus auditorius recesserit à suo tono, tunc sonus ille qui ex conquassatione fibrarum harum partium oritur, est magis raucus vel instar strepitus allicujus, quem vocamus sonitum, neqq; tinnitum aurium.

Proponitur in hoc casu aurium tinnitus absque ullo capitis dolore cum ventric. imbecill. & intestinorum &c.

A. N. querit causam in vapore, collecto in ventriculo & forsan etiam hypochondriis, & ad caput elevato. Tinnitus vero vera causa consistit (1) in motu depravato, vel vitio aëris vel auræ insitæ, inest enim semper auribus innatus quasi aër, qui continuo in cavitate aurium fluctuat; quando igitur peregrinum quid esse miscet huic auræ insitæ, tunc motus ejus depravatur sicque allidit aurâ illa agitata in tympanum, unde anima judicat secundum consuetudinem, quia fiunt & imprimuntur tales motus ab aurâ illâ agitata, quales fiunt campanula.

(2) Tinnitus aurium fit, quando tympanum nimis & velocius agitur, convellitur & quatitur.

(3) Etiam fit, quando ipse nervus auditorius vel potius ejus fibræ vellicantur, sæpius etiam dilacerantur & è situ naturali derubantur, unde continuus talis aurium tinnitus.

(4) Oritur ex nimia pulsatione arteriarum organis auditus insertarum, quando nempe sanguis nimis effervescit in

in vasis, tunc tinnitum aurium solet præcedere narium hæmorrhagia, dum nempe sanguis effervercit sursumque rapitur, arteriolæ nimis pulsantur, ærque innatus nimis agitur, qui in tympanum & nervum audit, allidit, sicque tinnitum producit.

(5) Interdum etiam oritur à perverso spirituum animalium motu, (hinc sæpe solet succedere epilepsia, & si tinnitus aurium oritur, metus est epilepsiae:) quia spiritus perversæ moti allidunt in nervum auditorium, vellicant fibras & lacerant, unde tinnitus seu motus talis aurium perversus.

Prognosis. Bene distinguendam est, num aurium tinnitus sit conjunctus alicui morbo acuto; vel num ita per se affligat; semper enim in morbo acuto febribus ardentium malignis aliquid indicat tinnitus aurium, & sæpe criticè oritur, sæpe enim in morbo acuto primò oritur aurium tinnitus, quem excipit surditas, ut sine auditu jaceat æger, si tunc alia bona signa adsunt, si fiat die critico, & appareant signa coctionis in Urina atque symptomata mitigentur, bonum est signum, quia surditas talis fit propter *per acaem* translationem materiæ morbificæ à parte nobiliori ad ignobiliorum.

Si verd in morbo quodam acuto adsit surditas, & in Urina appareant non signa coctionis sed cruditatis, & alia parva symptomata adsint, tunc prodromus esse solet delirii, epilepsiae & mortis.

In curatione convenient ferè omnia remedia, quæ in surditate commendantur, quæ nempe habent vim discutendi, resolvendi, motum debitum tympano, nervo auditorio & spiritibus animalibus

restituendi: hic (1) convenit purgare, ubi exhiberi possunt pilulæ catarrhales pro evacuanda pituita viscida: (2) reliquias expellere, quod fit per sudorifera & diuretica: & (3) Culinis seu coctionibus prospicere quod fit per stomachia. Et tandem externa topica.

Inter externa A. N. commendat secretam ex vermiculis intra lignum quercinum & corticem, &c. præparatio hujus secreti ita fit; vermiculi v. g. num. xx. coquantur in oleo olivatum, quo repletur radix cyclaminis, (radix debet prius excavari,) additur adhuc \mathcal{O} m rutaceum vel colinum, pulvis radice pyrethri, postmodum obturatur radix excavata & asatur sub cineribus & tandem exprimitur, qui succus habetur pro arcano in affectibus aurium.

Amara etiam conveniunt, quæ humorem vitiosum facile asperitate sua possunt excopare: verum observandum venit hoc de topicis (1) ne sint nimis calida nec nimis frigida, quia utraque auribus sunt inimica, se debent calore suo respondere calori aurium, i. e. debent esse tepida: (2) nec debent esse nimis actia, alias etiam major convulsio vel motus Spasmodicus partium aurium valde sensibilibus exorietur - (3) non debent esse adeo viscida, quia meatum auditorium magis obstruunt, unde etiam \mathcal{O} sa multis displicent, quibus præferuntur spirituosæ, aqua Anhaltina, cephalica, magnanimitatis. Sed quoniam etiam hæc omnia in surditate conveniunt, in sqq. habentur reliqua.

Hoc adhuc notandum; observari in hypochondriacis sæpius illos tentari & corrigi ex improvise tinnitu aurium, bre-

vi tamen evanescente, hinc sæpe inter loquendum incipiunt conqueri de tinnitu aurium: videtur quod tunc ex poris arteriolarum internarum aurium emittatur acidum aliquod volatile, quod tympanum quatit, vel nervum audit. vel aërem

innatum, in quibus partibus acidum illud volatile spasmodicam contractionem causare potest: & quia acidum hoc est volatile, non diu durat, sed brevi evanescit, unde tinnitus talis etiam brevi cessat.

C A S U S XXXI. De Difficultate auditus.

HISTORIA.

Nobilissima femina, Agnes Judith Lesterinn/ Viri Generosi & Srenui Domini N. de Wildenstein, Coniux, temperamenti frigidi & aurium tinnitu affecta, sensum audiendi facultatem minus querebatur, adeo ut leves sonos amplius percipere non posset, reliquis sensibus salvis & integris.

RESOLUTIO.

Quando auditus imminuitur, oritur difficultas seu obauditio, quæ gradu saltem differt à surditate; causam putamus esse querendam in intemperie quadam humidâ nervi auditorii & tympani; hinc dicit A. N. erat temperamenti frigidi & humidî, &c. si enim membrana auditoria vel tympanum sit nimis humidum, (ut etiam Riverius monet,) vel flacciditas concilietur nervo auditorio, tunc pulsationes quæ fiunt ab objecto mediâ aëre, recipi non possunt ab illis organis, nec ad mentem deferri ut judicet, unde oritur auditus difficultas seu obauditio. Sæpius verò alia causa est, (1) difficult. auditus & surd. potest oriri vitio auris externa aufertur, tunc soni distinctè percipi nequeunt, quia aër quasi tumultuarie ir-

ruit in aurem, deberet autem moderari ab aure externa: (2) difficultas & surditas fit vitio meatus auditorii, quando est obstructus excrementis, quæ vocantur cerumina, tunc enim aër cum motibus suis impressis citè ingredi & pervenire nequit ad tympanum, (auditus organum:) talis obstructio meatus etiam fieri potest à fabis, nucleis & aliis: (3) fit etiam quando tympanum rumpitur seu exeditur, & tunc oritur surditas incurabilis, fit sæpe à nimio sonitu, ab emissionem, explosionem bombardarum, percussione violenta, vel etiam lapsu graviori: (4) tandem etiam oritur difficultas & surditas ex obstructione nervi auditorii; quatenus lymphatenis sese insinuat tubulis minutissimis nervi auditorii, unde coagulatur, incrassescit & ita spirituum animalium influxum prohibet.

Signa Diagnostica. Si vitio auris externæ, obstructione meatus auditorii, tunc facile incurrit in sensus.

Sin verò difficultas & surditas oriatur ex erosionem, obstructionem nervi auditorii, tum saltem conjectura utimur, & ab aliis circumstantiis & apparentiis cognosci debent.

Pro:

Prognosis. Surditas apparens cum aliis bonis signis in acutis & malignis morbis, optimum signum, quia indicatur translatio materię morbificę a parte nobiliori ad ignobiliorem, & melius est si delirio superveniat surditas, pejus verò si surditati delirium, tunc enim non criticè fit sed symptoma est, tunc sequuntur convulsiones, delirium & sæpe mors.

Si surditas oritur ab ortu vel in utero; item si a paralyfi seu obstructione nervi auditorii, tunc incurabilis ferè est, sin verò a catarrho, obstructione meatus auditorii, tunc admittit curationem; interim omnes aurium affectus non facilè curantur. *Dictam surditatis ab ortu curationem esse impossibilem; est tamen Medicus quidam Italus, qui habet modum curandi surdastrors ab ortu, (seu qui tales nati sunt,) beneficio certorum medicamentorum, & certę alicujus methodi; nempe, jubet singulis diebus per cornu bovinum magno boatu aures implere, & certa vocabula pronunciate: & tali remedio purant surdastrors & mutos restitui posse: de quo habet Collegium Curiosorum tom. 7.*

Præter universalia medicamenta, ut purgantia diueticæ, diaphoretica; conveniunt etiam Externa sequentia, aqua card. bened. sæpius recenti herbæ affusa & cohobata, (valde laudatur) aqua cephalica cum castoreo, eundem ambra & moscho, Essentia Castorei, card. benedict. ligni sassafras, nonnulla ꝑ. destillata, balsamus vitæ, spiritus formicarum, quæ omnia cum gossypio auribus imponuntur. **Observari debet** (1) aures de-

bere prius semper probè detergi & expurgari, ne quid recrementosi maneat in iis, (2) anti lecti ingressum illa topica auri esse imponenda, & (3) super latus sanum esse cubandum, quo medicamentum sese profundius insinuet; sin verò in ambabus auribus medicamentum sit, situs potest mutari ab uno latere in alterum.

Suffumigia etiam multum præstant ex succino; vapores decocti ex herbis amaris, ablynt. organ. serpill. majorana. card. benedict. colocynth.

Si surditas orta sit ex lapsu vel casu ab alto, conveniunt Emplastra capiti imposta, & Tacamahaca. emplastr. de betonica.

Si ex catarrho, h. e. ex lymphæ irrudente & tunc subito oritur, (hinc dicunt es schießt mir vor die Ohren:) Spirituosa nervina tunc conveniunt, quæ nuchæ seu vertici applicantur, ut ꝑ. succini, aqua Anhaltina, spiritus convulsivus &c.

Antea dictum fuit, Tinnitum interdum oriri propter nimiam pulsationem arteriolarum a sanguinis copia, si nimia in copiam ad caput rapitur, & tunc convenit V. S. in parte affectâ vel in pede.

Si difficultas a nimia explosione bombardarum, applicari potest panis recens coctus in furno, cui inspergitur Sp. V. vel panis coctus cum sem fenic. carv. gran. juniperi &c. cujus effluvia immittantur in aurem affectam.

In omnibus aurium affectibus conveniunt medicamenta ex ligno sassafras & succino præparata, quæ duo omnibus formulis addi possunt.

CASUS

CASUS XXXII.

De Surditate divinitus curata.

HISTORIA.

Cum in arce Schieffelbenensi. Reverendissimi, Perillustris & Generosissimi Domini, Dni. W. digoremari Gans, Liberi Baronis de Pudlitz, Ordinis S. Johannis Equitis, Commendatoris & Praesidis Schieffelbenensis &c. Arthritide gravissimè decumbentis, curam haberem, Civis quidam ejus loci pannifex Bartholomeus Schultz, surditate auris dextra plus decem annis affectus, & paucis retro diebus audiendi facultate etiã in sinistra aure privatus; opem meam per Chirurgum implorabat, quam etsi frustraneam & inanem initio abnuerem, lachrymis tamen miseri hominis motus, pilulas Cephalicas praescripsi & quaedam caput roborantia, detractio etiam ex vena brachii sanguine, & applicatis pone aures vesicatoriis. Urgebat Chirurgum topicum aliud quod auribus immittendum, sed nihil tale ad manus erat: Incidi forte dum pharmacothecam meam excuterem, in balsamum Mindereri, ejus guttam unam

atque alteram auri sinistri instillavi, dextram enim tot annis surdam pro incurabili habui. Quid sit? Eo ipso momento in aure opposita, dextra scilicet, rumpi aliquid exclamabat eger, illico redeunte auditu, plus decem annis abolito. Iussi utriusque auri instillaret balsamum, quod cum aliquoties fecisset, etiam in altera aure audiendi facultatem recuperavit, qua in hunc usque diem gaudet etiam quoad cetera sanus & incolumis.

RESOLUTIO.

Proponit hic A. surditatem divinitus curatam beneficio balsami Mindereri. Verum saepissime aures vel meatus aurium obstruuntur excrementis, propter quae auditus perit, & si illa excrementa removeantur, ex improvise auditus restituitur, tale quid potuit esse in hoc casu, balsamus enim Mindereri habet vim aperienti & emolliendi, hinc excrementa ita emolliere potuit, ut transitus aeri fuerit restitutus, simul & auditus.

CASUS XXXIV.

De Narium hæmorrhagia immoderata.

HISTORIA.

Secretarius Illustrissimi Bavonis de Fünfkirchen Johannes Rieder Austri-

us, sanguinea constitutionis & plethoricus, postquam in Nuptiarum solennibus vino generoso largius se inxvitasset, & totam ferme noctem tripudiis & saltationibus con-

*consumpisset, mane domum repetens in
narium Hemorrhagiam incidit, adeo
profusam, ut de vita periclitaretur.*

RESOLUTIO.

Solet oriri variis ex causis (1) ob sanguinis plethoram, (2) ob ejus cacochymiam, & (3) ob nimiam ejus fermentationem; in hoc casu à vino & saltat. fuit product. à quibus sanguis nimis fuit motus, unde tali cum impetu exitum quasi vit

NB. Interdum propter errhina & sterutatoria oriuntur hæmorrhagiæ narium incurabiles ferè, quia in illa concussione oscula valorum nimis aperiuntur, ita ut etiam ad pristinum statum non possint reduci. In casu hæmorrhagiæ oritur per *ἀνασκόμωσιν*, sæpius etiam oritur per *διαίρεσιν*, à lang. acri corrosivo (ut in scorbuto) & tunc difficulter malum illud cedit.

Processit A. N. valde methodicè, verus exhibuit Julapium, potuisset etiam summo cum successu adhiberi Tinctura rosarum, flor. bellid. papav. errat. Mynsicht. habent enim vim in crassandi sanguinem ejusque effervescentiam compescendi, etiam testacea ex corall. C. C. usto, creta, quæ ponderositate sua inhihent sanguinis motum; etiam ex limatura ferri vel marte, omnia enim martialia in quibusvis hæmorrhagiis exhiberi possunt cum successu, ebrietatem arcent, quia compescunt acidam volatile; alia etiam ex sempervivo plantag. buria past. &c. præparari possunt.

A. N. Damnatis frictionibus, illas interdum Authores approbant, verum sanguinem magis exasperant.

A. N. Eodem sine cucurbitulas &c. Raro nostrates Prædici solent cucurbitulas applicare, jubent interdum regioni hepatis & lienis; ut inde impediatur raptus lang. versus partes superiores. Verum monente Riverio, applicatio hæc non est adeo tuta, quia facilè inflammatio potest produci in hypochondriacis, dum sanguis restagnans effervere incipit, sicque gravius malum produceretur, V. S. tutissimum remedium tum in brachio tum in pede, nisi vires sint valde prostratæ.

Externa sunt ferè innumera, quilibet enim habet aliquid quod jactet, commendatur lignum sympatheticum, certo anni tempore detuncatum, (nempe circa festum Jacobi) vocatur lignum fraxini vulgo Heilholz; solo enim contactu sistit hæmorrhagias, causam non habemus aliam, quam quod circa illud tempus lignum istud certa quædam materia subtilis permeat, ut in ferro & magnete, alia enim materia subtil. permeat magna alia ferrum, unde illa tractio.

Egregius etiam pulvis stegnoticus fit ex alumine crudo & lacca pictorum, ex quibus præparatur pulvis colore elegans, qui naribus inflatur, vel cum turundis albugine ovi subactis naribus inditur. Commendantur etiam excrementa nonnul. animalium, ut stercus suillum recens, si cum turundis applicetur, vel exsiccatum in forma pulveris naribus inflatur: alii laudant stercus equi & asinum; juvant hæc excrementa, quatenus propter graveolentiam spir. anim. in ordinem redigunt, omnia enim graveolentia spir. an. ordinarium motum restituunt, quod miratu dignum.

Ppp

Turun-

Turundæ [die Meißel] præparantur
 velex linteo, sed majori cum efficacia &
 charta bibula, sufficit sæpè terra sigillar,
 exfurno cum albumine ovi subacta, Fron-
 tibus etiam, collo, regioni hepatis potest
 applicari cataplasma ex fuligine cum ac-
 ceto, fronti ex succ. semperviv alumn. cum
 acceto, aqua rosarum &c. vid. River. Tan-
 dem celebre quoddam remediũ fuit com-
 municatum aliquot Aulicis Regiis à Chi-
 rurgo quodam Gall. Monf. Vivens, qui
 multum pecuniæ à Rege Galliæ, & ad-
 huc nuper à Rege Daniæ accepit, vocatur
 liquor stipticus, cui linteum immergitur,
 & vulneri applicatur, confestim sistit hæ-
 morrhagias: sæpius remedium hoc fuit
 probatum in molosso s. cane, cui pes ab-
 latus, & vulneri hic liquor applicatus
 fuit, à quo hæmorrhagia statim cessavit
 & altero die vulnus sine inflammatione
 recens fuit repertum. Quidam inquiren-
 tes in ingredientia hujus liquoris, dicunt
 constare ex Vitriolo martis & alumine
 solutis in aliquo vegetabili, nam si infusio
 gallarum affunditur, nigrescit liquor, qui
 certissimum signum latentis Vitrioli mar-
 tis, si sal tartari additur præcipitatur alu-
 men, sic duo habemus ingredientia. Au-
 thor vero dicit constare liquorem ex 5.
 ingredientibus.

In hæmorrhagiis desperat. Solent ex-
 terna in viris applicari testibus, ex aceto
 cum pulverib. adstringentibus, in mulie-
 ribus vero mammis.

In morbo acuto Medicus observet
 num hæmorrhagia fiat criticè seu sym-
 ptomaticè, si enim acuto morbo superve-
 niat hæmorrhagia die critico cum signis
 bonis, & si signa coctionis appareant,
 tunc abstinendum à curatione, sin vero
 superveniat die non critico seu die 4to,
 nullaque signa coctionis appareant, & si
 saltem sit stillicidium & in majori copia
 sanguis rejiciatur die non critico, tunc
 valde periculosum est signum, & prodro-
 mus esse solet futuræ mortis; antequam
 erumpat sanguis observatur pulsatio
 temporum, oculorum rubor & splen-
 dor, dolor colli capitisque gravativus à
 sanguine ruente vertus caput; hinc rectè
 dicit Hippocr. Quibus lachrymæ invo-
 luntariæ effluunt in morbis acutis, illis
 sanguinis è natibus pro fluxum venit ex-
 pectandum, lachrymæ enim illæ expri-
 muntur ex glandulis à sanguine copioso
 nimis distendente vasa, quæ vasa nimis
 repleta à sang. irruente, comprimunt cir-
 cumjacentes partes & glandulas, ut eru-
 rant tale serum.

C A S U S XXXV.

De tumore linguæ & calculo.

HISTORIA.

Mercator quidam Hamburgenfis,
 Joachimus Bürger, de lingua do-
 lore & tumore duriusculo aliquot annis
 sibi molesto querebatur, nulla alias in lin-

gua & partibus vicinis apparente vitio,
 purgavi corpus, præscripsi linctus & oris
 collutiones ex emollientibus, resolventi-
 bus & dolorem lenientibus, quibus cum
 aliquot diebus usus esset, ecce dum lin-
 guam

quam inter colluendum fortius moveret, calculus profiliit nucis amygdala magnitudine & formâ, nisi quædã quanto longior esset, ex eo palliatim subsedit tumor, dolor verò confestim remittebat, labia etiã vulneris suã sponte & absque artis operã brevi coalescebant.

RESOLUTIO.

Quamvis plerumque in vesica & reni-

bus generantur calculi, experientia tamen constat, calculos in qualibet parte corporis posse generari; in hoc casu sub lingua calculus fuit generatus, nempe inter linguam & membranulam illam ubi aliquod est spatium, qui tamen beneficio medicamenti non tollitur, sed quando rumpitur membrana, rejicitur calculus, rarus tamen est affectus.

CASUS XXXVI.

De balbutie ex intemperie humida linguæ.

HISTORIA.

Viri cujusdam ordinis Senatorii apud Colbergenses Filius, à vino aliisque potulentis præter aquam & cerevisiam tenuem, quam secundariam vocant, per naturam abstemius, tardius & circa quartum demum etatis annum loqui incipiens, insigniter balbutiebat, modo literas quasdam, modo integras syllabas inter pronunciandum, quasi absorbens vel penitus suppressens, ut vix ac ne vix intelligi posset.

RESOLUTIO.

Talis Balbuties oritur ab humectatione nimia musculorum linguæ hinc infans propter humiditatem ante annum non potest loqui, postmodum vero nimia humiditas conlucitur, unde lingua rite

moveri potest; observamus hoc in ebriis propter humidam dispositionem ipsius linguæ, ut si à mero s. vino sanguinis fermentatio nimis augetur, pori arteriarum plus justo dilatantur, unde humores circulantes majori in copia effunduntur in tubulos & hanc seu illam partem quam possint recipi à vasis lymphaticis; & si majori in copia effunduntur in linguam seu musculos ejus propter pondus linguarite elevari & agitari non potest successu tamen temporis illud malum vel sponte cessat, quando lymphæ nimia linguam ejusque musculos nimis relaxans consumitur à calore vel per circulationem iterum reducitur; vel si non sponte cesset, gargarisationes possunt institui ex decocto liquorum & aliis adstringentibus nimis relaxatos musculos & humidam linguam.

CASUS XXXVII.

De gustu depravato.

DIoachimus Navin, Episcopus Caminensis Cancellarius optimè meritis, intemperie calidà Epatis affectus, insipientem oris & lingua patiebatur amaritudinem, adeò, ut suavissima etiam seu osculenta seu potulenta gustu admodum amara & ingrata penitus aversaretur, cum notabili virium dejectione.

RESOLUTIO.

Fit ab humore amaro; & videmus hic animam iterum judicare secundum consuetudinem, quia humor talis amarus solet similem motum producere in febris linguæ, qualem produceret cibus amarus. E. vitium non in cibo sed linguâ est querendum, lingua enim quia constat substantia laxa & multis vasis est prædita, facile istiusmodi peregrinas partes suscipit, quæ in majori copiâ in poros linguæ

infusæ talem motum in fibris excitant, qualem cibi amari: unde anima judicat secundum consuetudinem; hinc rectè lingua index dicitur totius M.S. & Medicus semper illam debet inspicere num sit arida, sicca, nigra seu alio colore prædita, multum enim juvat Medicum tum in morbo cognoscendo, tum in prædicendo,

In curatione respiciendum potius ad ipsum sang. quam partem affectam, sanguis enim debet depurari, amaræ partes in sanguine abundantes evacuari; quo facto possunt institui oris collutiones ex acidis quæ corrigunt amara, hinc rectè A. N. dicit, oris collutiones ex aceto rosaceo & aqua endiviz institui, interdum etiam & c. posset præscribi Creim. tartari solutus in aliqua aqua ad gratam aciditatem, quia te profundius potest insinuare poris linguæ & humorem amarum corrigere.

CAP. XXXVIII.

De Cancro ex labiorum fissura.

HISTORIA.

Nobilis quidam Marchicus stante Boreâ venationi & aucupio per dies aliquot incumbens, labii inferioris fissu-

ram in medio ubi dua musculorum extremitates desinunt, contraxerat; Nihil remediis adhibuit, quin potius consolidationem, labium introvertendo, mordendo, sugendo, sæpe etiam manibus vellicando, impe-

impediit. Ex asperatum itaque sapius malum in ulcus cancriformum degeneravit. Opem meam imploranti varia cum interna tum externa præscripsi, sed sine successu, unde ad sectionem deveniendum erat, quâ feliciter peractâ, vulnus adductis per suturam artificialem labiis, brevi tempore ad eum eleganter coaluit, ut vix dignosci posset, nullo etiam edendi, bibendi, loquendi aut exspuendi impedimento relicto.

RESOLUTIO.

Vulnera nisi bene tractentur ab ægro astantibus Chirurgo & Medico, faciliè degenerant in talem cancriformam virulentiam, quatenus nempe ob errorem commissum vel circa aërem vel cibum & potum vel etiam medicamenta, sal tale acidum corrosivum in vulnere producit, quod ex-

edere & corrodere solet partes circumjacentes cum vehementissimo dolore.

Æger noster exposuit se aëri nebuloso repleto salibus & corpusculis acerbis peregrinis, gestans fissuram talem in labiis, unde tal tale acre corrosivum ab aëre suppeditatum, tum facile sese patulo huic vulnere potuit insinuare: accedente continua humectatione labiorum à saliva factâ, quæ fuit corrupta, unde vitiosa talis fermentatio fuit producta in vulnere à sale acri communicato, & accedente Saliva corrupta, unde cancer. Et quamvis in cancro in principio saturnina vel medicamenta ex plumbo confecta optimo cum successu exhibeantur, tamen quia hoc casu propter continuum labiorum motum nulla neque emplastra vel cataplasma potuerunt applicari, recte A. N. confugit ad sectionem.

CASUS XXXIX.

De Oris distortionem

HISTORIA.

Dorothea Engelbertis, uxor Benedicti Henselii, Civis & Mercatoris Colbergenfis, nullo præcedente morbo torturâ oris subito corripiebatur, pars faciei sinistra laxa & mollis ad dextram traheretur sensus affecti lateris erat obtusus, nec oculus rectè claudi poterat.

RESOLUTIO.

Oris distortio est paralyfis particularis

resolutio nempe musculorum dimidiæ faciei; cujus partis nervis sese insinuat materia, illa paralyfis corripitur, interdum enim paralyfis fit in brachio, in hoc seu alio digito &c. in hoc casu resolvuntur nervi ac muscoli faciei in parte sinistra, facies enim cum sit vel potius ejus cutis, pars densa, ac continuo præ aliis exponatur aëri, variis alterationibus est obnoxia.

NB. Paralyfis seu distortio oris est duplex vel sine dolore vel cum vehementissimo dolore; si est sine dolore, tum hu-

mor obstruens est crassus, & vocatur perfecta paralysis, quia perit motus & sensus; Sin vero humor valde est acris, tunc convulsionem, crispaturam seu corrugationem (spasmodicam excitat in hac vel illa parte faciei, & tum etiam contorque- tur os cum vehementissimo & atrocissi- mo dolore, ut observavi à quadam inquit D. D. W. quæ plures annos passa talem torturam oris, malum tamen non erat continuum sed periodicum & recurre- bat.

Utriusque contractionis Spasmodicæ curatio consistit in hoc; ut humor pitui- tosus & crassus, seu acris & salinus evacuetur, quod fit (1) per evacuantia univer- salia & particularia; (2) adhibenda resol-

ventia & discutientia in- & externa. Ex- ternè conveniunt spirituosæ antispasmo- dica seu crispaturam sedantia, imò omnia illa quæ in paralyti arthritide, etiam hic conveniunt. Omnibus potest præferri tinctura ligni sancti seu mixtura balsamica cujus descriptionem tradit Barbett. in cu- ratione scorbuti, quæ pars illa paralytica quotidie inungitur. A. N. etiam habet e- gregiam tincturam ex spir. bacc. junip. as- la dulc. & c. verum Spiritus debet esse val- de rectificatus, aliàs gummi vix potest sol- vi; Cum non prokat in nostris officinis aqua apoplect. heroica, substitui potest aqua Anhaltina, Spiritus convulsivus & c.

CASUS XL.

De dentium casu ex intempestivo usu

Spiritus vitrioli.

HISTORIA. XXX

Vir quidam literatus gingivarum laxitate & dentium carie affectus, scripta quadam medica evolvens, forte incidit in Consilium Eratonu LXXII. ubi hæc habentur: Ad dentium putredinem & cariem vix ulla res melior est, quàm spi- ritus vitrioli: paulo post & Horstii tracta- tum de Scorbutorelegit, ubi Sectione 2. Thesi 15. hæc exstant: Dentibus vacillan- tibus optimum est remedium spiritus vi- trioli cum melle rosato mixtus, quantum ad intensam aciditatem sufficit: Inun- gantur gingivæ & aliæ oris partes affectæ, singulis diebus ter. Remedio itaque huic à Medicis celeberrimis tantoperè lauda-

to confisus, singulis diebus spiritum vitrio- li cum melle rosato gingivis & dentibus il- linivit: sed pœnitendo admodum eventu: Brevis enim consumitis gingivarum car- nibus & laxatis alveolis, dentes, quos pri- mores appellamus, tam superiores quàm inferiores exciderunt, reliqui molares sub- sistere quidem, sed à medicamento acri- monia adeo corrosi, ut ciborum mastica- tioni parum sufficerent.

Rectius olim hac de re judicasse videtur Ioel, cujus Tomo sexto Sect. 2 p. 37. hæc sunt verba: Parum benè consulunt, qui Spi- ritum Vitrioli crebrius dentibus illinire docent: Etsi enim eos candidissimos ef- ficiat, tamen crebrior ejusdem usus eos calcinat & friabiles reddit.

RESO.

RESOLUTIO.

NB. Omnia dentificicia ex ingredientibus debent constare quæ noxam non inferunt ipsis dentibus, i. e. non debent esse

nimis dura, fixa, acria, corrosiva, nec nimis acida ut Vitriol. qui quidem omnem mucum dentium absumit, sed insuper ossa corrodit & compagem dentium exedit.

CASUS XLI.

De Dentium dolore, vel ut ab aliis vocatur, dentium podagra.

HISTORIA.

DN. Egidius Heldemann / Senator Colbergenfis optimè meritis, Compater & Amicus meus honorandus dolore dentium punctorio ac profundo afflictebatur, adeo vehementi, ut aliquot noctes insomnes duceret, sapor in ore salis, acris & subamarus deprehendebatur cum aliquanti totius corporis astu & siti.

RESOLUTIO.

In genere notandum, dentes per se non dolere, nullo enim gaudent sensu, ut etiam alia ossa, sed fibras nerveas seu expansionem nerveam & partes circumjacentes sensu præditas, dolore; hinc dicit A. N. quatenus materia circa nervulum in radicibus dentium &c. cuilibet denti enim surculus nerveus est dicatus, ille in radice dentis abit in expansionem quandã, quam A. N. vocat membranam nerveam internam, quæ cingit dentis radices, imo fibrillæ quædam hujus nervi expansi sese insinuant in ipsos poros denti radices, illi nervuli seu fibræ si corroduuntur & vellicantur ab aliquo vitioso acido, oritur illarum

fibrarum poris radices dentium sese insinuantium crispatura, spasmodica corrugatio, unde immanis & atrocissimus dolor, & tunc etiam variæ partes in consensum trahi solent, hinc conqueruntur de dolore totius partis vel lateris, quatenus nempe propter consensum omnes partes nerveæ circumjacentes à tali crispatura in consensum trahatur, ita ut etiam dolore se interdum extendat ad meninges usque vel hemiparasia oriatur. Causa. A. N. dicit causam esse humorem ex bile & sero &c.

NB. Dolor dentium seu odontalgia oritur (1) vel ex corruptione proprii alimenti dentium, quando nutrimentum pro nutritione adductum corrumpitur in ipsis dentibus vel acorem contrahit, tunc acor ille vitiosus agens in fibras seu membranam nerveam circa radicem dentium, talem crispaturam, vellicationem & subsequentem dolorem producit; Corruptum vero alimentum propter dentium intemperiem quam contrahunt, vel à frigore excedente vel calore excedente, hinc nimis frigida seu calida dentibus inimica: E.g. quando porum nimis frigidum vel jusculum nimis calidum assumimus, dentes facile possunt contrahere intemperiem

periem aliquam ut postmodum proprium alimentum in acorem mutetur, præsertim vero si dentes sint cavi, tunc enim facile portio cibi vel potus sese insinuat cavitati, ibique aliquandu diluiscens putrescit & acorem contrahit, sicque est instar fermenti, quod postmodum nutrimentum à sanguine per arteriolas suppeditatum inficit & simili labe inquinat, unde interdum dolor non cessat, etiam si præstantissima exhibeantur remedia, nisi plane evellatur dens, ratio, quia semper fermentum remanet in dente excavato, quod novum adductum nutrimentum semper inficit; quemadmodum reliquæ ciborum in ventriculo acescunt & fermentum constituunt, quod postmodum cibum advenientem variè alterat & in liquorem acidum mutat.

Et in rimis doli, si non bene expurgatur, interdum remanet exigua portio fecis, & si postea dolium repletur vino vel cerevisia, intra breve temporis spatium, vinum seu cerevisia contrahit peregrinû saporis à reliquiis in rimis relictis; Simili modo si in cavitare dentis portio cibi remanet, facile acorem contrahit, qui simili labe inquinat nutrimentum ab humoribus circulantibus suppeditatum.

Vel (2) Odontalgia oritur ex acido vitioso in ipso sanguine generato & translato ad radices dentium, hinc scorbutici plerumq; patiuntur tales dentium dolores, à sale aceti corrosivo, quod cum sanguine suppeditarur, & in radice dentis hærens immanes dolores producit. In lue Venereâ sæpè oriuntur dolores dentium valde vehementes, & tunc etiam è M. S. acidum vitiosum corrosivum ad radices dentium depositum Author est istius do-

loris; Semper igitur Medicus observare debet num dolor dentium proveniat à dentibus ipsis dum corrumpitur alimentum; an proveniat à vitio sang. (acido vitioso;) si enim odont. oritur à vitio sanguinis universalia adhibenda quæ corrigunt M. S. particularia enim ut collutiones oris & alia hic parum juvant. Sin verò oriatur vitio proprii alimenti, tunc gargarizat. & alia quæ solent imponi dentibus, felicem sortiuntur effectum.

Curatio. Crispatura seu vellicatio & spalmodica corrugatio fibrarum nervorum circa radicem dentis ab acido seu proprio nutrimento corrupto inducta tolli debet per remedia anodyna, quæ sedant furorem Atclæi, ut loquitur Helmontius, i. e. quæ effervercentiam salium actuum impediunt; faciunt hoc opiata præsertim si dens sit cavus, ita ut facile seu ipsum opium indi possit, vel Tinct. opii cum gossypio intrudi; ab hoc medicamento dolor facile sistitur præsertim si sit ex corruptione proprii alimenti; Sunt & alia discutientia & resolventia acorem, quæ coquantur in aqua seu vino seu Sp. V. & tepida in ore frequenter detinentur; talia sunt salvia, rosmarin, organum, Sabinæ, radix pyrethri, lignum sanctum, nicotiana, caryophyll, radix pentaphyll, lignum sassafras &c. hæc sunt præcipua, quæ coquantur ut dictum vel in aqua vel in vino, l. Sp. Vini l. etiam coqui possunt commode in aqua chalybeata, omnia enim chalybeata acidis inimica, quia sanguinem acorem corrigunt: o o a etiam destillata gossypio induntur dentibus cavis, habent enim vim dissipativam & crispaturam mitigandi, ut o o destill. caryophyll. sabinæ, coryli seu heraclinum

ut

ut vocatur à Rulando, (unde multi solent exprimere nuces avell. & $\circ\circ$ \hat{o} expressò uti.) $\circ\circ$ buxi, $\circ\circ$ therebinthinat. Camphoræ egregium est, camphora solvitur in $\circ\circ$ amygdal. & postmodum cum gossypio inditur denti dolenti; Commendatur etiam balsamus sulphuris therebinthinatus, flores sulphuris, & diaphoret, si denti cavo cum gossypio applicantur, acidum enim corrigunt, & ium diaphoreticum imbibit acidum: E in hoc casu exhiberi potest.

Sin vero odontalgia ortum trahit ex ipso sanguine nempe ex acido ejus vitioso cum sanguine ad radices translato, tunc istis, topicis & aliis semper specifica admiscenda, v. g. si adsit sang. scorbuticus, antiscorbutica; Si lues Venerea, illis topicis lue Venereæ dicata admiscenda; Commendatur tinctura ligni l. sive dolor oriatur à scorbutico seu lue Venerea.

Ulla crispatura fibrarum nervearum causa est motus impediti humorum circulantium, hinc restagnant in partibus vicinis, unde tumor malæ, qui est familiarissimum symptoma odontalgia, nempe propter impeditum motum humorum circulantium à crispatura, unde restagnantes partes vicinas elevat, & tumorem inducunt.

Inflammatio partium & maxillæ etiam observatur propter continuam velli-cationem Spir. anim. qui irritat & confusè & inordinatè affluunt, unde magna humorum agitatio.

Hoc in casu peccant Chirurgi, si ad odontalgiam cum tumore statim applicent Emplastrum de melitoto vel aliud simile, ita enim tumorem cum maximo damno ad suppurationem producunt,

potius discutientia & resolventia adhibenda; hinc optimè in odontalgia cum tumore malæ vel alius partis applicatur theriaca recens in formâ Emplastri malæ applicata, vel Emplastrum ex tacahamacum balsamo Peraviano, vel Emplast. ex caranna cum $\circ\circ$ \hat{o} nuc. moschat, express. vel cum $\circ\circ$ \hat{o} semin. papav. express. convenit etiam medulla panis albi cocta in lacte & malæ tumescenti applicata. Sæpissimè tumor oritur circa radicem dentium in gingiva, qui ut plurimum ad suppurationem perducendus, Imponitur ficus assatæ parti dolenti, vel lac tepidum in ore detinetur, sicque dolor, factâ suppuratione & evacuatâ materiâ, facillè cessat.

Nonnunquam dolor dentium producitur à vermibus, qui generantur in alveolis dentium quique corrodunt continuo fibras nerveas, unde etiam dolores continui & valde atroces exoriuntur; generantur autem tales vermes ex semine vel ovis foris intrantibus cum cibo & potu, quæ ova manent in interstitiis gingivarum seu in ipsa laxiori gingivâ, & postmodum excluduntur, nam observamus vermes nunquam reperiri nisi dentes sint excelsi, excavati vel carie laborent, ut ova possint deferti ad illud spatium seu cavitatem. Convenit tunc decoctum Sabinæ hyoscyami, idem præstat fumus Nicotianæ si attrahitur. Sin verò dentes sint excavati, ut plurimum confugimus ad eradicationem, quamvis illa non sit propria curatio Odontalgia, aufertur enim aliquid quod adesse debet, quemadmodum amputatio alicujus organi, e. gr. brachii non est legitima curatio gangrænæ, sed per accidens curatur, quia pars remo-

vetur, sic ablato dente cum non adsit in quod acidum vitiosum agat, dolor etiam cessat.

Secretum quoddam in Odontalgia habet Helmontius, nempe pedem anteriorem basionis, quo tangitur dens dolens, vel sub axillis gestatur vel manibus,

quod cuidam civi commendat D. D. W. qui tamen potius imaginationi quam ipsi remedio effectum tribuebat. Signa Diagnostica facile possunt cognosci.

Prognosis. Videtur quidem malum esse vile, verum sæpè vigiliis & convulsiones inducere solet.

CASUS. XLII.

De Dentium dolore floratu soluto.

HISTORIA.

Nobilissimus Dn. Richardus Froreich, Hereditarius Czarny Damerovv. amicus meus specialis, ultra semestre dentium dolore interpolato & per intervalla recurrente miris modis vexabatur, tenta varia remediorum genera tam interna quam externa, sed frustra, subinde enim recruduit dolor, tandem in-

ter acerbissimos cruciatus plorare cepit, adeo effuse ut ultra horam à sletu sibi temperare non posset. Exinde dolor penitus remisit, absque ulla in hunc usque diem recidiva.

RESOLUTIO.

Factum fuit per *perdaxov* feri, quod translatum est ad glandulas lachrymabiles; & in magna copia evacuatum.

CASUS XLIII.

De Inflammatione tonsillarum & gurgulionis laxatione.

HISTORIA.

Serenissima Regina Svecie Consiliarius Dn. Joachimus Transaus von Rosenfeld, &c. Sedini Pomeranorum solenni quodam convivio præter intentionem, Vir aliquin temperantissimus, meracioris vini potu inebriatus, postero die molestiam quandam & dolorem circa radicem lingua sentiebat, cum ardore, siti & quadam degluttonis & respirationis difficultate.

RESOLUTIO.

Sanguis si nimis ebullit nimis aperit arteriarum poros, unde humores circulariter majori in copia effunduntur in partes præfertim laxiores, quales sunt tonsillæ & gurgulio; his affectus à crapula fuit

inductus, quia à vino sanguis fuit valde motus, pori arteriarum valde dilatati, unde lymphæ fuit effusa, quæ relaxavit gurgulionem tumoremque tonsillarum produxit. Conveniunt exsiccantia & adstringentia, unde A. N. rectè adhibuit gargarismum ex repell. & adstringentibus, alii contenti sunt cerevisia acedente pro collutione oris, vel aqua chalybeata si nil ad manus sit aliud.

Vertici capitis applicatur fermentum cum spir. vin. Pulveres etiam adstringentes adhibentur columell. vel gurgul. descriptiones habet Fabricius Hildanus.

Suffitus etiam multum præstant ex gummi animæ & succino.

LIBER